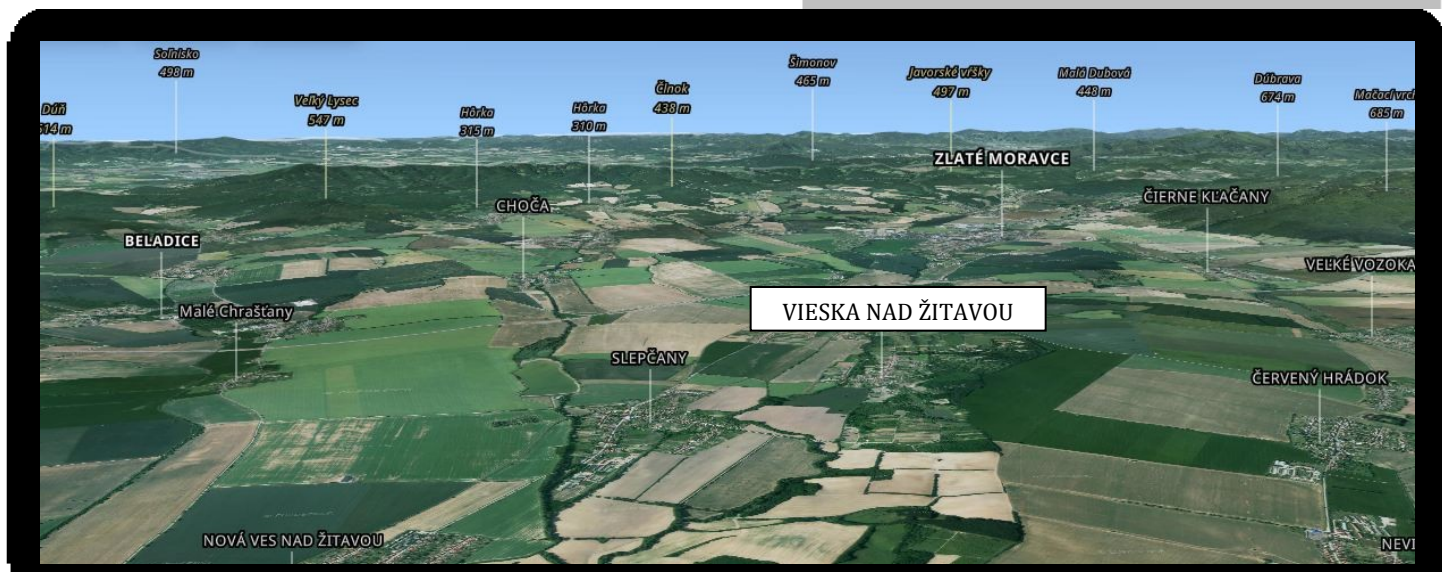

Územný plán obce Vieska nad Žitavou

Smerná časť

Návrh

Obstarávateľ:

Obec Vieska nad Žitavou
v zastúpení p. starosta Štefan Mladý

Osoba odborne spôsobilá pre obstarávanie ÚPD:

Ing. arch. Gertrúda Čuboňová

Spracovateľ:

K2 ateliér, s.r.o., Dlhá 16, 949 01 Nitra

Zodpovedný projektant:

Ing.arch. Rastislav Kočajda, autorizovaný architekt
SKA(reg.č. spracovateľa :1260AA)

Vypracoval:

Ing.arch. Rastislav Kočajda,
Ing.arch. Miroslava Kočajdová,
Ing. Lucia Ďuračková

November 2020

Obsah

A.	SMERNÁ ČASŤ	6
A.1.	ZÁKLADNÉ ÚDAJE.....	6
A.1.1.	Hlavné ciele riešenia a problémy, ktoré územný plán rieši	6
A.1.2.	Vyhodnotenie doterajšieho územného plánu	8
A.1.3.	Údaje o súlade riešenia územia so zadáním	8
A.2.	RIEŠENIE ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE	8
A.2.1.	Vymedzenie riešeného územia a jeho geografický opis	8
A.2.2.	Väzby vyplývajúce z riešenia a zo záväzných častí územného plánu regiónu.....	11
A.2.3.	Základné demografické, sociálne a ekonomické rozvojové predpoklady obce	18
A.2.4.	Riešenie záujmového územia a širšie vzťahy dokumentujúce začlenenie riešenej obce do systému osídlenia	22
A.2.5.	Návrh urbanistickej koncepcie priestorového usporiadania	24
A.2.6.	Návrh funkčného využitia územia obce s určením prevládajúcich funkčných území najmä obytného územia, zmiešaného územia, výrobného územia, rekreačného územia, vrátane určenia prípustného, obmedzujúceho a zakazujúceho funkčného využívania	29
A.2.7.	Návrh riešenia bývania, občianskeho vybavenia so sociálnou infraštruktúrou, výroby a rekreácie.....	34
A.2.7.1.	Obytné územia pre rodinnú bytovú výstavbu	35
A.2.7.2.	Obytné územia pre malopodlažnú bytovú zástavbu	36
A.2.7.3.	Územia občianskej vybavenosti	36
A.2.7.4.	Rekreačné územia - športoviská	36
A.2.7.5.	rekreačné územia - územie rekreácie s prírodným charakterom.....	36
A.2.7.6.	Technické vybavenie územia	36
A.2.7.7.	Územie verejnej dopravnej infraštruktúry	37
A.2.8.	Vymedzenie zastavaného územia obce	37
A.2.9.	Vymedzenie ochranných pásiem a chránených území	38
A.2.10.	Návrh na riešenie záujmov obrany štátu, civilnej ochrany, požiarnej ochrany a ochrany pred povodňami	48
A.2.10.1.	Záujmy obrany štátu	48
A.2.10.2.	Požiarna ochrana:	48
A.2.10.3.	Civilná ochrana obyvateľstva:	48
A.2.11.	Návrh ochrany prírody a tvorby krajiny.....	51
A.2.11.1.	Ekologická stabilita územia:	51
A.2.11.2.	Prvky ÚSES	52
A.2.11.3.	Zásady tvorby niektorých funkčných plôch zelene:	58
A.2.11.4.	Princípy výsadby drevín v záujmovom území	60
A.2.11.5.	Vodné zdroje	60
A.2.11.6.	Pôdne zdroje.....	62
A.2.11.7.	Lesné zdroje.....	64
A.2.11.8.	Ekostabilizačné opatrenia.....	64
A.2.12.	Návrh verejného dopravného a technického vybavenia	67
A.2.12.1.	Cestné ťahy.....	67
A.2.12.2.	Hlavné pešie ťahy	67
A.2.12.3.	Odvodnenie	68
A.2.12.4.	Hromadná doprava.....	68
A.2.12.5.	Statická doprava	68
A.2.12.6.	Železničná doprava	69
A.2.12.7.	Letecká doprava	69
A.2.12.8.	Cyklistická doprava	69
A.2.12.9.	Vodné hospodárstvo	70
A.2.12.10.	Plynofikácia	72
A.2.12.11.	Elektrifikácia	73
A.2.12.12.	Telekomunikácie.....	75
A.2.13.	Koncepcia starostlivosti o životné prostredie	75
A.2.13.1.	Ovzdušie	75

A.2.13.2.	Vegetácia	75
A.2.13.3.	Odpadové hospodárstvo	77
A.2.13.4.	Hluk a vibrácie	79
A.2.14.	Vymedzenie a vyznačenie prieskumných území, chránených ložiskových území a dobývacích priestorov	79
A.2.15.	Vymedzenie plôch vyžadujúcich zvýšenú ochranu	79
A.2.15.1.	Záplavové územia	79
A.2.15.2.	Územia znehodnotené ťažbou	79
A.2.15.3.	Zosuvné územia	79
A.2.15.4.	kultúrne dedičstvo	79
A.2.15.5.	konfliktné uzly	80
A.2.16.	Vyhodnotenie perspektívneho použitia poľnohospodárskej pôdy a lesnej pôdy	80
A.2.16.1.	Vyhodnotenie perspektívneho použitia poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodárske účely	80
A.2.16.2.	Návrh vyňatia lesných pozemkov z plnenia funkcie lesa	85
A.2.17.	Hodnotenie navrhovaného riešenia	85

Zoznam tabuliek:

TAB. 1	OBYVATEĽSTVO PODĽA NÁRODNOSTI (R.2011)	19
TAB. 2	OBYVATEĽSTVO PODĽA NÁBOŽENSKÉHO VYZNANIA (R.2011)	20
TAB. 3	OBÝVANOSŤ BYTOVÝCH DOMOV	21
TAB. 4	VÝVOJ POČTU OBYVATEĽOV	21
TAB. 5	PREDPOKLADANÝ POČET OBYTNÝCH DOMOV	22
TAB. 6	ZOZNAM ROZVOJOVÝCH LOKALÍT	30
TAB. 7	NÁVRH ROZŠÍRENIA HRANÍC ZASTAVANÉHO ÚZEMIA OBCE	37
TAB. 8	ZOZNAM PRVKOV MIESTNEHO ÚZEMNÉHO SYSTÉMU EKOLOGICKEJ STABILITY (5)	58
TAB. 9	ŠTRUKTÚRA POĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDY	63
TAB. 10	ŠTRUKTÚRA NEPOĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDY	64
TAB. 11	DOSTUPNOSŤ OBCE VIESKA NAD ŽITAVOU AUTOBUSOVOU DOPRAVOU	68
TAB. 12	VÝPOČET SPOTREBY VODY	71
TAB. 13	POTREBA PLYNU	72
TAB. 14	SPOTREBA ELEKTRICKEJ ENERGIE V NAVRHOVANÝCH LOKALITÁCH	73
TAB. 15	PREHĽAD TRAFOSTANÍC (EXISTUJÚCE A NAVRHOVANÉ)	74
TAB. 16	PREHĽAD NAVRHOVANÝCH LOKALÍT	82

Zoznam grafov:

GRAF 1	VÝVOJ POČTU OBYVATEĽOV OBCE VIESKA NAD ŽITAVOU V ROKOCH 2006-2018	18
GRAF 2	VÝVOJ PRIRODZENÉHO A MIGRAČNÉHO POHYBU OBYVATEĽSTVA ZA OBDOBIE ROKOV 2010-2018	19

POUŽITÉ SKRATKY:

BPEJ	Bonitovaná pôdno-ekologická jednotka
CO	Civilná ochrana
ČOV	Čistiareň odpadových vôd
HBV	Hromadná bytová výstavba
CHVU	Chránené vtáčie územie
IBV	Individuálna bytová výstavba
JRD	Jednotné roľnícke družstvo
K.Ú	Katastrálne územie
MU	Mimoriadna udalosť
OSŽP	Odbor starostlivosti o životné prostredie
OÚ	Okresný úrad
OV	Občianska vybavenosť
OZ	Odštepny závod
PaR	Prieskumy a rozbor
PD	Poľnohospodárske družstvo
POH	Program odpadového hospodárstva
PPÚ	Projekt pozemkových úprav
PZPH	Prevencia závažných priemyselných havárií
RD	Rodinný dom
RÚVZ	Regionálny úrad verejného zdravotníctva
SAV	Slovenská akadémia vied
SES	Stupeň ekologickej stability
SHR	Samostatne hospodáriaci roľník
SKUEV	Územie európskeho významu
SODB	Sčítanie obyvateľov, domov a bytov
SR	Slovenská republika
SSC	Slovenská správa ciest
STN	Slovenská technická norma
SVP	Slovenský vodohospodársky podnik
ŠÚ	Štatistický úrad
TP	Technické predpisy
TTP	Trvalý trávny porast
TUR	Trvalo udržateľný rozvoj
ÚPD	Územnoplánovacia dokumentácia
ÚPN-O	Územný plán obce
ÚPN-R NR	Územný plán regiónu Nitrianskeho kraja
ÚPN-Z	Územný plán zóny
ÚSES	Územný systém ekologickej stability
ÚZPF	Ústredný zoznam pamiatkového fondu
VN	Vodná nádrž
VPS	Verejnoprospešné stavby
ZaDč.	Zmeny a doplnky číslo
ŽP	Životné prostredie
ŽSR	Železnice slovenskej republiky

A. SMERNÁ ČASŤ

A.1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

<i>Obstarávateľ :</i>	Obec Vieska nad Žitavou, v zastúpení p. starosta Štefan Mladý
<i>Spracovateľ :</i>	K2 ateliér,s.r.o. Dlhá 16, 949 01 Nitra
<i>Zodpovedný projektant</i>	Ing.arch. Rastislav Kočajda, autorizovaný architekt SKA (reg.č. spracovateľa :1260AA)
<i>Vypracoval</i>	Ing.arch. Rastislav Kočajda, Ing.arch. Miroslava Kočajdová, Ing. Lucia Ďuračková

Osoba odborne spôsobilá pre obstarávanie ÚPP a ÚPD: Ing. Gertrúda Čuboňová

SÚPIS POUŽITÝCH ÚPP PODKLADOV

Východným podkladom pre spracovanie ÚPN- obce Vieska nad Žitavou je nadradená dokumentácia - Územný plán regiónu Nitrianskeho kraja, ktorý bol schválený uznesením č. 113/2012 z 23. riadneho Zastupiteľstva Nitrianskeho samosprávneho kraja, konaného dňa 14. mája 2012 a ktorého záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením č. 2/2012 zo dňa 14. mája 2012, vrátane Zmien a doplnkov č.1 k Územnému plánu regiónu Nitrianskeho kraja (ÚPN-R NR ZaDč.1), ktoré boli schválené uznesením č. 206/2015 z 18. riadneho zasadnutia zastupiteľstva Nitrianskeho samosprávneho kraja, konaného dňa 26.októbra 2015 a ktorého záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením č.6/2015 s platnosťou od 25.novembra 2015.

Mapové podklady

- Digitálna mapa katastra
- Ortofotomapy

A.1.1. HLAVNÉ CIELE RIEŠENIA A PROBLÉMY, KTORÉ ÚZEMNÝ PLÁN RIEŠI

Dôvody pre obstaranie územného plánu

Obec Vieska nad Žitavou pre svoj správny rozvoj a z dôvodu nových známych zámerov v území potrebuje novú komplexnú územnoplánovacia dokumentáciu (ďalej len ÚPD). Pre obec boli započaté práce na ÚPD v roku 1981. Zadanie bolo schválené v roku 1983, avšak územný plán obce (ďalej len ÚPN-o) ani jeho záväzná časť schválená nebola. Vzhľadom na to, že od schválenia zadania ubehlo viac ako 30 rokov a v obci prišlo k výrazným zmenám a potrebám, obec sa rozhodla obstaráť novú ÚPD od počiatočnej fázy prieskumov a rozborov (ďalej len PaR).

Zadanie bolo prvou etapou, ktorá je v procese obstarávania ÚPD schvaľovaná. Prípravné práce boli započaté v júli 2019, PaR boli spracované v septembri 2019, ktoré dokumentujú stav obce v súčasnosti a sú podkladom pre vypracovanie zadania. Spracovateľom ÚPN obce Vieska nad Žitavou je firma K2 ateliér, s.r.o., Nitra. Zadanie je vypracované v zmysle zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku, a vyhlášky č. 55/2001 Z.z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii.

Na vypracovanie ÚPD obce existuje niekoľko závažných dôvodov :

- obec Vieska nad Žitavou nemá schválený ÚPN-o (schválené bolo len zadanie v roku 1983, ktoré nezodpovedá aktuálnym podmienkam v území a potrebám jeho rozvoja),
- obec pre svoj ďalší plánovaný rozvoj potrebuje vypracovať novú ÚPD, od počiatkovej fázy PaR, aby pre svoj súčasný stav a ďalší rozvoj mala tento základný dokument rozvoja obce v podobe prehľadnej, aktuálnej a ucelenej.

Určenie hlavných cieľov rozvoja územia vyjadrujúcich rozvojový program spracovateľa

Základné ciele rozvoja riešeného územia obce Vieska nad Žitavou predstavujú koordináciu jednotlivých jestvujúcich a novonavrhovaných funkčných plôch (obytné zóny, občianska vybavenosť, výroba a rekreácia), s riešením dopravy a technickej infraštruktúry pri zachovaní dôrazu na ochranu zložiek životného prostredia a tvorby krajiny.

Hlavné ciele riešenia:

- Na základe vykonaných PaR v zastavanom území a v katastrálnom území obce navrhnuť optimálny rozvoj obce na nasledujúce obdobie,
- zapracovať všetky zámery, štúdie a projekty do územného plánu,
- vytvoriť územno-technické predpoklady pre rozvoj bytovej výstavby a spôsob využitia pozemkov, na ktorých sa nachádzali neobývané, ťažko poškodené domy,
- vytvoriť územno-technické predpoklady pre rozvoj občianskej vybavenosti, rekreácie a športových aktivít,
- vytvoriť územno-technické podmienky pre rozvoj ľahkého priemyslu a drobného podnikania - tvorba nových pracovných príležitostí,
- vytvoriť predpoklady pre rozvoj turistiky, agroturistiky, prechodného ubytovania,
- podporiť rozvoj rekreačných aktivít na miestnej, regionálnej a príp. i na nadregionálnej úrovni,
- zabezpečiť vyvážený udržateľný hospodársky a sociálny rozvoj obce s dlhodobým programom postupného naplňovania zámerov obce a vytvárania podmienok pre plnohodnotné uspokojovanie životných potrieb jej obyvateľov,
- vytvoriť územno-technické podmienky pre rozvoj technickej infraštruktúry a vybavenosti,
- v celom riešenom území navrhnuť výsadbu stromovej a krovitej vegetácie s cieľom posilniť ekologickú stabilitu územia,
- vymedziť chránené územia, objekty a ochranné pásma a zabezpečiť ochranu historického dedičstva, ochranu prírody, tvorby krajiny a ekosystémov,
- prehliadnúť a usmerniť koncepčné zámery, ale aj limity a lokálne obmedzenia, vyplývajúce z nadradenej územnoplánovacej dokumentácie, z jej záväzných častí a z ostatných územnoplánovacích podkladov a odvetvových koncepcií.
- Je potrebné zosúladiť záujmy obecné so záujmami celospoločenskými rešpektovaním Územného plánu regiónu Nitrianskeho kraja a jeho zmien a doplnkov č.1,
- Vytvoriť podmienky pre rozvoj technickej infraštruktúry územia,
- Určiť základné regulatívy rozvoja a využívania územia.
- v obci je evidovaný záujem o výstavbu, je preto potrebný základný nástroj na jej riadenie a reguláciu,
- zabezpečenie optimálnych zásad vecnej a časovej koordinácie stavebnotechnických priestorových a územných aktivít v obci a príľahlej krajine,
- Umožniť rozvoj vitálnych funkcií obce, rozvoj výroby a služieb a podnikateľských aktivít,
- Definovať a popísať problémy v území a navrhnuť možné riešenie,
- Upriamiť pozornosť na riešenie ekologických problémov obce a rešpektovať nové zmeny technického, civilizačného a sociálno-ekonomického charakteru,

A.1.2. VYHODNOTENIE DOTERAJŠIEHO ÚZEMNÉHO PLÁNU

Pre obec boli započaté práce na ÚPD v roku 1981. Zadanie bolo schválené v roku 1983, avšak územný plán obce (ďalej len ÚPN-o) ani jeho záväzná časť schválená nebola. Vzhľadom na to, že od schválenia zadania ubehlo viac ako 30 rokov a v obci prišlo k výrazným zmenám a potrebám v území.

Je treba plánovite odstraňovať negatívne javy spôsobené minulým vývojom a nadviazať na pozitívne dielčie projekty jednotlivých budov občianskej vybavenosti, zastavovacie plány rodinných domov a plány inžinierskych sietí v obci, ktoré boli počas budovania obce zrealizované.

Všetky informácie o území je potrebné doplniť o informácie a ciele nadradenej dokumentácie - Územného plánu regiónu Nitrianskeho kraja a jeho Záväznej časti, ktorá bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením Nitrianskeho samosprávneho kraja č. 2/2012 vrátane zmien a doplnkov č.1, ktoré boli vyhlásené všeobecne záväzným nariadením č.6/2015.

A.1.3. ÚDAJE O SÚLADE RIEŠENIA ÚZEMIA SO ZADANÍM

Zadanie je spracované v zmysle zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov a vykonanými Prieskumami a rozbormi, ktoré sú prvou fázou nevyhnutnou pre spracovanie nového územného plánu (ÚPN) obce Vieska nad Žitavou.

Zadanie bolo schválené na zasadnutí obecného zastupiteľstva vo Vieske nad Žitavou dňa 03.02.2020 č. uznesenia 35/2020.

Na základe verejného prerokovania zadania ÚPN-o s dotknutými orgánmi štátnej správy, organizáciami a verejnosťou, obstarávateľ – obec Vieska nad Žitavou sa dopracovalo k riešeniu, ktoré spĺňa požiadavky na základné urbanistické riešenie priestorového usporiadania a funkčného využívania územia a komplexnosti navrhovaného riešenia, kapacity verejného dopravného, technického vybavenia územia a verejnoprospešných stavieb.

Návrh územného plánu je riešený invariantne a je v súlade so Zadaním, ktoré bolo schválené uznesením obecného zastupiteľstva č. uznesenia 35/2020 zo dňa 03.02.2020.

V základných rysoch sa návrh rovná zadaniu, ktorý sa snaží zastavané územie obce využiť tak, aby jednotlivé časti funkčne a priestorovo na seba nadväzovali a navzájom sa dopĺňali.

Návrh územného plánu obce v zásade rešpektuje vymedzenie riešeného územia a hlavné úlohy riešenia stanovené Zadaním. Požiadavky na rozvoj bývania, občianskej vybavenosti, rekreácie a športu, technického vybavenia a požiadavky z hľadiska starostlivosti o životné prostredie a zachovania kultúrnych pamiatok sú rešpektované v rozsahu schváleného Zadania.

ÚPN-obce rieši principiálne všetky pozemky s rodinnými domami tak, aby boli zachované a dodržané optimálne rozmery RD a vzdialenosti medzi nimi. Všetky prieluky v existujúcej zástavbe je možné zastávať.

A.2. RIEŠENIE ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE**A.2.1. VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA A JEHO GEOGRAFICKÝ OPIS**

Záujmové územie je vymedzené katastrálnym územím obce Vieska nad Žitavou, ktorého rozloha činí 546,4988ha.

Výmera k.ú	5 464 988m ²
Výmera zast. územia	401 431 m ²
Výmera mimo zastavaného územia	5 063 557m ²
Kód obce	500909
Nadmorská výška	160-210 m.n.m.

Počet obyvateľov	452 (k 31.12.2018)
Priemerná hustota obyvateľstva	82,78 obyv./ 1km ²

Obec Vieska nad Žitavou leží na nive rieky Žitava, v Žitavskej pahorkatine, geomorfologickej časti Podunajskej pahorkatiny. V rámci administratívno-správneho členenia územia republiky je obec Vieska nad Žitavou začlenená do okresu Zlaté Moravce v Nitrianskom kraji. Zlaté Moravce ležia 10 km severne, Vrábce 10km južne a Nitra 30km západne od obce.

Kataster obce Vieska nad Žitavou hraničí s týmito susediacimi katastrami:

Na severe – s K. Ú. Mlyňany (obec Tesárske Mlyňany)

Na juhu – s K.Ú. obce Slepčany

Na juhovýchode – s K.Ú. obce Červený Hrádok

Na východe – s K.Ú obce Malé Vozokany

Na západe – s K.Ú Malé Chrástany (obec Beladice)

Geomorfológia a geológia územia

Z geomorfologického hľadiska územie obce Vieska nad Žitavou je v prevažnej miere tvorené Žitavskou a Hronskou pahorkatinou, ktoré sú oddielom výbežku Podunajskej pahorkatiny.

Podunajská pahorkatina je zastúpená tromi podcelkami – Žitavskou pahorkatinou, Žitavskou nivou a Hronskou pahorkatinou. Žitavskú pahorkatinu budujú pliocénne pestré íly a piesky, vzácne štrky, prekryté štvrtohorným sprašovým pokrovom. Charakterizuje ju nížinný pahorkatinný reliéf v nadmorskej výške 140 – 300 m. S výnimkou malých lesných remízok a hájov je odlesnená a premenená na vysoko produkčnú ornú pôdu. Žitavská pahorkatina tak predstavuje typ nížinnej krajiny s kultúrnou stepou až lesostepou, vidieckou sídelnou štruktúrou a poľnohospodárskou funkciou. Žitavskú nivu tvoria štvrtohorné riečne nánosy rieky Žitavy, ležiace na pliocénnych íloch a pieskoch, a preto má rovinný reliéf. So šírkou 1 – 3 km prebieha v severojužnom smere pozdĺž rieky Žitavy v nadmorskej výške 130 – 220 m. Niva je úplne odlesnená a premenená na oráčiny a trávnaté plochy. Žitavská niva predstavuje typ rovinnnej poriečnej krajiny s kultúrnou stepou. Hronská pahorkatina je krajinný podcelok. Budovaná je ílmi, pieskami a štrkami. V ich nadloží vystupujú riečne terasové štrky s niekoľkometrovým pokrovom spraší, lokálne i eolických pieskov. Spraše a sprašové hliny pokrývajú spravidla aj neogénne sedimenty. Oproti okolitej rovine predstavuje sústavu mierne vyzdvihnutých, ale diferencovaných krýh. Väčšina plochy má ráz zvlnenej roviny. Nadmorské výšky sa v rovinnnej časti pohybujú v rozpätí 115 – 200 m. Hronská pahorkatina má ráz kultúrnej lesostepi s prevahou oráčin (1).

Klimatické podmienky

Územie obce patrí do klimatickej oblasti miernych zemepisných šírok. Priemerná ročná teplota vzduchu je 9 °C, pričom najteplejším mesiacom je júl (priemerne 18,7 °C) a najchladnejšími mesiacmi sú január a február (-1,8 °C). Obdobie s priemernou teplotou nad 10 °C sa začína v polovici apríla a končí v polovici októbra. Priemerný počet letných dní za rok v tejto oblasti je 63. Dní, keď teplota vzduchu vystúpi nad 30 °C, tzv. tropických dní, býva 14 priemerne. Výskyt mrazových dní (s minimálnou teplotou – 0,1 °C) je priemerne 22.

Úhrn zrážok v území predstavuje len okolo 662 mm za rok. Najviac zrážok pripadá na letné mesiace, naopak minimálne množstvo spadne v marci, vo februári a v januári. Priemerný počet dní so snehovou pokrývkou (viac ako 1 cm) sa pohybuje v rozpätí od 39 do 60 dní za rok.

V zime prevládajú hlavne juhovýchodné, východné a severovýchodné vetry, v lete západné (1).

Hydrologické podmienky

Územie obce hydrograficky patrí do vrchovinnno-nížinnej oblasti. Obcou preteká rieka Žitava, pre ktorú je charakteristický dažďovo-snehový typ režimu odtoku – s najvyšším prietokom v marci; v septembri býva hladina vodného toku najnižšia. Rieka Žitava (99,3 km dlhý ľavostranný prítok Nitry) pramení na severozápadných svahoch Pohronskeho Inovca vo výške 625 m n.m. Tečie južným až juhozápadným smerom a pod Martovcami vo výške 107 m n.m. ústi do rieky Nitry. Žitava je na celom území zregulovaná. Do katastrálneho územia obce zasahuje aj časť vodnej nádrže Slepčany (1).

Pedologické podmienky

Z pôdných typov sa takmer na celom území obce vyskytujú fluvizeme (nivné pôdy), ktoré sú charakteristické svojím výskytom pozdĺž vodných tokov. Pozdĺž rieky Žitavy v katastrálnom území Vieska nad Žitavou a Tesárske Mlyňany sa vyvinuli fluvizeme typické. Možný je aj výskyt hnedozemí subtypu hnedozem glejová, resp. hnedozem pseudoglejová.

Pôda na území obce sa zaraďuje medzi veľmi produkčnú až produkčnú. Poľnohospodársky je preto intenzívne využívaná, preto sú tu niektoré plochy pod vplyvom vodnej a veternej erózie (1).

Seizmická aktivita, geotermálne vody

Seizmická aktivita územia je výsledkom pôsobenia prirodzených síl v zemskej kôre, prejavujúcich sa krátkodobými otrasmi zeme – zemetrasením. Intenzita zemetrasenia je posudzovaná podľa medzinárodnej Mercalli – Cancaniho stupnice (MC) v rozsahu 1 – 12°. Územie obce podľa normy STN 73 0036 Seizmické zaťaženie stavebných konštrukcií patrí do 3. – 6.° MKS-64. V zmysle tejto normy nie je potrebné projektovať stavebné konštrukcie na seizmické zaťaženie (1).

Nerastné suroviny

Za nerasty sa podľa zákona č. 4/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení zákona SNR č. 498/1991 Zb. považujú tuhé, kvapalné a plynne časti zemskej kôry. Zásoby nerastných surovín významnejšieho charakteru sa v katastri obce nenachádzajú (1).

V riešenom katastri sa:

- neeviduje ložisko nevyhradeného nerastu
- neevidujú staré banské diela v zmysle §35 ods.1, zákona č.44/1988
- nie je určené prieskumné územie pre vyhradený nerast
- nie sú zaevidované zosuvy

Flóra

Celkový charakter obce dotvára rastlinstvo, najmä lesné spoločenstvá. Územie leží na rozhraní karpatskej a panónskej floristickej oblasti, preto sa tu vyskytuje teplomilná i suchomilná vegetácia.

Potenciálnu prirodzenú vegetáciu pozdĺž vodného toku tvoria vrbovo-topoľové lesy mäkkého lužného lesa, na suchších vyššie položených miestach striedané jasenovobrestovo-dubovými lesmi tvrdého lužného lesa.

Dominantná časť pôvodnej prirodzenej vegetácie však bola vyklčovaná a premenená na kultúrnu step. Jej monotónnosť prerušujú druhotné remízky (agátové lesíky), tvorené xerothermnými druhmi krovín, ako sú napríklad hloh, šípky, trnky a pod. a zachované zvyšky lužnej vegetácie pozdĺž vodných tokov.

Na väčšine poľnohospodárskej pôdy sa pestujú obilniny a krmoviny, územie však spestrujú i plochy vinogradov.

Na území obce rastú aj druhy nepôvodné, ktoré sú súčasťou expozícií Arboréta "Mlyňany". V Arboréte "Mlyňany" je možné vidieť zástupcov východoázijskej a severoamerickej dendroflóry. (1)

Fauna

Fauna obce je druhovo rôznorodá. Podľa zoogeografického členenia tu môžeme nájsť živočíchy reprezentované hlavne Panónskou oblasťou, jej juhoslovenským obvodom, dunajským okrskom, jeho nížinnou časťou (1).

V týchto oblastiach žijú vo viacerých biotopoch rôzne druhy živočíchov:

- Biotop lesa – srnec lesný hôrny (*Capreolus capreolus*), líška hrdzavá (*Vulpes vulpes*), sova lesná (*Strix aluco*),
- Biotop polí a lúk – hraboš poľný (*Microtus arvalis*), zajac poľný (*Lepus europaeus*), vrana túlavá (*Corvus corone*),
- Biotop vôd – lieň (*Tinca tinca*), mrena obyčajná (*Barbus barbus*), kačica divá (*Anas platyrhynchos*), užovka fľakaná (*Natrix tessellata*).

**A.2.2. VÄZBY VYPLÝVAJÚCE Z RIEŠENIA A ZO ZÁVÄZNÝCH ČASTÍ ÚZEMNÉHO PLÁNU
REGIÓNU**

Návrh územného plánu obce Vieska nad Žitavou je v súlade:

- Územný plán regiónu Nitrianskeho kraja, ktorý bol schválený uznesením č. 113/2012 z 23. riadneho Zastupiteľstva Nitrianskeho samosprávneho kraja, konaného dňa 14. mája 2012 a ktorého záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením č. 2/2012 zo dňa 14. mája 2012.

- Zmeny a doplnky č.1 k Územnému plánu regiónu Nitrianskeho kraja (ÚPN-R NR ZaDč.1), ktoré boli schválené uznesením č. 206/2015 z 18. riadneho zasadnutia zastupiteľstva Nitrianskeho samosprávneho kraja, konaného dňa 26. októbra 2015 a ktorého záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením č.6/2015 s platnosťou od 25. novembra 2015.

Zásady a regulatívy vychádzajúce zo záväznej časti Územného plánu regiónu Nitrianskeho kraja, zmeny a doplnky č.1 s väzbou na obec Vieska nad Žitavou**1. Zásady a regulatívy štruktúry osídlenia, priestorového usporiadania a funkčného využívania územia z hľadiska rozvoja osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry:**

1.7. Rozvíjať centrá osídlenia ako centrá zabezpečujúce vyššiu a špecifickú občiansku vybavenosť aj pre obce v ich zázemí.

1.16. Podporovať rozvoj vidieckeho osídlenia, adekvátne k forme sídelného rozvoja v jednotlivých historicky vyvinutých charakteristických tradičných kultúrno-historických regiónoch na území Nitrianskeho kraja, s cieľom vytvoriť rovnocenné životné podmienky obyvateľov, čo znamená:

1.16.1. podporovať vzťah urbánnych a rurálnych území v novom partnerstve založenom na integrácii funkčných vzťahov mesta a vidieka a kultúrno-historických a urbanisticko architektonických daností,

1.16.2. zachovávať pôvodný špecifický ráz vidieckeho priestoru, vychádzať z pôvodného charakteru zástavy a historicky utvorenej okolitej krajiny; zachovať historicky utváraný typ zástavby obcí a zohľadňovať národopisné špecifiká jednotlivých regiónoch,

1.16.3. a dbať na zamedzenie, resp. obmedzenie možných negatívnych dôsledkov týchto činností na krajinné a životné prostredie vidieckeho priestoru,

1.16.4. vytvárať podmienky dobrej dostupnosti vidieckych priestorov k sídelným centrámi, podporovať výstavbu verejného dopravného a technického vybavenia obcí, moderných informačných technológií tak, aby vidiecke priestory vytvárali kultúrne a pracoviskovo rovnocenné prostredie voči urbánnym priestorom a dosiahnuť tak skĺbenie tradičného vidieckeho prostredia s požiadavkami na moderný spôsob života.

1.17. Vytvárať podmienky pre kompaktný územný rozvoj zastavaných území jednotlivých obcí a nepripúšťať výstavbu nových oddelených samostatných častí obce, ako aj vylúčiť výstavbu v inundačných územiach vodných tokov a na pobrežných pozemkoch vodných tokov.

1.18. Pokračovať v systematickom prieskume radiačnej záťaže obyvateľstva a vyčleniť územia a oblasti, kde sú potrebné protiradónové opatrenia pri výstavbe nových objektov alebo kde je nutné realizovať sanačné opatrenia v už existujúcom bytovom fonde s cieľom chrániť obyvateľov pred touto záťažou; na území, na ktorom je potrebné vzhľadom na výsledky monitorovania záťaže radónom realizovať potrebné protiradónové opatrenia, neplánovať výstavbu rekreačných objektov, nemocníc, školských a predškolských zariadení a liečební.

2. Zásady a regulatívy rozvoja rekreácie, cestovného ruchu a kúpeľníctva

2.7. Vytvárať podmienky pre rozvoj vidieckeho turizmu a jej formy agroturizmu.

2.10. Vytvárať podmienky pre realizáciu území lesoparkového charakteru lokálneho významu pri menších obciach, najmä pri obciach s rekreačným významom a prepájať centrá obcí, rekreačné areály s územiami lesoparkového charakteru.

2.11. Podporovať rozvoj vinohradníctva a vinárstva zachovaním a udržiavaním viníc ako prírodných zdrojov a súčasne cenných historických prvkov v krajinnom obraze vidieckej i mestskej krajiny.

2.13. Podporovať rozvoj spojitého, hierarchicky usporiadaného bezpečného, šetrného systému cyklotrás, slúžiaceho pre rozvoj cykloturistiky ale aj pre rozvoj urbanizačných väzieb medzi obcami/mestami, rekreačnými lokalitami, významnými územiami s prírodným alebo kultúrno-historickým potenciálom (rozvoj prímestskej rekreácie, dochádzanie za zamestnaním, vybavenosťou, vzdelaním, kultúrou, športom, ...)

2.13.1. previazaním línií cyklotrás podľa priestorových možností s líniami korčuliarskych trás, jazdeckých trás, peších trás a tiež s líniami sprievodnej zelene,

2.13.2. rozvojom cyklotrás mimo (najmä frekventovaných) ciest, rozvoj bezpečných križovaní cyklotrás s ostatnými dopravnými koridormi, budovanie ľahkých mostných konštrukcií ponad vodné toky v miestach križovania cyklotrás s vodnými tokmi,

2.13.3. rozvojom rekreačnej vybavenosti pozdĺž cyklotrás, osobitnú pozornosť venovať vybavenosti v priesečníkoch viacerých cyklotrás.

2.15. Dodržiavať na území národných parkov a chránených krajinných oblastí a v územiach európskeho významu únosný pomer funkcie ochrany prírody s funkciami spojenými s rekreáciou a turizmom.

2.16. Regulovať rozvoj rekreácie v lokalitách tvoriacich prvky ÚSES, rekreačný potenciál v lesných ekosystémoch využívať v súlade s ich únosnosťou.

3. Zásady a regulatívy z hľadiska rozvoja hospodárstva a regionálneho rozvoja kraja

3.1. V oblasti hospodárstva

3.1.5. Podporovať rozvoj územnotechnických podmienok k zamedzovaniu a dosahovaniu znižovania negatívnych dôsledkov odvetví hospodárstva na kvalitu životného prostredia a k obmedzovaniu prašných emisií do ovzdušia.

3.2. V oblasti priemyslu a stavebníctva

3.2.1. Vychádzať predovšetkým z princípu rekonštrukcie a sanácie existujúcich priemyselných a stavebných areálov.

3.2.2. Podporovať rôzne typy priemyselných parkov na základe zhodnotenia ich externých lokalizačných faktorov v lokalitách, kde sú preukázané najvhodnejšie územnotechnické podmienky a sociálne predpoklady pre ich racionálne využitie, so zohľadnením podmienok susediacich regiónov.

3.2.3. Vychádzať pri rozvoji priemyslu a stavebníctva nielen z ekonomickej a sociálnej, ale aj územnej a environmentálnej únosnosti územia v súčinnosti s hodnotami a limitami kultúrno-

historického potenciálu územia a historického stavebného fondu so zohľadnením miestnych špecifik a využívaním pritom predovšetkým miestnych surovín.

3.2.4. Vychádzať pri vytváraní a prevádzke výrobných kapacít z využitia komparatívnych výhod regiónu (poloha, ekonomický potenciál, disponibilné zdroje).

3.3. V oblasti poľnohospodárstva a lesného hospodárstva

3.3.1. Rešpektovať poľnohospodársku a lesnú pôdu ako faktor limitujúci urbanistický rozvoj.

3.3.2. Rešpektovať a zachovať prírodné, kultúrne a historické dedičstvo vo vinohradníckych oblastiach a vylúčiť urbanistické zásahy na plochách, ktoré predstavujú historicky vytvorenú charakteristickú kultúrnu krajinu v danej oblasti.

3.3.3. Zabezpečovať protieróznú ochranu poľnohospodárskej pôdy prvkami vegetácie v rámci riešenia projektov pozemkových úprav a agrotechnickými opatreniami zameranými na optimalizáciu štruktúry pestovaných plodín, v nadväznosti na prvky územného systému ekologickej stability.

3.3.4. Vytvárať podmienky pre výsadbu izolačnej zelene v okolí hospodárskych dvorov.

3.3.6. Rešpektovať výmeru lesnej pôdy na plochách poľnohospodársky nevyužiteľných nelesných pôd a na pozemkoch porastených lesnými drevinami, evidovaných v katastri nehnuteľnosti v druhu poľnohospodárska pôda.

3.3.7. Rešpektovať a zohľadňovať platný Program starostlivosti o les, rešpektovať ochranné pásmo lesnej pôdy, uprednostňovať ekologicky vhodné autochtónne (domáce) druhy drevín.

3.3.8. Podporovať v lesnom hospodárstve postupnú obnovu prirodzeného drevinového zloženia porastov, zabezpečovať obnovu porastov jemnejšími spôsobmi, zvyšovať podiel lesov osobitného určenia, zachovať pôvodné zvyšky klimaxových lesov v súvislosti s obnovami Programov starostlivosti o les.

3.3.9. Vytvárať územnotechnické podmienky pre zachovanie stability lesných porastov lužných stanovíšť, zabrániť neodborným zásahom do hydrologických pomerov, pred každým plánovaným zásahom posúdiť jeho vplyv na hydrologické pomery vzhľadom na protipovodňové opatrenia.

3.3.10. Netrieštiť ucelené komplexy lesov pri návrhu koridorov technickej infraštruktúry a líniových stavieb.

4. Zásady a regulatívy z hľadiska rozvoja sociálnych vecí

4.1. V oblasti školstva

4.1.1. Podporovať a optimalizovať rovnomerný rozvoj siete škôl, vzdelávacích, školiacich a preškoľovacích zariadení na území kraja v závislosti na vývoji obyvateľstva v území.

4.2. V oblasti zdravotníctva

4.2.2. Vytvárať podmienky pre rovnocennú prístupnosť a rovnocennú dostupnosť obyvateľov jednotlivých oblastí kraja k nemocničným zariadeniam a zdravotníckym službám.

4.2.3. Vytvárať územno-technické predpoklady pre rozvoj agentúr domácej ošetrovateľskej starostlivosti, domov ošetrovateľskej starostlivosti, geriatrických centier, stacionárov a zariadení liečebnej starostlivosti v priemete celého územia kraja.

4.3. V oblasti sociálnych vecí

4.3.1. Rekonštruovať a obnovovať budovy a zariadenia sociálnych služieb, komplexne modernizovať sociálnu infraštruktúru v existujúcich zariadeniach sociálnych služieb.

4.3.2. Zabezpečovať rovnomernú sieť zariadení sociálnych služieb a terénnych služieb tak, aby územie Nitrianskeho kraja bolo v tejto oblasti sebestačné a vytvoriť z hľadiska kvality aj kvantity sieť dostupnú všetkým občanom v sociálnej a hmotnej núdzi,

4.3.3. Vytvárať územnotechnické podmienky pre nové, nedostatkové či absentujúce druhy sociálnych služieb vhodnou lokalizáciou na území kraja a zamerať pozornosť na také sociálne služby, ktorých cieľom je najmä podpora zotrvania klientov v prirodzenom sociálnom prostredí

(terénne a ambulantné sociálne služby, sociálne služby v zariadeniach s týždenným pobytom), podpora sebestačnosti rodín, osobitne rodín s malými deťmi, realizovanie nízkoprahových aktivít pre rôzne marginalizované skupiny.

4.3.5. Očakávať nárast podielu obyvateľov v poproduktívnom veku v súvislosti s predpokladaným demografickým vývojom a zabezpečiť vo vhodných lokalitách primerané nároky na zariadenia poskytujúce pobytovú sociálnu službu (pre seniorov, pre občanov so zdravotným postihnutím).

4.4. V oblasti duševnej a telesnej kultúry

4.4.1. Podporovať rozvoj zariadení kultúry v súlade s polycentrickým systémom osídlenia.

4.4.2. Rekonštruovať, modernizovať a obnovovať kultúrne objekty, vytvárať podmienky pre ochranu a zveľaďovanie kultúrneho dedičstva na území kraja formou jeho vhodného využitia pre občiansku vybavenosť.

4.4.3. Podporovať stabilizáciu založenej siete zariadení kultúrno-rekreačného charakteru lokálneho významu.

4.4.4. Rozvíjať zariadenia pre športovo–telovýchovnú činnosť a vytvárať pre ňu podmienky v urbanizovanom aj vidieckom prostredí v záujme zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva.

5. Zásady a regulatívy z hľadiska starostlivosti o životné prostredie, ochrany prírody a tvorby krajiny, vytvárania a udržiavania ekologickej stability a ochrany pôdneho fondu

5.1 V oblasti starostlivosti o životné prostredie

5.1.1. Zohľadňovať pri umiestňovaní činností na území kraja ich predpokladané vplyvy na životné prostredie a realizáciou vhodných opatrení dosiahnuť odstránenie, obmedzenie alebo zmiernenie prípadných negatívnych vplyvov.

5.1.2. Uprednostňovať pri budovaní nových priemyselných areálov a prevádzok zariadenia a technológie spĺňajúce národné limity a zároveň limity stanovené v environmentálnom práve EÚ.

5.1.4. Podporovať výsadbu ochrannej a izolačnej zelene v blízkosti železničných tratí, frekventovaných úsekov ciest a v blízkosti výrobných areálov ako aj zväčšovať podiel plôch zelene v zastavaných územiach miest a obcí.

5.1.5. Podporovať, v súlade s projektmi pozemkových úprav území a v súlade s podmienkami, určenými príslušným správcom toku revitalizáciu skanalizovaných tokov, kompletizáciu sprievodnej vegetácie výsadbou pásov domácich druhov drevín a krovín pozdĺž tokov, zvýšenie podielu trávnych porastov na plochách okolitých mikrodepresií, čím vzniknú podmienky pre realizáciu navrhovaných biokoridorov pozdĺž tokov.

5.2. V oblasti ochrany prírody a tvorby krajiny

5.2.1. Vytvárať územnotechnické podmienky pre ekologicky optimálne využívanie územia, rešpektovanie, prípadne obnovenie funkčného územného systému ekologickej stability, biotickej integrity krajiny a biodiverzity na úrovni národnej, regionálnej aj lokálnej, čo v území Nitrianskeho kraja znamená venovať pozornosť predovšetkým vyhláseným chráneným územiám podľa platnej legislatívy, územiám NATURA 2000, prvkom územného systému ekologickej stability.

5.2.2. Odstraňovať pôsobenia stresových faktorov (skládky odpadov, konfliktné uzly a pod.) v územiach prvkov územného systému ekologickej stability.

5.2.3. Zabezpečiť v miestach s intenzívnou veternou a vodnou eróziou protieróznou ochranu pôdy uplatnením prvkov územného systému ekologickej stability, a to najmä biokoridorov, prevažne v oblastiach Podunajskej pahorkatiny.

5.2.4. Vytvárať územnotechnické podmienky pre realizáciu výsadby pôvodných a ekologicky vhodných druhov drevín v nivách riek, na plochách náchylných na eróziu a pri prameniskách,

podporovať zvýšenie podielu nelesnej stromovej a krovinovej vegetácie (hlavne pozdĺž tokov, kanálov a ciest a v oblasti svahov Podunajskej pahorkatiny).

5.2.5. Vytvárať územnotechnické podmienky pre priechodnosť existujúcich prekážok na vodných tokoch a líniových stavbách v krajine pre migrujúce živočíchy dodatočnými technickými opatreniami a pri navrhovaní využívania hydroenergetického potenciálu riek zohľadňovať nielen ekonomické ale aj ekologické kritériá. v súlade so schválenými rozvojovými a koncepčnými dokumentmi.

5.2.7. Zachovávať pri rekultiváciách vo vinohradníckych oblastiach prirodzené biokoridory a pri vinohradoch s eróziou zvyšovať podiel ekostabilizačných prvkov.

5.2.8. Podporovať aby podmáčané územia s ornou pôdou v oblasti Podunajskej roviny a pahorkatiny boli upravené na trvalé trávne porasty, resp. zarastené vlhkomilnou vegetáciou.

5.2.9. Podporovať a ochraňovať územnoplánovacími nástrojmi nosné prvky estetickej kvality a typického charakteru voľnej krajiny (prirodzené lesné porasty, historicky vyvinuté časti kultúrnej krajiny, lúky a pasienky, nelesnú drevinovú vegetáciu v poľnohospodárskej krajine v podobe remízok, medzí, stromoradií, ako aj mokrade a vodné toky s brehovými porastmi a pod.) a podporovať miestne krajinné identity rešpektovaním prírodného a kultúrno-historického dedičstva.

5.2.10. Rešpektovať požiadavky ochrany prírody a krajiny vyplývajúce z medzinárodných dohôd (Bonnský, Bernský, Ramsarský, Haagský, Dunajský, Európsky dohovor o krajine a pod.)

5.2.11. Rešpektovať krajinu ako základnú zložku kvality života ľudí v mestských i vidieckych oblastiach, v pozoruhodných, všedných i narušených územiach.

5.3. V oblasti využívania prírodných zdrojov

5.3.3. Sledovať environmentálne ciele na zabezpečenie ochrany vôd a ich trvalo udržateľného využívania ako sú: postupné znižovanie znečisťovania prioritnými látkami, zastavenie alebo postupné ukončenie emisií, vypúšťania a únikov prioritných nebezpečných látok.

5.3.4. Rešpektovať ochranné pásmo lesov do vzdialenosti 50 m od hranice lesného pozemku.

5.3.5. Uprednostňovať prirodzenú drevinovú skladbu porastov na jednotlivých stanovištiach za účelom potrebného zvyšovania infiltračnej schopnosti a retenčnej kapacity lesných pôd.

5.3.6. Nespôsobovať pri územnom rozvoji fragmentáciu lesných ekosystémov.

5.3.7. Minimalizovať pri územnom rozvoji možné zábery poľnohospodárskej pôdy a lesných pozemkov a funkčné využitie územia navrhovať tak, aby čo najmenej narušalo organizáciu poľnohospodárskej pôdy a jej využitie so zachovaním výraznej ekologickej a environmentálnej funkcie, ktorú poľnohospodárska pôda a lesné pozemky popri produkčnej funkcii plnia.

6. Zásady a regulatívy usporiadania územia z hľadiska kultúrno-historického dedičstva

6.1. *Rešpektovať kultúrne dedičstvo s jeho potenciálom v zmysle Európskeho dohovoru o kultúrnom dedičstve, Európskeho dohovoru o ochrane archeologického dedičstva a Deklarácii Národnej rady SR o ochrane kultúrneho dedičstva, predovšetkým vyhlásené kultúrne pamiatky, vyhlásené a navrhované na vyhlásenie urbanistické súbory (mestské pamiatkové rezervácie, pamiatkové zóny a ich ochranné pásma).*

6.3. *Akceptovať a nadväzovať pri novej výstavbe na historicky utvorenú štruktúru osídlenia s cieľom dosiahnuť ich vzájomnú funkčnú a priestorovú previazanosť pri zachovaní identity a špecifičnosti historického osídlenia.*

6.4. *Rešpektovať kultúrno-historické urbanistické celky a architektonické objekty a areály ako potenciál kultúrnych, historických, spoločenských, technických, hospodárskych a ďalších hodnôt charakterizujúcich prostredie.*

6.5. *Rešpektovať typickú formu a štruktúru osídlenia charakterizujúcu jednotlivé etnokultúrne a hospodársko-sociálne celky a prírodno-klimatické oblasti, dominantné znaky typu kultúrnej krajiny so*

zachovanými vinohradníckymi oblasťami, oblasťami štálov a rôznych foriem vidieckeho osídlenia, vrátane rozptýleného osídlenia.

6.6. Rešpektovať a akceptovať v diaľkových pohľadoch a v krajinnom obraze historicky utvorené dominanty (lokality s výskytom historických krajinných štruktúr a kultúrohistorických pamiatok) spolu s vyhlásenými a navrhovanými ochrannými pásmami pamiatkového fondu.

6.7. Zohľadňovať a revitalizovať v územnom rozvoji kraja:

6.7.7. pamätihodnosti, ktorých zoznam vedú jednotlivé obce.

7. Zásady a regulatívy verejného dopravného vybavenia

7.26. Pre cesty II. a III. triedy zabezpečiť územnú rezervu pre výhľadové šírkové usporiadanie v kategórii C9,5/80-60 a C7,5/70-50, prípadne C22,5/80-60 (ak je preukázaná potreba na základe prognózy intenzity dopravy).

7.40. Orientovať pozornosť predovšetkým na rekonštrukciu a homologizáciu ciest II. a III. triedy v zázemí sídelných centier v parametroch pre prevádzku autobusovej hromadnej dopravy a v záujme vytvorenia predpokladov lepšej dostupnosti obcí v suburbanizačnom priestore centier.

7.41. Zabezpečiť rozvoj regionálnej hromadnej dopravy v zázemí sídelných centier v záujme zlepšenia dostupnosti z rozvojových obcí v suburbanizačnom priestore do centier a medzi nimi.

8. Zásady a regulatívy verejného technického vybavenia

8.1. V oblasti vodného hospodárstva

8.1.1. Na úseku všeobecnej ochrany vôd:

8.1.1.1. vytvárať územnotechnické podmienky pre všestrannú ochranu vôd vrátane vodných ekosystémov a od vôd priamo závislých ekosystémov v krajine,

8.1.1.2. rešpektovať pri podrobnejších dokumentáciách ochranné pásma pre vodné toky podľa zákona č.364/2004 Z. z. o vodách.

8.1.2. Na úseku odtokových pomerov v povodiach:

8.1.2.1. rešpektovať a zachovať v riešení všetky vodné prvky v krajine (sieť vodných tokov, vodných plôch, mokrade) a s nimi súvisiace biokoridory a biocentrá,

8.1.2.2. dodržiavať princíp zadržiavania vôd v povodí (vrátane urbanizovaných povodí),

8.1.2.3. navrhovať v rozvojových územiach technické opatrenia na odvádzanie vôd z povrchového odtoku na báze retencie (zadržania) v povodí, s vyústením takého množstva vôd do koncového recipienta, aké odtekalo pred urbanizáciou jednotlivých zastavaných plôch (vrátane urbanizovaných povodí),

8.1.2.4. zlepšovať vodohospodárske pomery na malých vodných tokoch a v povodí zásahmi smerujúcimi k stabilizácii pomerov v extrémnych situáciách tak povodňových, ako aj v období sucha,

8.1.2.6. podporovať výstavbu objektov protipovodňovej ochrany územia a nenavrhovať v inundačnom území tokov výstavbu a iné nevhodné aktivity,

8.1.2.7. zabezpečovať na neupravených úsekoch tokov predovšetkým ochranu intravilánov miest a obcí, nadväzne komplexne riešiť odtokové pomery na vodných tokoch s dôrazom na odvedenie vnútorných vôd podľa Programu protipovodňovej ochrany SR v súlade s ekologickými limitmi využívania územia a ochrany prírody,

8.1.2.8. nevytvárať na vodných tokoch na území Nitrianskeho samosprávneho kraja nové migračné bariéry a zariadenia, ktorých výstavba alebo prevádzka ich ochudobňuje o vodu, poškodzuje alebo likviduje brehové porasty alebo mení ich prírodný charakter.

8.1.4. Na úseku vodných nádrží a prevodov vody:

8.1.4.5. Pri výstavbe nových, ako aj už na jestvujúcich vodných dielach zabezpečiť pozdĺžnu spojitost tokov a habitatov, spriechodnenie a odstraňovanie migračných bariér.

8.1.5. Na úseku verejných vodovodov:

8.1.5.1. vytvárať územnotechnické predpoklady pre komplexné zabezpečenie zásobovania obyvateľstva pitnou vodou, zvyšovanie podielu zásobovaných obyvateľov pitnou vodou z verejných vodovodov s cieľom približovať sa postupne k úrovni vyspelých štátov EÚ,

8.1.5.6. zabezpečovať územnú prípravu zdrojov vody tak, aby sa docielil súlad medzi predpokladaným nárastom obyvateľov a ostatných sídelných aktivít a rozvojom vodného hospodárstva, ochranou prírody a ekologickou stabilitou územia,

8.1.5.7. zabezpečovať integrovanú ochranu vodárenských zdrojov pre trvalo udržateľné využívanie zdrojov pitnej vody, rešpektovanie pásiem ochrany vodárenských zdrojov (pásma hygienickej ochrany),

8.1.5.8. zabezpečovať ochranu lokálnej, ako aj nadradenej vodárenskej infraštruktúry (ochranné pásma vodovodov, vodojemov, ČS a pod.), v prípade možností aj s ponechaním manipulačných pásov,

8.1.5.18. rezervovať územie pre rozšírenie skupinového vodovodu Zlaté Moravce – Vráble,

8.1.6. Na úseku verejných kanalizácií:

8.1.6.1. podmieniť nový územný rozvoj obci napojením na existujúcu, resp. navrhovanú verejnú kanalizačnú sieť, s následným čistením komunálnych odpadových vôd v ČOV. Pri odvádzaní prívalových dažďových vôd z rozvojových plôch do vodných tokov zabezpečiť redukciu a reguláciu odtoku vypúšťaných vôd v zmysle legislatívnych požiadaviek.

8.1.6.2. preferovať v návrhu skupinové kanalizácie pre aglomerácie viacerých sídiel so spoločnou ČOV,

8.1.6.4. preferovať v návrhu odkanalizovania menších obcí delené sústavy so zadržiavaním dažďových vôd v území,

8.1.6.5. zabezpečiť požiadavky v oblasti odkanalizovania s cieľom postupne zvyšovať úroveň v odkanalizovaní miest a obcí v súlade s požiadavkami legislatívy EÚ,

8.2. V oblasti energetiky

8.2.1. Rešpektovať existujúce koridory vedení 220kV a 400kV a navrhované siete v existujúcich, či novo navrhovaných koridoroch.

8.2.5. Rešpektovať existujúce koridory vedení 110kV a navrhované siete v existujúcich, či novo navrhovaných koridoroch.

8.2.12. Rešpektovať koridory súčasných plynovodov a novo navrhované siete koridorov alebo siete plynovodov určené na rekonštrukciu.

8.2.15. Presadzovať uplatnením energetickej politiky SR, regionálnej energetickej politiky a využitím kompetencie miestnych orgánov samosprávy budovanie kogeneračných zdrojov na výrobu elektriny a tepla a tam, kde je to ekonomicky a environmentálne zdôvodniteľné, udržať a inovovať už vybudované systémy s centralizovaným zásobovaním obyvateľstva teplom.

8.2.16. Utvárať priaznivé podmienky pre intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov k systémovej energetike.

8.2.17. Obnoviteľné a druhotné zdroje energie situovať mimo zastavané a obytné zóny.

8.3. V oblasti telekomunikácií

8.3.1. Rešpektovať existujúce trasy a ochranné pásma telekomunikačných vedení a zariadení.

8.3.2. Rešpektovať situovanie telekomunikačných a technologických objektov.

8.3.3. Akceptovať potrebu budovania telekomunikačnej infraštruktúry v nových rozvojových lokalitách.

8.3.4. Vytvárať územnotechnické podmienky pre rozširovanie mobilnej siete GSM a umožniť aj služby mobilnej siete tretej generácie – UMTS s vysokorychlostnou dátovou sieťou.

8.3.5. Vytvárať územnotechnické podmienky pre budovanie prístupovej telekomunikačnej siete v optickom prevedení s maximálnym prístupom až k zákazníkom.

8.3.6. Vytvárať územnotechnické podmienky pre rozširovanie rozsahu telekomunikačných služieb v pevnej aj mobilnej sieti.

8.4. V oblasti odpadového hospodárstva

8.4.1. uprednostňovať separovaný zber využiteľných zložiek s cieľom znížiť množstvo komunálneho odpadu,

II. VEREJNOPROSPEŠNÉ STAVBY ZMENY A DOPLNKY Č.1

Verejnoprospešné stavby, v zmysle navrhovaného riešenia a podrobnejšej projektovej dokumentácie, spojené s realizáciou uvedených záväzných regulatívov sú:

5. V oblasti vodného hospodárstva**5.2. Verejné vodovody**

5.2.12. rozšírenie skupinového vodovodu Zlaté Moravce – Vráble,

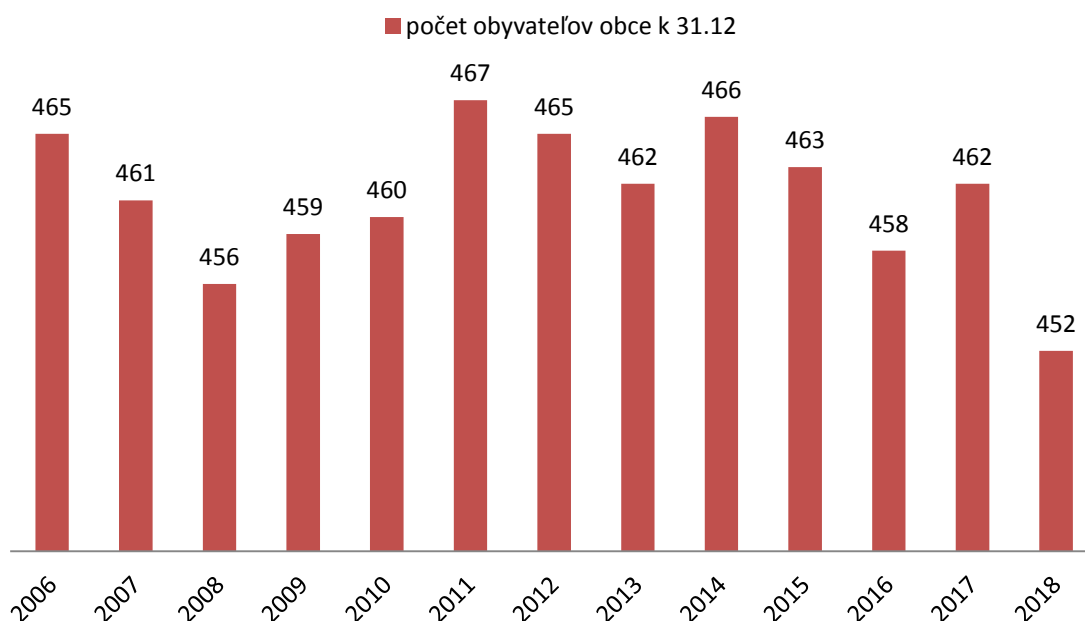
5.3. Verejné kanalizácie

5.3.1. stavby spojené s výstavbou nových (rozšírením alebo obnovou existujúcich) verejných kanalizácií, vrátane objektov na týchto kanalizáciách (čerpacie stanice, nádrže, čistiarne odpadových vôd....),

A.2.3. ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ, SOCIÁLNE A EKONOMICKÉ ROZVOJOVÉ PREDPOKLADY OBCE

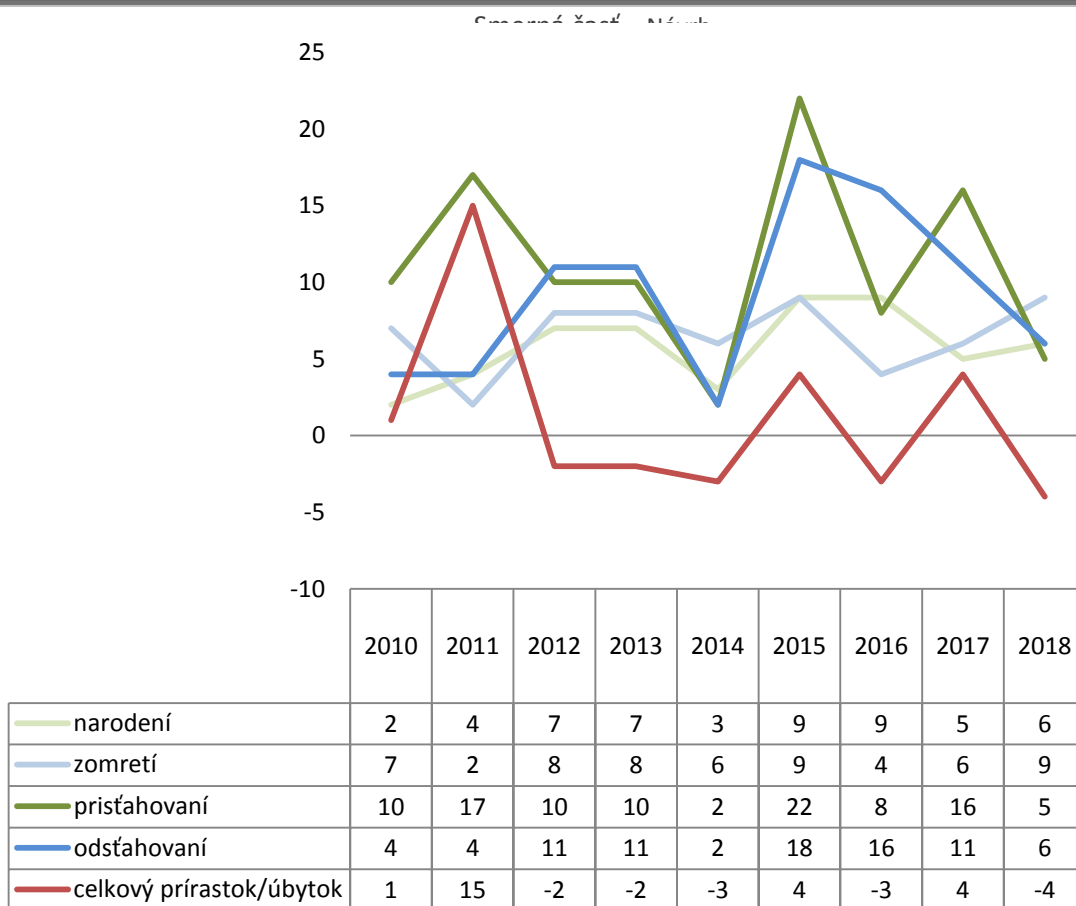
Demografické údaje patria k základným zdrojom informácií v podmienkach a predpokladoch ďalšieho rozvoja územia. Pomáhajú pri spracovávaní územno-plánovacej dokumentácie už v jej prípravných fázach. Ich poznanie pomáha pri spracovaní urbanistickej koncepcie územia. Hlavné stavby obyvateľstva a jeho vývoj sú základnými údajmi pre optimálne dimenzovanie veľkosti jednotlivých funkčných zložiek sídla.

Na demografický potenciál obce najviac vplýva jeho formovanie a veľmi výrazné pôsobenie sociálno-ekonomických faktorov. Vývoj počtu obyvateľstva je v posledných rokoch mierne kolísavý avšak z dlhodobého hľadiska ho môžeme považovať za stabilizovaný. Nakoľko nedochádza k výrazným poklesom je pozitívny predpoklad pre budúci rast počtu obyvateľov. V roku 2018 mala obec Vieska nad Žitavou 452 obyvateľov, z čoho bolo 228 žien a 224 mužov.

Graf 1 Vývoj počtu obyvateľov obce Vieska nad Žitavou v rokoch 2006-2018

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov ŠÚ SR

Graf 2 Vývoj prirodzeného a migračného pohybu obyvateľstva za obdobie rokov 2010-2018
Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov ŠÚ SR (2018)

Na základe grafu - Graf 2 na str.19 je zrejmé, že väčší vplyv na vývoj obyvateľstva je migrácia než prirodzený prírastok. Najväčší celkový prírastok bol v roku 2011 naopak najväčší úbytok bol v roku 2004. Posledné obdobie z hľadiska nárastu obyvateľstva bolo mierne premenlivé.

Tab. 1 Obyvateľstvo podľa národnosti (r.2011)

Národnosť	Spolu	%
Slovenská	443	97,36%
Maďarská	2	0,44%
Rusínska	1	0,22%
Česká	2	0,44%
Iná	1	0,22%
Nezistená	6	1,32%
Spolu	455	100,00%

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov SODB 2011 k 21.5.2011

Zo sčítania obyvateľstva domov a bytov v roku 2011 (Tab. 1, str.19) vidno, že slovenskej národnosti bolo 443 obyvateľov, čo predstavuje 97,36%. Z toho možno konštatovať, že obec Vieska nad Žitavou je výrazne etnograficky homogénna. Okrem slovenskej národnosti sú minimálne zastúpené aj iné národnosti a to maďarská, česká a rusínska.

Tab. 2 Obyvateľstvo podľa náboženského vyznania (r.2011)

Náboženské vyznanie	Spolu	%
Rímskokatolícka cirkev	415	91,21%
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	1	0,22%
Cirkev adventistov siedmeho dňa	2	0,44%
Bez vyznania	22	4,84%
Nezistené	15	3,30%
Spolu	455	100%

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov SODB 2011 k 21.5.2011

Z hľadiska religióznej štruktúry zobrazenej v tabuľke Tab. 2 (str.20) dominuje rímskokatolícke vierovyznanie. Okrem rímskokatolíckej cirkvi sa v obci nachádzajú aj obyvatelia radiaci sa k evanjelickej cirkvi augsburského vyznania a cirkvi adventistov siedmeho dňa.

Graf 3 Obyvateľstvo podľa dosiahnutého vzdelania (r.2011)

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie	Spolu	%
Základné	65	14,29%
Učňovské (bez maturity)	96	21,10%
Stredné odborné (bez maturity)	45	9,89%
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	28	6,15%
Úplné stredné odborné (s maturitou)	108	23,74%
Úplné stredné všeobecné	7	1,54%
Vyššie odborné vzdelanie	6	1,32%
Vysokoškolské bakalárske	13	2,86%
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	33	7,25%
Vysokoškolské doktorandské	3	0,66%
Bez školského vzdelania	42	9,23%
Nezistené	9	1,98%
Spolu	455	100,00%

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov SODB 2011 k 21.5.2011

Z hľadiska vzdelanostnej štruktúry obyvateľstva (Graf 3, str.20) bolo v obci Vieska nad Žitavou zistené nepriaznivejšie zloženie ako v prípade celého mikroregiónu Požítavie-Širočina. Nachádza sa tu vyšší podiel obyvateľov so základným a učňovským vzdelaním bez maturity. Nižší je aj podiel vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva v porovnaní s mikroregionálnou úrovňou. Obyvateľstvo bez vzdelania je tvorené kategóriou detí do 15 rokov (9,23 %), čo znamená, že sa v obci nenachádza ani jeden obyvateľ bez vzdelania. (1)

Bytový a domový fond

V obci Vieska nad Žitavou tvorí sídelnú štruktúru výstavba z rodinných domov, ktoré prevažujú nad ostatnými objektmi. Podľa tabuľky Tab. 3(str. 21) neobývané domy tvoria takmer 1/5 všetkých domov, čo predstavuje značnú rezervu pre trvalé bývanie či pravidelnú krátkodobú víkendovú rekreáciu.

Obývanosť	ks	%
Obývané	154	82%
Neobývané	33	18%
Nezistené	1	1%
Spolu	188	100%

Tab. 3 Obývanosť bytových domov

Celoslovenský priemer koeficientu obývanosti podľa sčítania obyvateľov domov a bytov (ďalej len SODB) v roku 2011 bol 2,59 obyv./byt. Koeficient obývanosti v obci Vieska nad Žitavou je 2,94 obyv./byt, čo je o niečo viac oproti celoslovenskému priemeru. Tento koeficient skresľuje aj pomerne dosť vysoké percento neobývaných domov.

Dynamika vývoja

Aj keď počet obyvateľov je za posledných 10 rokov v obci najnižší, je možné za predpokladu vytvorenia vhodných podmienok očakávať nárast. Obec má snahu napredovať a čom svedčí aj vybudovanie novej požiarnej zbrojnice, rekonštrukcia chodníkov a rigolov, výstavba detského ihriska, vybudovanie multifunkčného ihriska, dobudovanie kanalizácie a domu opatrovateľských služieb. Veľkou výhodou je aj zachovaný prírodný charakter obce, čo je v poslednej dobe čím ďalej tým viac vyhľadávaným prostredím. Pozitívom je aj vypracovanie PPÚ a s tým spojeným projektom MS ÚSES. Dôvodom je celkový nárast obyvateľstva na Slovensku ako aj čoraz väčší záujem mladých ľudí bývania na vidieku. Ak by došlo k rozvoju podnikateľských aktivít, viac sa zviditeľnili miestne atraktivity, zamerala by sa pozornosť na celkovú rekonštrukciu a obnovu dediny – vybudovanie kanalizácie, rekonštrukcia líniových stavieb (chodníky, cesty, úprava rigolov a pod.), rekonštrukcia obecných objektov, vytvorenie rekreačných zón pri vodných tokoch a plochách nárast obyvateľstva by bol citeľný. Územný plán počíta s takouto prognózou a predpokladá nasledovný nárast obyvateľstva:

Predpokladaný vývoj počtu obyvateľov	:	Rok
452		2018
663		2028
874		2038

Tab. 4 Vývoj počtu obyvateľov

Podľa štatistického úradu Slovenskej republiky je možné do roku 2030 predpokladať priemerný počet cenzonej domácnosti 2,51obyvateľa/byt. pri strednom variante. Pri odvodzovaní výhľadového ukazovateľa vychádzame z tejto celoslovenskej štatistiky. Z toho vyplýva aj počet bytových jednotiek v navrhovanom období.

Cenzová domácnosť predstavuje najmenšiu, ďalej nedeliteľnú sociálnu kolektivitú konštruovanú predovšetkým na základe deklarovaných rodinných väzieb (vzťah k prednostovi cenzonej domácnosti, napr. manžel, manželka, druh, družka, syn, dcéra, nevesta, zať a pod.). Tvorí ju teda osoby, ktoré spolu žijú v jednom byte, spoločne hospodária a majú medzi sebou priamy rodinný alebo iný vzťah. (2)

Rok	2011	2028	2038
Súčasný počet obývaných bytov	188	272	356

Tab. 5 Predpokladaný počet obytných domov

Návrh územného plánu počíta s nárastom obyvateľstva o cca 420 obyvateľov za 15 rokov, čo korešponduje s vybudovaním približne 170 bytových jednotiek. Uvedené hodnoty sú maximálne možné za uvedené obdobie. V návrhu sa počíta predovšetkým s bývaním v rodinných domoch, jedna lokalita je vyčlenená na bývanie v bytových domoch.

Je možné, že rozvoj obce nebude prebiehať takým rýchlym tempom, čo by znamenalo len predĺženie časového obdobia rozvoja obce v daných rozvojových oblastiach. Súčasná rezerva v rámci zastavaného územia je pre cca 10 rodinných domov na voľných disponibilných pozemkoch bez budovania nových komunikácií, čo je s dlhodobého hľadiska nepostačujúce, preto sa budujú nové komunikácie a vznikajú rozvojové plochy ako návrh:

Lokalita A - Obytné územia pre rodinnú bytovú zástavbu

Lokalita B - Obytné územia pre rodinnú bytovú zástavbu

Lokalita C - Obytné územia pre rodinnú bytovú zástavbu

Lokalita D - Obytné územia pre rodinnú bytovú zástavbu

Lokalita E - Obytné územia pre rodinnú bytovú zástavbu

Lokalita F - Obytné územia pre malopodlažnú bytovú zástavu

A.2.4. RIEŠENIE ZÁUJMOVÉHO ÚZEMIA A ŠIRŠIE VZŤAHY DOKUMENTUJÚCE ZAČLENENIE RIEŠENEJ OBCE DO SYSTÉMU OSÍDLENIA

Obec Vieska nad Žitavou (Okres Zlaté Moravce, Nitriansky kraj) leží v doline rieky Žitavy na Žitavskej a Hronskej pahorkatine, ktoré sú oddielom výbežku Podunajskej pahorkatiny. Výškové rozpätie územia je 160 – 210 m n. m., stred obce leží v nadmorskej výške 165 m. Východná časť katastra sa nachádza približne vo výške 200m.n.m., západná časť približne 175m.n.m. Krajina je využívaná hlavne poľnohospodársky. V severovýchodnej časti územia katastra sa rozprestiera park a kaštieľ Arboréta Mlyňany – v súčasnosti najväčšej expozície stálozelených drevín na Slovensku.

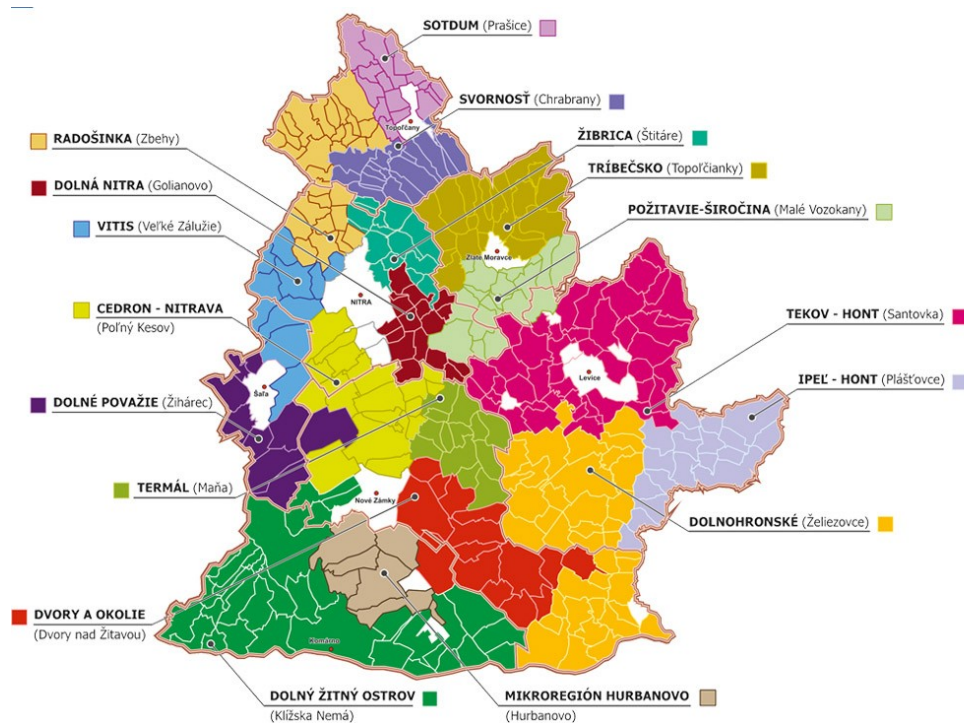

Obr. 1 Zobrazenie Viesky nad Žitavou v rámci Nitrianskeho kraja

Obec je súčasťou mikroregiónu Požitavie - Širočina so sídlom v obce Veľké Vozokany. Mikroregión „Požitavie – Širočina“ vznikol v roku 2000 ako záujmové združenie obcí pre cestovný ruch v

okolí Arboréta Mlyňany a pozdĺž vodného toku Žitava a jeho prítoku Širočina (od nich bol pomenovaný i mikroregión).

V súčasnosti združuje 15 obcí (Čierne Kľačany, Malé Vozokany, Nemčiňany, Nevidzany, Slepčany, Tesárske Mlyňany, Veľké Vozokany, Vieska nad Žitavou, Tajná, Červený Hrádok, Choča, Volkovce, Čaradice, Tekovské Nemce, Nová Ves nad Žitavou) s rozlohou 17 198 ha a počtom obyvateľov (k 31.12.2014) 11 311. Siahla až po juhozápadný okraj Pohronskeho Inovca a severozápadný okraj Štiavnických vrchov.

Obr. 2 Mikroregión Požítavie-Širočina v Nitrianskom kraji

Kataster obce Vieska nad Žitavou hraničí s týmito susediacimi katastrami:

Na severe – s K. Ú. Mlyňany (obec Tesárske Mlyňany)

Na juhu – s K.Ú. obce Slepčany

Na juhovýchode – s K.Ú. obce Červený Hrádok

Na východe – s K.Ú obce Malé Vozokany

Na západe – s K.Ú Malé Chrástany (obec Beladice)

Obr. 3 Grafické znázornenie susediacich katastrov

A.2.5. NÁVRH URBANISTICKEJ KONCEPCIE PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA

Urbanistickú koncepciu priestorového usporiadania ovplyvňuje niekoľko faktorov:

- historický vývoj osídlenia,
- súčasná urbanistická štruktúra,
- limity využitia územia
- potenciály a hodnoty v území
- zámery v území
- problémy a problémové oblasti

Historický vývoj osídlenia

1. pôvodné osídlenie sa nachádzalo v úseku súčasného zastavaného územia pozdĺž dnešnej cesty III. triedy. Koncom 19.stor. sa obec začala pomaly rozrastať aj kolmo na túto ulicu smerom k obci Tesárske Mlyňany. V polovici 50.rokov minulého storočia sa obec pomaly rozvíjala aj smerom k dnešnému arborétu Mlýňany a pozdĺž vodného toku Žitava. Postupné zastavovanie týchto dvoch ulíc pokračovalo až do 90.rokov 20 storočia. V tomto období pripomína dnešnú štruktúru obce, kde možno vidieť všetky dnešné kompozičné prvky.

Prvá oficiálna písomná zmienka o obci pochádza z roku 1406. Obec sa spomína ako hradné poddanské príslušenstvo (Warallekysfalwo) so 4 portami - usadlosťami v súpise pápežských desiatkov. Podľa historickej listiny - tento desiatok sa vzťahoval na všetko, čo sa na zemi urodilo a aj na všetko, čo sa na porte dochovalo. V roku 1535 obec patrila k panstvu Topoľčianskych, neskôr prešla k majetkom kráľa. V rokoch 1564 a 1594, 1618 ju vyplienili Turci, v roku 1636 bola nimi úplne spustošená. Obec mala podľa tureckých daňových súpisov v roku 1663-1664 13 obývaných domov. V tej dobe tu bol mlyn a početné včelie úle. Od 17. storočia patrili časti obce rôznym majiteľom, napr. Révayovcom, Radvanskovcom, Zerdahelyovcom a od 19. storočia Taynajovcom a Révayovcom. Rodina Révayovcov vlastnila majetok vo Vieske nad Žitavou do roku 1926, kedy boli pozemky v čase pozemkovej reformy rozparcelované.

Názvy obce Vieska nad Žitavou v archívnych materiáloch od roku 1351 cez stredovek, novovek boli rôzne. Záviseli v mnohých prípadoch od toho, že Rakúsko - Uhorsko bolo viacrečovou ríšou a listiny

sa vyhotovovali v latinskom, nemeckom a maďarskom jazyku. Od 16. storočia sa stretávame v historických análoch so slovenským pomenovaním Vieska. Prívlastok mala obec prevzatý od Tekovskej župy, teda úradný názov bol Barskifalud. Teda názov v slovenskom preklade Tekovská Vieska platil ešte aj po vzniku I. Československej republiky. V roku 1927 dostala obec nový úradný názov Vieska nad Žitavou. (3)

V 14. storočí bola majetkom gýmešských Forgáčovcov. V 16. – 17. storočí Vieska nad Žitavou, ako aj okolité obce mikroregiónu trpeli tureckou expanziou – drancovaním, plienením i odnášaním obyvateľstva do zajatia. Obyvatelia obcí sa v roku 1652 zúčastnili spoločnej bitky na Veľkovožokanskom poli, v ktorej boli Turci porazení. Na pamiatku tejto udalosti tu dnes stojí pamätník „Lev“.

Počas 16. – 19. storočia postihli toto územie viaceré epidémie, ktorých počet obetí však nie je známy. Ani vlna cholery, ktorá zachvátila celé Slovensko v r. 1831, obec neobišla.

Aj udalosti 20. storočia zanechali svoju pečať v tomto území. V prvej svetovej vojne padli, alebo boli v zajatí (Rusko, Taliansko, Anglicko) aj občania Viesky nad Žitavou. Po prvej svetovej vojne narastala bieda, dôsledkom čoho v roku 1921 vznikali v obci rôzne vzbury a nepokoje. Neskôr, v roku 1930 dôsledkom nedobrého postavenia dedinskej chudoby sa začalo šíriť vysťahovalectvo občanov, konkrétne 14 ľudí sa vysťahovalo do Francúzska a 8 do Argentíny.

Po vypuknutí SNP 29. 8. 1944 sa začal otvorený boj proti fašizmu. K oslobodeniu obce došlo v marci 1945. Po vojne nastal nový rozvoj obce. Na vidieku prebiehala kolektivizácia poľnohospodárstva. Nové veľké podniky ako i nové sídliská vybudované v Zlatých Moravciach a vo Vrábľoch spôsobili odliv mladého obyvateľstva do týchto miest, čo sa prejavilo v starnutí obyvateľstva obce (1).

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky v obci Vieska nad Žitavou eviduje v Ústrednom zozname pamiatkového fondu (ďalej len ÚZPF) nasledovné nehnuteľné národné kultúrne pamiatky:

- Arborétum, č. ÚZPF 1555/2, parcely č. 104, 105, 106.
- Kaštieľ č. ÚZPF 1555/1, parcela č. 104/2, neoklasicistický z roku 1895
- Socha, lev pravý, č. ÚZPF 1555/3
- Socha, lev ľavý, č. ÚZPF 1555/4

Národná kultúrna **pamiatka kaštieľ a arborétum** vo Vieske nad Žitavou, dokladá jedno z posledných období vývoja typologického druhu kaštieľa ako vidieckeho sídla vyšších spoločenských vrstiev. Z hľadiska typologického, v nadväznosti na mieru výskytu v území, disponuje arborétum oveľa významnejšími pamiatkovými hodnotami ako kaštieľ. Arborétum možno hodnotiť ako objekt minimálne stredoeurópskeho významu. Jedinečnosť tunajšieho arboréta spočíva vo vytvorení unikátnej zbierky vždyzelených drevín, ktorých aklimatizáciu v tunajších klimatických a pôdných podmienkach umožnil špeciálny spôsob pestovania a citlivý prístup k vždyzeleným drevinám, čím sa podarilo vytvoriť dielo, svojím obsahom i formou, mimoriadnej hodnoty. Unikátne arborétum doplnené rozložitým romantickým kaštieľom dosahuje výrazné pamiatkové hodnoty, predovšetkým hodnotu jedinečnosti. Arborétum vytvorené nadšenými odborníkmi, ktorí dokázali vždyzelené dreviny pomocou špeciálneho pestovania a starostlivosti aklimatizovať v tunajších podmienkach už na konci 19. storočia sa vyznačuje výraznou hodnotou kultúrneho diela. Nositeľom hodnoty kultúrneho diela je tiež symetrická neoklasicistická hlavná budova kaštieľa, ktorej výstavba bola ukončená v roku 1895, ale aj výsledná podoba objektu ako rozložitého romantického vidieckeho sídla po dostavbách zavŕšených v roku 1905. Hodnotou autenticity disponuje kaštieľ vo väzbe na arborétum, ďalej hlavná budova kaštieľa v exteriéri a z hľadiska zachovania dispozičného členenia aj v interiéri, spojovacie a z väčšej časti aj západné krídlo kaštieľa v exteriéri.

Arborétum - Arborétum založil v roku 1892 Štefan Ambrózy na mieste menšieho dubového lesa. Cieľom bolo dokázať životaschopnosť vždyzelených drevín v prírodných podmienkach predmetnej lokality a vytvoriť bohatý sortiment ako základ pre študijné účely. Túto funkciu plní Arborétum Mlyňany ako špecializované pracovisko Slovenskej akadémie vied (ďalej len SAV), popri iných funkciách, až do dnešných dní. Je preto možné konštatovať, že arborétum má výraznú hodnotu funkčnú, s neprerušenou

kontinuitou funkčného využitia. Spoločenský záujem na zachovaní pamiatky dokazuje priebežne vykonávaná údržba národnej kultúrnej pamiatky a zveľaďovanie celého arboréta, ktoré je vo vlastníctve štátu a v správe Arboréta Mlyňany SAV.

Kaštieľ - výstavba neoklasicistického kaštieľa (dnešná hlavná budova) bola ukončená v roku 1895, v čase keď už arborétum niekoľko rokov existovalo. Autorom architektonického riešenia bol budapeštiansky architekt Lorincz Balogh. Stavebné práce viedol staviteľ Guttman. Po dostavaní kaštieľa boli začaté rozsiahle terénne úpravy a budovanie sústavy terás. Rozsah kaštieľa sa onedlho ukázal byť nedostatočný vo vzťahu k potrebám rodiny Ambrózy - Migazzi. Objekt bol preto rozšírený o ďalšie priestory, predovšetkým západné krídlo a dominantnú vežu. Dostavba bola ukončená v roku 1905. V roku 1914 sa Štefan Ambrózy odsťahoval na iný rodinný veľkostatok. Počas 2. svetovej vojny boli v kaštieli ubytovaní nemeckí vojaci. Kaštieľ spolu s arborétom bol po 2. svetovej vojne zoštátnený a v roku 1947 sa dostal do správy Povereníctva školstva a osvety. Od roku 1950 spravovala objekt univerzita. 1. januára 1953 prevzala správu arboréta spolu s kaštieľom Slovenská akadémia vied. Táto inštitúcia spravuje objekt dodnes. Istý čas tu sídlil Ústav dendrobiológie SAV. V súčasnosti je v správe špecializovaného pracoviska Arboréta Mlyňany SAV. V priebehu druhej polovice 20. storočia sa uskutočnilo niekoľko menších úprav kaštieľa, súvisiacich s výmenou okien, niektorých dverí, povrchových úprav podláh, lokálnymi dispozičnými zmenami, alebo realizáciou zníženého podhľadu v spojovacom krídle. Začiatkom 21. storočia boli z oboch strán vymenené za kópie pôvodné dvere hlavného vstupu do kaštieľa v spojovacom krídle.

Sochy levov - V roku 1948 sa z iniciatívy predsedu Poradného zboru R. Kratochvíla získali zo stupavského parku dve mramorové sochy levov, ktoré boli umiestnené pod veľký dub cerový pri vtedajší vstup do arboréta a sú tam umiestnené ako atrakcia dodnes.

Ďalšie pamiatky:

- **kostol svätého Juraja** - je významnou pamiatkou v obci z roku 1802. Dôvodom postavenia kostola bol narastajúci počet obyvateľov, a pôvodný kostol už nemohol pojať všetkých veriacich. Bol postavený z úrokov základiny testamentu arcibiskupa Juraja Selepčeniho. Nový kostol je klasicistická stavba a bol ukončený v roku 1802. K pozoruhodnosti kostola patrí aj baroková podobizeň arcibiskupa Selepčeniho. Pod celým kostolom je krypta s jedným oltárom a pod ním stály boží hrob.

- Pôvodne bol postavený v obci **starobyľý kostolík**, ktorý sa nedá presne časovo zaradiť, kedy bol postavený. Ústne sa traduje, že stál schovaný medzi vrškom a lesom. Bol ďalej od obydlí ľudí a postavený ešte pred vpádmi Turkov. V roku 1595 bol v tomto starobyľom drevenom kostolíku

obr. 4 Kostol sv. Juraja

pokrstený Juraj Selepčeni - Pohronec, neskorší arcibiskup a miestokráľ Uhorska. Pochádzal zo Slepčian, ale pretože kostolík v Slepčanoch, ale aj farský kostol v Tesároch boli zničené od Turkov, tak bol pokrstený v kostole vo Vieske nad Žitavou. V roku 1674 pri prepade Turkov bol prvý pôvodný kostolík zničený. V rokoch 1679 - 1681 obyvatelia na vršku nad dedinou postavili kostol sv. Juraja. Veľkým mecenom kostola bol arcibiskup Selepčeni. Z úrokov základiny z turnianskeho a soblahovského majetku bol kostol dohotovený, zariadený a vyzdobený.

Súčasná urbanistická štruktúra

V obci je doposiaľ zistený iba pomerne malý počet archeologických nálezísk. O to väčšie bolo prekvapenie autorov pri spracovaní archeologickej zbierky v zlatomoraveckom múzeu, keď narazili na železnú sekeru - bradaticu, zlomky zo železných obručí a rukoväte vedierka a fragmetny ostrôh, ktoré

mali pochádzať z Viesky nad Žitavou. Pri pátraní o ich pôvode sa dokonca podarilo identifikovať dom uprostred obce, neďaleko kostola, kde malo k nálezu dôjsť. Podľa majiteľov sa v kostrovom "hrobe zo židovského cintorína" nachádzal ešte dlhý železný prút, ktorý sa však niekde zapatrošil. Je veľmi pravdepodobné, že to bol meč. Aj samotné zachránené veci naznačujú, že v hrobe musel byť pochovaný príslušník vyššej veľkomoravskej spoločenskej vrstvy. Nakoľko sa obyvatelia zmieňovali aj o ďalších nálezoch kostí, je možné, že hrob bol súčasťou väčšieho včasnostredovekého, resp. veľkomoravského pohrebiska.

Obec Vieska nad Žitavou patrí na základe územno-správneho členenia do okresu Zlaté Moravce a Nitrianskeho kraja. Najbližším mestom je okresné mesto Zlaté Moravce (9,5km). Krajské mesto Nitra je vzdialené 29,8km, Vráble 11km. Obec je situovaná v severnej až centrálnej časti okresu. Približná časová dostupnosť do krajského mesta Nitra je 26min. čo je asi o 18min. menej ako krajský priemer. Do okresného mesta Zlaté Moravce je približne 14min. čo je o necelé 3 min. viac ako priemerná časová dostupnosť v okrese. Z uvedeného vyplýva, že postavenie obce vzhľadom na dostupnosť do okresného aj krajského mesta je pre obec priaznivá.

Obec Vieska nad Žitavou z hľadiska štruktúry osídlenia vznikla rozrastaním viesky a čom hovorí aj jej samotný názov. Jedná sa o obec s typicky vidieckym charakterom s prevažujúcou obytnou funkciou. V intraviláne prevládajú prevažne nezastavané plochy (záhrady, sady), väčšie zastavané plochy sa nachádzajú v arboréte Mlyňany a v areáli bývalého poľnohospodárskeho družstva (ďalej len PD). V obci sa nachádza jeden 12-bytový dom. Ďalšia výstavba je realizovaná dostavbou voľných pozemkov.

Záujmovým územím obce je celé katastrálne územie Vieska nad Žitavou, ktorého výmera je 546,45 ha. Z Prieskumov a rozborov nevyplývala požiadavka na riešenie územia presahujúceho toto k.ú. Obec Vieska nad Žitavou má predpoklady pre ďalší komplexný rozvoj.

Z hľadiska urbanistickej kompozície sa navrhuje obec rozvíjať v súlade s jej terajšou kompozičnou štruktúrou formou ulicovej zástavby.

Pre rozvoj bytovej výstavby je navrhované prioritne zastávať voľné parcely v existujúcej zástavbe nachádzajúce sa v prielukách, ako nezastavané, prípadne ktoré vzniknú asanáciou pôvodnej zástavby. Nové plochy sú navrhované v častiach s existujúcou komunikáciou, prípadne inou technickou infraštruktúrou, alebo v miestach jej plánovaného umiestnenia.

Pri všetkých novostavbách a rekonštrukciách rodinných domov navrhujeme vychádzať z princípov uplatňovania regionálnych prvkov so šikmými strechami, rešpektujúc merítka a výraz týchto stavieb a zladíť s ich funkčnou vybavenosťou. Pri samostatne stojacích domoch navrhujeme objekty orientovať na úzkych pozemkoch štítom do ulice.

Pre potreby bývania sú navrhnuté a vymedzené plochy v prielukách medzi rodinnými domami v celej zastavanej časti obce. S novými plochami sa počíta predovšetkým v južnej a východnej časti obce.

Limity využitia územia

- Základné limity
 - Zavlažovanie územia
- Dopravné limity
 - Ochranné pásma ciest II. triedy
 - Ochranné pásma ciest III. triedy
 - Ochranné pásma železníc
- Limity technickej infraštruktúry
 - Ochranné pásma 22kV vedenia
 - Ochranné pásma VTL plynovodu
 - Ochranné pásma produktovodu
 - Ochranné pásma diaľkového vodovodu
- Ohrozenie povodňami
- Ochrana prírody a krajiny
 - Hniezdo Bociana bieleho
 - Chránený areál - 4. Stupeň ochrany

- Ochrana prírodných zdrojov
 - Ochranné pásmo lesa
 - Ochranné pásmo vodných tokov
 - Ochrana pôdy
- Ochrana kultúrneho dedičstva
 - Nehnuteľné kultúrne pamiatky - areál - Arborétum
 - Nehnuteľné kultúrne pamiatky - sochy - lev pravý, ľavý
 - Nehnuteľné kultúrne pamiatky - objekty - Kaštieľ
 - Kostol
 - Pomník
 - Ochranné pásmo kultúrnej pamiatky
- Prvky územného systému ekologickej stability
 - Biokoridor regionálny
 - Biocentrum regionálne - existujúce, navrhované
 - Biokoridor miestny - navrhovaný
 - Biocentrum miestne - navrhované
 - Interakčný prvok plošný - existujúci, navrhovaný
 - Interakčný prvok líniový - existujúci, navrhovaný

Potenciály a hodnoty v území

- Chránený areál Arborétum Mlyňany
- Vodný tok Žitava
- Vodná nádrž Slepčany
- Národné kultúrne pamiatky
 - Nehnuteľné kultúrne pamiatky - areál - Arborétum
 - Nehnuteľné kultúrne pamiatky - sochy - lev pravý, ľavý
 - Nehnuteľné kultúrne pamiatky - objekty - Kaštieľ
- Kultúrne pamiatky nezapísané v ÚZPF SR

Zámery v území

- potenciálne plochy pre rozvoj funkcie bývania,
- potenciálne plochy pre rozvoj funkcie občianskej vybavenosti,
- potenciálne plochy pre rozvoj rekreácie, rekreácie v prírodnom prostredí
- protipovodňová ochrana na vodnom toku Žitava
- zvýšenie ekologickej stability výsadbou zelene vo voľnej prírode
- budovanie protieróznych opatrení

Problémy a problémové oblasti

- Záplavy na vodnom toku Žitava
- Málo udržiavaná zeleň pozdĺž vodného toku
- Chýbajúce chodníky
- Potrebná rekonštrukcia komunikácií
- Potrebná rekonštrukcia chodníkov
- Chýbajúca vegetácia s ochranným účinkom na poľnohospodárskej pôde
- Potrebná rekonštrukcia mostov
- Potrebná revitalizácia vodného toku
- Potrebné protierózne opatrenia
- Chýbajúce účelové cesty

Návrh urbanistickej koncepcie

Návrh urbanistickej koncepcie vychádza zo súčasného priestorového a funkčného usporiadania obce a celkovú štruktúru katastrálneho územia. Koncepcia je založená na komplexnosti riešenia a zohľadnenia všetkých faktorov uvedených vyššie. Návrh zahŕňa všetky funkčné zložky tvoriace územie obce.

A.2.6. NÁVRH FUNKČNÉHO VYUŽITIA ÚZEMIA OBCE S URČENÍM PREVLÁDAJÚCICH FUNKČNÝCH ÚZEMÍ NAJMÄ OBYTNÉHO ÚZEMIA, ZMIEŠANÉHO ÚZEMIA, VÝROBNÉHO ÚZEMIA, REKREAČNÉHO ÚZEMIA, VRÁTANE URČENIA PRÍPUSTNÉHO, OBMEDZUJÚCEHO A ZAKAZUJÚCEHO FUNKČNÉHO VYUŽÍVANIA

Obec Vieska nad Žitavou je situovaná na regionálne významnej dopravnej trase Požitavím (je súčasťou severojužnej tzv. požitavskej rozvojovej osi). Kompozičná osnova urbanistickej štruktúry bola historicky definovaná budovaním usadlostí v 15.stor., neskôr sa obec začala prirodzene rozrastať v nadväznosti na tieto obydliá. Hlavnú kompozičnú os reprezentuje Hlavná ulica, ktorá sa slučkovito tiahne od rieky Žitava k Arborétu Tesárske Mlyňany. Ďalšie vzniknuté ulice sú ukončené slepo, okrem prepojenia s obcou Tesárske Mlyňany. Na križovaní ulíc Ku kostolu, Hlavná a v Majeri vznikol hlavný uzlový priestor akcentovaný objektom potravín a menšieho verejného priestranstva. V diaľkových pohľadoch vyniká ako dominanta Arborétum Mlyňany s kaštieľom na jednej strane a kostol sv. Juraja na strane druhej.

obr. 5 Bytový dom

Na križovaní ulíc Ku kostolu, Hlavná a v Majeri vznikol hlavný uzlový priestor akcentovaný objektom potravín a menšieho verejného priestranstva. V diaľkových pohľadoch vyniká ako dominanta Arborétum Mlyňany s kaštieľom na jednej strane a kostol sv. Juraja na strane druhej.

V urbanisticko-architektonickej štruktúre obce majú niektoré objekty zachované znaky tradičnej zástavby, najmä v pôvodnej časti. Sídlnú štruktúru tu tvorí predovšetkým výstavba z rodinných domov, ktoré prevažujú nad ostatnými objektmi. Po r.1950 sa začali stavať domy štvorcového pôdorysu so stanovou strechou. V 70-tych rokoch minulého storočia sa začala presadzovať výstavba 2- podlažných nových rodinných domov s využitím poschodia, prípadne aj s podpivničením, v 80-tych rokoch sa stavali častejšie domy so sedlovými strechami s využitím podkrovia. Bytový dom sa nachádza v strede obce.

V obci sa nachádzajú aj objekty nebytového charakteru pre potreby občianskej vybavenosti - potraviny, bufet a kaderníctvo. Obecný úrad je spolu s materskou školou umiestnený v jednej budove. V obci sa tiež nachádza poľnohospodárske družstvo, ktorého kompozícia je podriadená technologickým požiadavkám.

V zástavbe sa nachádzajú aj staršie domy, ktoré sa v prípade absentujúcej údržby môžu stať nevhodnými pre trvalé bývanie alebo iné využitie. Tieto domy budú navrhnuté na rekonštrukciu prípadne asanáciu. Návrh územného plánu obce stanoví regulatívy intenzity využitia, ktoré budú určujúce pri zámeroch rekonštrukcie a rozširovania existujúceho bytového fondu formou dostavieb a nadstavieb.

V súčasnosti sa v obci nachádzajú všetky bonitné triedy objektov, od objektov nových, starších, rekonštruovaných, starých zachovalých, až po objekty na asanáciu (v počte 3 kusy).

Lokalita	Funkcia	Poznámka	výmera (ha)
A	Obytné územie	Pre rodinnú bytovú zástavbu	4,5758
B	Obytné územie	Pre rodinnú bytovú zástavbu	2,3883
C	Obytné územie	Pre rodinnú bytovú zástavbu	3,0558
D	Obytné územie	Pre rodinnú bytovú zástavbu	3,1528

E	Obytné územie	Pre rodinnú bytovú zástavbu	0,86
F	Obytné územie	Pre malopodlažnú bytovú zástavbu	0,4271
G	Územie občianskej vybavenosti	Územie komerčnej a nekomerčnej vybavenosti	0,1904
H	Rekreačné územia	Športoviská	0,4636
I	Rekreačné územia	Územie rekreácie s prírodným charakterom	2,2686
J	Rekreačné územia	Územie rekreácie s prírodným charakterom	11,8723
K	Územie verejnej technickej infraštruktúry - zariadenia odpadového hospodárstva	Kompostovisko a zberný dvor	0,5585
L	Územie verejnej dopravnej infraštruktúry	Parkovisko	0,0762

Tab. 6 Zoznam rozvojových lokalít

Obytné územia

Za obytné územia považujeme územia pre obytné budovy a k nim prislúchajúce vedľajšie budovy, napr. garáže, stavby občianskeho vybavenia (menšie prevádzky pre obchod a služby, dočasné ubytovanie a pod.), verejné dopravné a technické vybavenie, zeleň a detské ihriská. Územné a kapacitné usporiadanie jednotlivých zložiek obytnej plochy vychádza najmä z hustoty obyvateľstva, druhu stavieb na bývanie a ich výškového usporiadania, dochádzkových vzdialeností a prístupnosti, z požiadaviek na vytváranie tichých priestorov a ľahkej orientácie. Musí zodpovedať charakteru vidieckeho sídla, rázu krajiny a jej klimatickým podmienkam a zabezpečovať zdravé bývanie. (4)

Vzhľadom na vidiecky charakter obce Vieska nad Žitavou sa jedná o vidiecke obytné územia, ktoré možno definovať ako také územia, ktoré sú určené predovšetkým pre rozvoj funkcií bývania v obciach vidieckeho charakteru, t. j. pre najmä zástavbu rodinných domov prípadne bytových domov a k nim prislúchajúcich doplnkových a vedľajších objektov (garáže, kôlne, altánky, skleníky a pod.) s príslušnými úžitkovými záhradami, príp. aj zariadeniami drobnej poľnohospodárskej výroby. Vo vidieckych obytných územiach môžu byť situované aj zariadenia miestnej správy, zariadenia, ktoré slúžia hospodárskym, sociálnym, zdravotným, kultúrnym, cirkevným a športovým potrebám obyvateľov obce. Okrem toho môžu slúžiť aj pre lokalizáciu hygienicky nežiadavých drobných prevádzok.

Podľa typu zástavby ich možno rozdeliť na (4) :

- **obytné územia pre malopodlažnú bytovú zástavbu** - sú určené prevažne na bývanie v bytových domoch do 4 nadzemných podlaží, doplnených rodinnými domami a doplňujúcimi funkciami ako sú objekty občianskej vybavenosti, rekreácia, šport, zeleň a dopravná a technická infraštruktúra (**Lokalita F**)
- **obytné územia pre rodinnú bytovú zástavbu** - sú určené prevažne na bývanie v rodinných domoch s doplnkovou obchodno-obslužnou vybavenosťou zabezpečujúcou denné potreby obyvateľov (maloobchodné zariadenia, zariadenia služieb a pod)., nerušiaci bývanie, situované v rodinných domoch (**Lokalita A,B,C,D,E**)

Rekreačné územia

V obci sa nachádza arborétum Mlyňany, vhodné na rekreáciu a cestovný ruch aj pre širšie okolie.

Arborétum založil v r. 1892 gróf Štefan Ambrózy. Dnes je tu na ploche 67 ha umiestnených vyše 2000 druhov drevín. Celý park je rozdelený do expozícií podľa oblastí sveta, napr. Východná a Stredná Ázia, Kaukaz, ďaleký Východ, Kórea, Severná Amerika. V každej časti sú dreviny a prostredie typicky upravené pre túto oblasť. K najkrajším častiam parku patrí Starý park, v ktorom sú vysadené stálezelené dreviny. Dominantou arboréta je romantický kaštieľ.

Obr. 6 Areál Arborétum Mlyňany - vtáčia perspektíva
zdroj: *spoznaj.eu*

Obr. 7 Detské ihrisko pod kostolom

Pre obyvateľov obce je vybudované iba jedno detské ihrisko. V obci chýba futbalové ihrisko prípadne multifunkčné ihrisko pre staršie deti, dospelých. Pre ďalšie trávenie voľného času je k dispozícii knižnica, klub mladých a pre kultúrne a spoločenské podujatia kultúrny dom.

Rekreačné územia predstavujú územia obcí, ktoré zabezpečujú požiadavky na rekreačné využitie bývajúcего obyvateľstva obce a turistov. Podstatnú časť rekreačných území tvorí zeleň lesov, sádov, záhrad a záhradkárske osady, vodné plochy a pod.

Rekreačné územia môžeme podľa charakteru rozdeliť:

- športoviská, ihriská - možno sem umiestňovať športové zariadenia, športoviská a ihriská, centrá voľného času, zariadenia verejného stravovania a niektorých služieb a zariadenia so špecifickou funkciou (**lokality H**)
- rekreačné územia s prírodným charakterom - možno tu umiestňovať rekreačno- oddychové plochy, budovať objekty pre stravovanie, sociálne zariadenia (**lokality I a J**)

Územia občianskej vybavenosti

Obr. 8 Polyfunkčný objekt - obecný úrad, kultúrny dom, materská škola

Sociálne a zdravotné služby sú pre občanov dostupné v okresnom meste Zlaté Moravce, v meste Vráble prípadne Nitra. V obci sa v súčasnosti nenachádza opatrovateľská služba ani objekty zdravotnej starostlivosti. Dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre občanov zabezpečuje aj zariadenie v Tesárskych Mlyňanoch.

Zo školských zariadení sa v obci nachádza iba jednotriedna materská škola. Základnú školu navštevujú žiaci v obci Tesárske Mlyňany prípadne v meste Zlaté Moravce.

Materská škola sa nachádza v objekte spolu s obecným úradom a kultúrnym domom. Vstup do objektu materskej školy je z bočnej strany.

V obci sa pravidelne konajú nasledovné kultúrne a spoločenské podujatia: Fašiangová huspenina, Hasičská súťaž žiakov, Výstava vín - vínne hody, Stavanie mája, Víťanie novonarodených detí, Deň matiek, Stretnutie Viesok, Oslavy sviatku sv. Cyrila a Metoda, Hasičská súťaž DHZ, Mesiac úcty k starším, Katarínska tancovačka, Mikulášske posedenie, Silvestrovský ohňostroj a i..

Cintorín sa nachádza v zastavanom území obce vo východnej časti katastrálneho územia. Súčasťou cintorína je aj dom smútku. Oproti cintorínu sa nachádza kostol svätého Juraja.

Komerčná vybavenosť je v obci zastúpená týmito zložkami :

- Potraviny s pohostinstvom
- Bufet pri Arboréte Mlyňany
- WEIGELLA - Záhradníctvo
- Kaderníctvo

Obr. 9 Dom ľudových remesiel

Nekomerčnú vybavenosť tvoria :

- Polyfunkčný objekt - obecný úrad, kultúrny dom, materská škola
- Kostol sv. Juraja
- Hasičská zbrojnica
- Arborétum Mlyňany
- Kaštieľ
- Gazdovský dom - dvor ľudových remesiel

NEKOMERČNÁ A KOMERČNÁ OBČIANSKA VYBAVENOSŤ

Jedná sa o také územia, ktoré vzhľadom na charakter zástavby, urbanistickú štruktúru a spôsob využitia, slúžia výlučne pre umiestňovanie stavieb nekomerčnej a komerčnej občianskej vybavenosti. Do územia občianskej vybavenosti je možné zahrnúť iba stavby a zariadenia, ktoré nenarúšajú užívanie stavieb a zariadení v bezprostrednom okolí a neznižujú kvalitu prostredia susedných území (napr. služby, ktoré kapacitou a charakterom nezvyšujú dopravnú záťaž územia). Súčasťou územia sú plochy zelene, verejné priestranstvá, dopravné a technické vybavenie, garáže a zariadenia pre požiaru a civilnú ochranu.

Občianska vybavenosť uspokojuje jednu zo základných potrieb človeka v optimálnej skladbe, kapacite a hustote bez ohľadu na jeho vek, zamestnanie, sociálne a ekonomické postavenie a je dôležitým priestorovým prvkom v obciach mestského a vidiekeho charakteru. Vo fyzickom prejave predstavuje súbor zariadení, objektov a areálov.

Vyhláška č. 55/2001 Z. z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii špecifikuje v §12 ods. 9, že k plochám, určeným pre obytné domy prislúchajú nevyhnutné zariadenia ako garáže, stavby, občianskeho vybavenia, verejné dopravné a technické vybavenie, zeleň a detské ihriská. Odsek 10 uvedenej vyhlášky bližšie charakterizuje obytné územie podľa ods. 9 v kontexte s plochami pre občianske vybavenie, na ktorých sa v súlade s významom a potrebami obcí môžu umiestňovať stavby pre školstvo, kultúru, na cirkevné účely, pre zdravotníctvo a sociálnu pomoc, spoje, menšie prevádzky pre obchod a služby, verejné stravovanie a služby, dočasné ubytovanie, telesnú výchovu, správu a riadenie, verejnú hygienu a požiaru bezpečnosť. Základná občianska vybavenosť musí skladbou a kapacitou zodpovedať veľkosti a funkcii obce a niektoré občianske vybavenia aj potrebám záujmového územia.

Z uvedeného textu vyplýva, že veľká časť objektov občianskej vybavenosti sa nachádza v obytných, zmiešaných, výrobných resp. rekreačných územiach. Avšak vzhľadom na špecifický charakter, možno občiansku vybavenosť chápať nielen ako súčasť zmiešaného, obytného, výrobného či rekreačného územia ale aj ako "čisté" územie občianskej vybavenosti, na ktorých sa umiestňuje buď koncentrovaná občianska vybavenosť alebo tzv. monofunkčné areály občianskej vybavenosti (areály škôl, nemocníc...)

Monofunkčné areály a komplexy zariadení občianskeho vybavenia možno chápať ako špecifické územia obce s vyhranenými konkrétnymi nárokmi a charakteristikami podľa druhu konkrétneho funkčného zamerania, ktoré vytvárajú v urbanizovanej štruktúre stabilizované plochy. Rozdiel medzi areálmi a komplexmi je v spôsobe vymedzenia pozemku. Pokiaľ areály zariadení občianskej vybavenosti sú presne vymedzené opločením a majú tým vymedzený režim z hľadiska využívania plôch areálu verejnosťou, monofunkčné komplexy občianskej vybavenosti sú bez opločenia svojich pozemkov. Svojím priestorovým prejavom umožňujú účinnejšie vytvorenie urbanistických väzieb s kontaktným územím, ako i využívanie plôch svojho územia verejnosťou. Najčastejšie ide o plochy parkovej zelene, plochy statickej dopravy v určitom časovom režime, kapacitu doplnkových zariadení občianskeho vybavenia, najmä verejného stravovania, služieb, obchodu, atď. (4)

Územie občianskej vybavenosti ako "čisté" územie je umiestnené v **lokalite G**.

Výrobné územia

Poľnohospodárstvo

V k.ú. obce Vieska nad Žitavou je v súčasnosti poľnohospodársky využívané takmer celé územie extravilánu. V štruktúre pôdy dominuje orná pôda, zastúpenie ostatných kultúr (záhrady, vinohrady, trvalé trávne porasty) je malé a viaže sa okrem intravilánu obce (záhrady a vinohrady) na lokalitu Vinice, ktorá je charakteristická zastúpením vinogradov, záhrad a ich úhorov.

Hlavnými subjektmi poľnohospodárskej výroby v území sú Agropol 5 TM, s.r.o. Tesárske Mlyňany, Agronatural družstvo Nová Ves - Slepčany a p. Lévy (súkromne hospodáriaci roľník - ďalej len SHR). Poľnohospodárska pôda v k.ú. Vieska nad Žitavou je obhospodarovaná na základe nájomných zmlúv s vlastníkami pôdy. V štruktúre rastlinnej výroby sú zastúpené najmä obilniny (pšenica, jačmeň), olejniny (repka ozimná, slnečnica), okopaniny (kukurica, cukrová repa), krmoviny (lucerna siata, kukurica silážna). Živočíšna výroba nie je v území prevádzkovaná.

Obr. 10 Poľnohospodárske družstvo

V k.ú. Vieska nad Žitavou v južnej časti intravilánu je situovaný bývalý hospodársky dvor PD, ktorý je v súčasnosti v prevádzke vo vlastníctve SHR p. Lévy.

Na časti poľnohospodárskej pôdy boli vybudované hydromelioračné zariadenia – závlahy. Ide o výmeru 115 ha ornej pôdy v západnej časti územia pri VN Slepčany. V súčasnosti nie sú závlahy využívané.

Lesné hospodárstvo

je v k.ú. Vieska nad Žitavou menej významné – nachádzajú sa tu len dva hospodárske lesné porasty (lokalita Dolný Háj - výmera 17,0 ha), ktoré sú súčasťou LHC Žitavany (dielce 164a, 164b) a sú obhospodarované Lesmi ŠR, o.z. Topoľčianky.

Priemyselná výroba

V obci sa nenachádzajú žiadne väčšie priemyselné a výrobné areály. Z drobných prevádzok sa tu nachádza stolárstvo, zámočníctvo a autoklapiarstvo.

V obci sa nenavrhujú nové lokality pre výrobné územia. Plochy nezávadných drobných prevádzok je možné budovať v rámci rodinných a bytových domov.

Špecifické územia**Územia sídelnej zelene**

Územia sídelnej zelene predstavujú verejne prístupné ucelené plochy zelene s parkovou úpravou, špecifické zariadenie verejnej vybavenosti s verejne prístupnými ucelenými plochami zelene, plochy verejne prístupnej zelene s kumuláciou rekreačno-zotavovacích aktivít, vyhradené plochy zelene pri občianskej vybavenosti, súkromné plochy zelene pri individuálnej bytovej výstavbe, plochy sprievodnej a výplňovej zelene a i. Pri územiach zelene, podobne ako pri rekreačných územiach dochádza k prelínaniu funkčného systému zelene zo sídelného do prírodného prostredia a naopak. Aj z tohto dôvodu sa v súčasnosti začína presadzovať pojem „zelená infraštruktúra“. Zelená infraštruktúra je sieťou rozličných typov plôch zelene a ostatných prírodných prvkov v zastavanom území ako aj ich prepojení s okolitou krajinou (EC Direktoriát pre klímu).

Územia verejnej dopravnej infraštruktúry

Predstavujú dopravné plochy pre automobilovú, železničnú, vodnú, leteckú dopravu a iné druhy dopravy. Ide prevažne o cestné komunikácie, špecifické dopravné zariadenia určené na odstavovanie, parkovanie a garážovanie osobných a nákladných automobilov (záchytné parkoviská pre osobné automobily, autobusy, nákladné automobily a kamióny, truckcentrá, sústredené hromadné garáže a pod.), špecifické dopravné zariadenia hromadnej dopravy (autobusové stanice SAD, areálové zariadenia SAD, depá, opravovne a dielne SAD a pod.), plochy koľajísk železničných tratí a špecifické dopravné zariadenia s prevahou železničných koľajísk, plochy osobných, nákladných, zoraďovacích a odstavných staníc, depá železničnej dopravy a pod.

Územia verejnej technickej infraštruktúry

Predstavujú plochy pre lokalizáciu zariadení technickej obsluhy územia obce, vodohospodárske stavby a zariadenia (vodojemy, čerpace a prečerpávacie stanice, čistiare odpadových vôd, prečerpávacie stanice odpadových vôd a ostatné vodohospodárske zariadenia), stavby a zariadenia pre zásobovanie územia obce elektrickou energiou, plynom, teplom (elektrárne, teplárne, kotolne, centralizované zdroje tepla a elektrickej energie, distribučné stanice energetických médií, regulačné stanice plynu, trafostanice a pod.), špecifické telekomunikačné zariadenia a stavby, zariadenia odpadového hospodárstva (zariadenia na zber, zhodnocovanie a zneškodňovanie odpadov).

Pre doplnenie technického vybavenia v území sa vytvára Lokalita K pre vybudovanie kompostoviska a zberného dvora.

A.2.7. NÁVRH RIEŠENIA BÝVANIA, OBČIANSKEHO VYBAVENIA SO SOCIÁLNOU INFRAŠTRUKTÚROU, VÝROBY A REKREÁCIE

Návrh rozvoja bývania je prehľadnejšie riešený v grafickej časti (výkres č. 2). Uvažuje sa prevažne so samostatne stojacimi rodinnými domami s pozemkami o veľkosti cca 6,0 – 12á prípadne radovými domami a dvojdomami s pozemkami o veľkosti cca 4,0 - 6,0á. Jednotlivé parcely budú prístupné z novovybudovaných cestných komunikácií s postrannými pešími chodníkmi. Súčasťou uličného koridoru je aj pás funkčnej zelene. Bytová výstavba sa uvažuje vo všetkých voľných prielukách existujúcej zástavby a v rozvojových navrhovaných lokalitách A, B, C, D, E v rodinných bytových zástavbách a v lokalite F v malopodlažných bytových zástavbách.

V riešenom území sa vyskytujú rôzne formy zástavby, predovšetkým však bývanie v rodinných samostatne stojacich domoch.

Pri návrhu rozvoja bývania v obci Vieska nad Žitavou sú uplatňované nasledujúce zásady pre vidiecke obytné územia:

Pre malopodlažnú bytovú zástavbu s bytovými domami platia nasledovné zásady:

- výšku malopodlažnej zástavby stanovíť s ohľadom na siluetu obce,

- pri výstavbe nájomných (obecných) bytových domov dbať o to, aby bytové domy vhodne prispievali ku stvárneniu verejných priestranstiev obce,
- každý byt by mal mať svoj exteriérový priestor (napr. byty na prvom nadzemnom podlaží predzáhradku,
- architektonické stvárnenie domu má byť pravdivé vo vonkajšom výraze, je treba sa vyhýbať aplikácii rôznych architektonických prvkov v nesúlade s tektonikou budovy, komplikovaným riešeniam striech a príliš pestrej farebnosti,

Pre malopodlažnú zástavbu s rodinnými domami platia nasledovné zásady:

- malopodlažnú zástavbu formou rodinných domov považovať za nosnú formu pre vidiecke obytné územia (uplatňovať vyššie špecifikované zásady),
- vo vzťahu na existujúci neobývaný bytový fond, venovať pozornosť obnove bytového fondu v existujúcej zástavbe formou modernizácie, renovácie, čím sa zvýši úroveň bývania, ktorá zodpovedá súčasnému štandardu novej bytovej výstavby,
- prednostne využívať plochy, na ktorých alebo v tesnej blízkosti ktorých je vybudovaná technická infraštruktúra,
- využívať drobné prieluky v jestvujúcej zástavbe ako prirodzenú územnú rezervu pre výstavbu,
- prednostne využívať plochy v súčasne vymedzenom zastavanom území obce,
- dodržiavanie proporcionality výškovej hladiny obytnej zástavby vo vzťahu k existujúcej a historickej zástavbe,
- neumiestňovať funkciu bývania na územiach opustených poľnohospodárskych areálov,

A.2.7.1. OBYTNÉ ÚZEMIA PRE RODINNÚ BYTOVÚ VÝSTAVBU

Lokalita A (4,5758ha)

Lokalita sa nachádza v severnej časti obce Vieska nad Žitavou v zastavanom aj mimo zastavaného územia obce. Lokalita pozostáva z 50 možných stavebných pozemkov o veľkosti 6-12á. Lokalita bude napojená na existujúce inžinierske siete a navrhovanú trafostanicu. Hlavná komunikačná vetva je vedená v existujúcej nespevnenej komunikácii. V lokalite je potrebné rešpektovať ochranné pásmo kultúrnej pamiatky - Arborétum Mlyňany.

Lokalita B (2,3883ha)

Lokalita sa nachádza v severovýchodnej časti obce Vieska nad Žitavou v zastavanom aj mimo zastavaného územia obce. Lokalita pozostáva z 25 možných stavebných pozemkov o veľkosti 6-12á. Lokalita bude napojená na existujúce inžinierske siete a navrhovanú trafostanicu. Hlavná komunikačná vetva je vedená v existujúcej nespevnenej komunikácii. V lokalite je potrebné rešpektovať ochranné pásmo kultúrnej pamiatky - Arborétum Mlyňany.

Lokalita C (3,0558ha)

Lokalita sa nachádza v južnej časti obce Vieska nad Žitavou, mimo zastavaného územia obce. Lokalita pozostáva z 18 možných stavebných pozemkov o veľkosti 6-12á. Lokalita bude napojená na existujúce inžinierske siete a existujúcu trafostanicu. Lokalita je prístupná z väčšej časti z existujúcej komunikácie. Časť lokality sa nachádza v ochrannom pásme lesov. V prípade realizácie výstavby v tomto ochrannom pásme sa vyžaduje aj záväzné stanovisko orgánu štátnej správy lesného hospodárstva.

Lokalita D (3,1528ha)

Lokalita sa nachádza v juhozápadnej časti obce Vieska nad Žitavou, v zastavanom území obce k 1.1.1990. Lokalita pozostáva z 35 možných stavebných pozemkov o veľkosti 6-12á. Lokalita bude napojená na existujúce inžinierske siete a existujúcu trafostanicu. Lokalita bude prístupná z dvoch hlavných komunikačných vetiev, jedna je vedená v existujúcej nespevnenej komunikácii, druhá prechádza stredom záhrad. Lokalitou prechádza 22kV elektrické vedenie, ktoré obmedzuje využitie

niektorých pozemkov. Z tohto dôvodu navrhujeme preložku el. vedenia do zeme pozdĺž existujúcej komunikácie.

Lokalita E (0,86ha)

Lokalita sa nachádza v severozápadnej časti obce, mimo zastavaného územia. Lokalita pozostáva z 5 možných stavebných pozemkov o rozlohe 6-12á. Lokalita je prístupná z existujúcej komunikácie a bude napojená na existujúce inžinierske siete. Lokalita E sa čiastočne nachádza v záplavovom území 100-ročnou vodou, z tohto dôvodu je lokalitu možné zastavať až po zavedení protipovodňových opatrení na vodnom toku Žitava.

A.2.7.2. OBYTNÉ ÚZEMIA PRE MALOPODLAŽNÚ BYTOVÚ ZÁSTAVBU**Lokalita F (0,4271ha)**

Lokalita sa nachádza v strednej časti katastra, mimo zastavané územie obce, avšak v jeho bezprostrednom dotyku vedľa obecného cintorína. Územie je vhodné pre vybudovanie 1-2 bytových domov do 4 nadzemných podlaží s približne 35 bytovými jednotkami. V lokalite sa uvažuje s vybudovaním novej trafostanice, na ktorú bude lokalita napojená. Lokalita bude prístupná z komunikácie, ktorá bude prechádzať po existujúcej nespevnenej komunikácii.

A.2.7.3. ÚZEMIA OBČIANSKEJ VYBANOSTI**Lokalita G (0,1904ha)**

Lokalita sa nachádza v zastavanom území obce na plochách bývalej škôlky. Predstavuje územie vhodné na vybudovanie denného stacionára, prípadne domova dôchodcov. Lokalita je prístupná z existujúcej komunikácie a je napojená na všetky dostupné inžinierske siete.

A.2.7.4. REKREAČNÉ ÚZEMIA - ŠPORTOVISKÁ**Lokalita H (0,4636ha)**

Lokalita sa nachádza v západnej časti zastavaného územia obce k 1.1.1990. Lokalita je určená pre aktívnu každodennú rekreáciu občanov. Vhodná je na vybudovanie športových ihrísk prípadne detských ihrísk.

A.2.7.5. REKREAČNÉ ÚZEMIA - ÚZEMIE REKREÁCIE S PRÍRODNÝM CHARAKTEROM**Lokalita I (2,2686ha)**

Lokalita sa nachádza mimo zastavaného územia obce v juhozápadnej časti katastrálneho územia v okolí vodného toku Žitava. Cieľom tejto lokality je obnovenie starého koryta rieky a zároveň vytvoriť priestor pre oddychovú zónu pre obyvateľov obce aj okolitých obcí.

Lokalita J (11,8723)

Lokalita sa nachádza v južnej časti katastrálneho územia, mimo zastavaného územia obce. Predstavuje plochu s bývalou strelnicou a jej bezprostredného okolia. Cieľom lokality je vytvorenie väčšieho voľného priestranstva pre stretávanie ľudí vo väčšom počte ako aj organizovaných podujatí.

A.2.7.6. TECHNICKÉ VYBAVENIE ÚZEMIA

Obsahuje plochy energetických, plynových telekomunikačných zariadení a odpadového hospodárstva.

ZARIADENIA ODPADOVÉHO HOSPODÁRSTVA

Lokalita K (je potrebné vyňatie z PP) - jedná sa o územie technického vybavenia obce - zberný dvor a kompostovisko. Predstavje územie o rozlohe 0,5585ha v južnej časti katastrálneho územia mimo hraníc zastavaného územia obce k 1.1.1990. Lokalita je prístupná z existujúcej nespevnenej komunikácie, ktorú navrhujeme spevniť aspoň po bránu zberného dvora..

A.2.7.7. ÚZEMIE VEREJNEJ DOPRAVNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

PARKOVISKO

Lokalita L (je potrebné vyňatie z PP) - jedná sa o územie na vybudovanie nových parkovacích miest pred kostolom a súčasne oproti cintorínu. Predstavuje územie o rozlohe 0,0762ha v juhovýchodnej časti obce, čiastočne v zastavanom území a čiastočne mimo hraníc zastavaného územia obce k 1.1.1990. Lokalita je prístupná z existujúcej komunikácie.

A.2.8. VYMEDZENIE ZASTAVANÉHO ÚZEMIA OBCE

Záujmové územie je vymedzené katastrálnym územím obce Vieska nad Žitavou, ktorého rozloha činí 546, 4988ha.

Riešené územie je ohraničené hranicou katastrálneho územia a hranicou zastavaného územia k 1.1.1990.

Súčasná hranica zastavaného územia obce Vieska nad Žitavou - je vyhlásená v zmysle platnej legislatívy (k 1.1.1990) v rámci k.ú. obce (hranica je znázornená v grafickej časti hrubou bodkočiarkovanou čiernou čiarou).

Navrhované hranice zastavaného územia obce Vieska nad Žitavou - navrhovaný územný rozvoj funkčných plôch si vyžaduje rozšírenie hranice zastavaného územia o plochy lokalít zasahujúcich mimo súčasnej hranice zastavaného územia podľa grafickej časti (navrhované rozšírenie je označené hrubou červenou prerušovanou čiarou).

Rozšírenie sa navrhuje u rozvojových navrhovaných lokalít A, B, C, E a F. V návrhu nedochádza k návrhu novej hranice z.ú. u existujúcich plochách, nakoľko sa takéto plochy v obci nenachádzajú.

Výmera k.ú	546,4988 ha
Výmera zast. územia	40,1431 ha
Výmera mimo zastavaného územia	506,3557 ha
Výmera rozšírenia zast. územia	9,1857 ha
Výmera zast. územia (existujúce + rozšírenie)	49,3288 ha

Tab. 7 Návrh rozšírenia hraníc zastavaného územia obce

Lokalita	Funkčné využitie	výmera celkom (ha)	Z toho		výmera na rozšírenie z.ú. (ha)
			výmera v z.ú. (ha)	výmera mimo z.ú. (ha)	
A	Obytné územie Pre rodinnú bytovú zástavbu	4,5758	2,0069	2,5689	2,5689
B	Obytné územie Pre rodinnú bytovú zástavbu	2,3883	1,0031	1,3852	1,3852
C	Obytné územie Pre rodinnú bytovú zástavbu	3,0558		3,0558	3,0558
D	Obytné územie Pre rodinnú bytovú zástavbu	3,1528	3,1528		nachádza sa v z.ú
E	Obytné územie Pre rodinnú bytovú zástavbu	0,86		0,86	0,86

Lokalita	Funkčné využitie	výmera celkom (ha)	Z toho		výmera na rozšírenie z.ú. (ha)
			výmera v z.ú. (ha)	výmera mimo z.ú. (ha)	
F	Obytné územie Pre malopodlažnú bytovú zástavbu	0,4271		0,4271	0,4271
G	Územie občianskej vybavenosti Územie komerčnej a nekomerčnej vybavenosti	0,1904	0,1904		nachádza sa v z.ú
H	Rekreačné územia Športoviská	0,4636	0,4636		nachádza sa v z.ú
I	Rekreačné územia Územie rekreácie s prírodným charakterom	2,2686		2,2686	nenavrhuje sa do z.ú.
J	Rekreačné územia Územie rekreácie s prírodným charakterom	11,8723		11,8723	nenavrhuje sa do z.ú.
K	Územie verejnej technickej infraštruktúry - zariadenia odpadového hospodárstva Kompostovisko a zberný dvor	0,5585	0,5585		0,5585
L	Územie verejnej dopravnej infraštruktúry Parkovisko	0,0762	0,021	0,0552	nenavrhuje sa do z.ú.
rozšírenie o existujúce zastavané plochy		0,3302		0,3302	0,3302
Spolu		30,2196	7,3963	22,8233	9,1857

A.2.9. VYMEDZENIE OCHRANNÝCH PÁSIEM A CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ

Ochranné pásmo dopravných zariadení mimo zastavaného územia:

Cestné ochranné pásma sa zriaďujú len pri všetkých diaľniciach, cestách a miestnych komunikáciách I. a II. triedy mimo zastavaného územia alebo územia určeného na súvislé zastavanie; vnútri tohto územia sa zriaďujú ochranné pásma podľa osobitných predpisov. Hranice územia zastavaného alebo územia určeného na súvislé zastavanie vyplývajú z územnoplánovacej dokumentácie, inak túto hranicu určí podľa skutočného stavu súvislého zastavania Federálne ministerstvo dopravy po prerokovaní s okresným národným výborom, ak ide o diaľnice, okresný národný výbor po prerokovaní s krajským národným výborom a miestnym národným výborom, ak ide o cesty, a miestny národný výbor, ak ide o miestne komunikácie.

(Predpis č. 35/1984 Zb., §15, odsek 1,2)

Hranice cestných ochranných pásiem sú určené zvislými plochami vedenými po oboch stranách komunikácie a to vo vzdialenosti od osi vozovky :

Cesta II. triedy 25m
Cesta III. triedy 20m

V cestných ochranných pásmach je zakázaná alebo obmedzená činnosť, ktorá by mohla ohroziť dotknuté komunikácie alebo premávku na nich. Výnimku zo zákazu povoľuje príslušný cestný orgán.

Jedným zo zákazov platných pre ochranné pásmo ciest je:

- V okolí kríženia ciest s inými pozemnými komunikáciami a s traťami a na vnútornej strane oblúku ciest s polomerom menším ako 500m je zakázané vysádzať alebo obnovovať stromy alebo vysoké kríky a pestovať také kultúry, by svojím vzrastom s prihliadnutím k úrovni terénu rušili rozhľad potrebný pre bezpečnú dopravu.

Ochranné pásmo leteckej dopravy

V zmysle ust. § 28 ods. 3 a ust. § 30 zákona č. 143/1998 Z.z. o civilnom letectve (letecký zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je Dopravný úrad dostknutým orgánom štátnej správy v povoľovacom procese stavieb a zariadení nestavebnej povahy v ochranných pásmach letiska a leteckých pozemných zariadení ako aj pri ďalších stavbách, ktoré by mohli ohroziť bezpečnosť leteckej prevádzky, na základe čoho je potrebné požiadať Dopravný úrad o súhlas pri stavbách a zariadeniach:

- ktoré by svojou výškou, prevádzkou alebo použitím stavebných mechanizmov mohli narušiť vyššie popísané ochranné pásma Letiska Nové Zámky,
- stavby a zariadenia vysoké 100m a viac nad terénom (§30 ods. 1 písmeno a)
- stavby a zariadenia vysoké 30m a viac umiestnené na prírodných alebo umelých vvýšeninách, ktoré vyčievajú 100m a viac nad okolitú krajainu (§30 ods.1 písmeno b) leteckého zákona),
- zariadenia, ktoré môžu rušiť funkciu leteckých palubných prístrojov a leteckých pozemných zariadení, najmä zariadenia priemyselných podnikov, vedenia VVN 110 kV a viac, energetické zariadenia a vysielačie stanice (§30 ods. 1 písmeno c) leteckého zákona)
- zariadenia, ktoré môžu ohorziť let lietadla, najmä zariadenia na generovanie alebo zosilňovanie elektromagnetického žiarenie, klamlivé svetlá a silné svetelné zdroje (§30 ods. 1 písmeno d) leteckého zákona)

Ochranné pásmo dráhy

- (1) Ochranné pásmo dráhy je priestor po obidvoch stranách dráhy, ktorého hranice sú vymedzené zvislou plochou a ktorý slúži na ochranu dráhy a na ochranu prevádzky na dráhe.
- (2) Ochranné pásmo dráhy je
 - a) pri celoštátnej dráhe a pri regionálnej dráhe 60 m od osi krajnej koľaje, najmenej však 30 m od hranice obvodu dráhy,
 - b) pri celoštátnej dráhe vystavanej pre rýchlosť väčšiu ako 160 km/h 100 m od osi krajnej koľaje, najmenej však 50 m od hranice obvodu dráhy,
 - c) pri vlečke 30 m od osi krajnej koľaje,
 - d) pri špeciálnej dráhe 30 m od hranice obvodu dráhy, pri tuneloch špeciálnej dráhy 35 m od osi krajnej koľaje, pri ostatných podpovrchových objektoch špeciálnej dráhy 35 m od vonkajšieho obrysu objektu,
 - e) pri lanovej dráhe 10 m od nosného lana, dopravného lana alebo od osi krajnej koľaje,
 - f) pri električkovej a trolejbusovej dráhe 30 m od osi krajnej koľaje alebo od krajného trolejového drôtu.
- (3) Ochranné pásmo dráhy sa nezriaďuje pre dráhu vedenú po pozemnej komunikácii a pre vlečku v uzavretom priestore prevádzkarne alebo v obvode prístavu.

Činnosti v ochrannom pásme dráhy

- (1) V ochrannom pásme dráhy možno zriaďovať stavby, zriaďovať vedenia, vykonávať banskú činnosť, činnosť vykonávanú banským spôsobom a iné zemné práce len so súhlasom príslušného dráhového správneho úradu a podľa podmienok ním určených.
- (2) V ochrannom pásme dráhy možno umiestňovať svetelné zdroje a farebné plochy zameniteľné s návestnými znakmi, ako aj skladovať nebezpečné odpady, výbušniny a nebezpečné látky len so súhlasom príslušného dráhového správneho úradu a podľa podmienok ním určených.

- (3) Príslušný dráhový správny úrad vydáva súhlas podľa odsekov 1 a 2 formou záväzného stanoviska. ^{1b)} Na udelenie súhlasu sa nevzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní. ¹⁷⁾ Súhlas sa nevyžaduje pre stavby, na ktoré
 - a) sa nevyžaduje územné rozhodnutie, ^{1c)}
 - b) postačí ohlásenie stavebnému úradu, ^{1d)}
 - c) sa nevyžaduje stavebné povolenie ani ohlásenie stavebnému úradu. ^{1e)}
- (4) Vlastník (správca, užívateľ) nehnuteľností a vedení v ochrannom pásme dráhy je povinný na vlastné náklady udržiavať tieto nehnuteľnosti a vedenia v takom stave a užívať ich takým spôsobom, aby dráhu a dopravu na dráhe neohrozoval a neobmedzoval.
- (5) V záujme bezpečnosti dráhy a dopravy na dráhe je vlastník (správca, užívateľ) nehnuteľnosti povinný v ochrannom pásme dráhy odstrániť stromy, kry, iné porasty alebo upraviť, prípadne odstrániť iné prekážky, ktoré by mohli ohroziť bezpečné a plynulé prevádzkovanie dráhy a dopravy na dráhe. Nedotknuté zostávajú osobitné predpisy. ²⁾
- (6) Príslušný dráhový správny úrad môže nariadiť vlastníčkovi nehnuteľnosti v ochrannom pásme dráhy vykonať na vlastné náklady opatrenia na odstránenie závad, ktoré narušujú bezpečnosť dráhy a dopravy na dráhe alebo obmedzujú dopravu na dráhe.
- (7) V prípade nebezpečenstva z omeškania môže prevádzkovateľ dráhy vykonať na náklady vlastníka (správcu, užívateľa) nehnuteľnosti úpravu alebo odstrániť prekážky, okliesniť alebo odstrániť stromy, kry alebo iné porasty sám. Tým nie je dotknuté právo vlastníka (správcu, užívateľa) na náhradu škody podľa všeobecných predpisov o náhrade škody. ³⁾
- (8) Prevádzkovateľ dráhy a prevádzkovateľ dopravy na dráhe (ďalej len "dopravca") sú oprávnení vstupovať v ochrannom pásme dráhy s vedomím vlastníka (správcu, užívateľa) na cudzie nehnuteľnosti na účely opráv, údržby a prevádzkovania dráhy. V prípade odstraňovania následkov nehôd alebo poškodenia dráhy a na účely odstraňovania iných prekážok obmedzujúcich prevádzku dráhy prevádzkovateľ dráhy a dopravca sú aj bez predchádzajúceho upozornenia vlastníka oprávnení vstupovať v ochrannom pásme dráhy na tieto nehnuteľnosti na nevyhnutne potrebný čas. Pritom sú povinní dbať na to, aby užívanie týchto nehnuteľností bolo rušené čo najmenej a aby vstupom a činnosťami nevznikli škody, ktorým možno zabrániť. Tým nie je dotknuté právo vlastníka (správcu, užívateľa) nehnuteľnosti na náhradu škody podľa všeobecných predpisov o náhrade škody.

Ochranné pásmo energetických zariadení

V zmysle Zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike, § 43 Ochranné pásma, sú stanovené bezpečnostné a prevádzkové podmienky pre elektrické vedenia v nasledovných bodoch:

- 1) na ochranu zariadení elektrizačnej sústavy sa zriaďujú ochranné pásma. Ochranné pásmo je priestor v bezprostrednej blízkosti zariadenia elektrizačnej sústavy, ktorý je určený na zabezpečenie spoľahlivej a plynulej prevádzky, na zabezpečenie ochrany života, zdravia osôb a majetku.
- 2) ochranné pásmo vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča. Vzdialenosť oboch rovín od krajných vodičov je pri napätí,
 - a) od 1 kV do 35 kV vrátane
 1. pre vodiče bez izolácie 10 m; v súvislých lesných priesekoch 7 m,
 2. pre vodiče so základnou izoláciou 4m; v súvislých lesných priesekoch 2 m,
 3. pre zavesené káblivé vedenie 1 m,
 - b) od 35 kV do 110 kV vrátane 15 m,
 - c) od 110 kV do 220 kV vrátane 20 m,
 - d) od 220 kV do 400 kV vrátane 25 m,
 - e) nad 400 kV 35 m.
- 3) Ochranné pásmo zaveseného káblového vedenia s napätím od 35 kV do 110 kV vrátane je 2 m od krajného vodiča na každú stranu.
- 4) V ochrannom pásme vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia a pod elektrickým vedením je okrem prípadov podľa odseku 14 zakázané

- a) zriaďovať stavby, 71) konštrukcie a skládky,
 - b) vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m,
 - c) vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3m vo vzdialenosti do 2m od krajného vodiča vzdušného vedenia s jednoduchou izoláciou,
 - d) uskladňovať ľahko horľavé alebo výbušné látky,
 - e) vykonávať činnosti ohrozujúce bezpečnosť osôb a majetku,
 - f) vykonávať činnosti ohrozujúce elektrické vedenie a bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky sústavy.
- 5) Vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m vo vzdialenosti presahujúcej 5 m od krajného vodiča vzdušného vedenia možno len vtedy, ak je zabezpečené, že tieto porasty pri páde nemôžu poškodiť vodiče vzdušného vedenia.
- 6) Vlastník nehnuteľnosti je povinný umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia prístup a príjazd k vedeniu a na ten účel umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia udržiavať priestor pod vedením a voľný pruh pozemkov (bezlesie) so šírkou 4 m po oboch stranách vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia. Táto vzdialenosť sa vymedzuje od dotyku kolmice spustenej od krajného vodiča nadzemného elektrického vedenia na vodorovnú rovinu ukotvenia podperného bodu.
- 7) Ochranné pásмо vonkajšieho podzemného elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách krajných káblov vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na toto vedenie od krajného kábla. Táto vzdialenosť je
- a) 1 m pri napätí do 110 kV vrátane vedenia riadiacej regulačnej a zabezpečovacej techniky,
 - b) 3 m pri napätí nad 110 kV.
- 8) V ochrannom pásme vonkajšieho podzemného elektrického vedenia a nad týmto vedením je okrem prípadov podľa odseku 14 zakázané
- a) zriaďovať stavby, konštrukcie, skládky, vysádzať trvalé porasty a používať osobitne ťažké mechanizmy,
 - b) vykonávať bez predchádzajúceho súhlasu prevádzkovateľa elektrického vedenia zemné práce a iné činnosti, ktoré by mohli ohroziť elektrické vedenie, spoľahlivosť a bezpečnosť prevádzky, prípadne sťažiť prístup k elektrickému vedeniu.
- 9) Ochranné pásмо elektrickej stanice
- a) vonkajšieho vyhotovenia s napätím 110 kV a viac je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 30 m kolmo na oplotenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice,
 - b) vonkajšieho vyhotovenia s napätím do 110 kV je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 10m kolmo na oplotenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice,
 - c) s vnútorným vyhotovením je vymedzené oplotením alebo obostavanou hranicou objektu elektrickej stanice, pričom musí byť zabezpečený prístup do elektrickej stanice na výmenu technologických zariadení.
- 10) V ochrannom pásme elektrickej stanice vymedzenej v odseku 9 písm. a) a b) je zakázané vykonávať činnosti, pri ktorých je ohrozená bezpečnosť osôb, majetku a spoľahlivosť a bezpečnosť prevádzky elektrickej stanice.
- 11) V blízkosti ochranného pásma elektrických zariadení uvedených v odsekoch 2, 4, 7 až 9 je osoba, ktorá zriaďuje stavby alebo vykonáva činnosť, ktorou sa môže priblížiť k elektrickým zariadeniam, povinná vopred oznámiť takúto činnosť prevádzkovateľovi prenosovej sústavy, prevádzkovateľovi distribučnej sústavy a vlastníkovi priameho vedenia a dodržiavať nimi určené podmienky.
- 12) Každý prevádzkovateľ, ktorého elektrické zariadenie je v blízkosti ochranného pásma a je napojené na jednosmerný prúd s možnosťou vzniku bludných prúdov spôsobujúcich poškodenie podzemného elektrického vedenia, je povinný prijať opatrenia na ochranu týchto vedení a informovať o tom prevádzkovateľa podzemného elektrického vedenia.

- 13) Na ochranu zariadení na výrobu elektriny výrobcu elektriny platia ochranné pásma uvedené v odseku 9 písm. a), ak osobitné predpisy 72) neustanovujú inak.
- 14) Zriaďovať stavby v ochrannom pásme elektroenergetického zariadenia možno iba po predchádzajúcom súhlase prevádzkovateľa sústavy. Súhlas prevádzkovateľa sústavy na zriadenie stavby v ochrannom pásme elektroenergetického zariadenia je dokladom pre územné konanie a stavebné konanie.
- 15) Stavby, konštrukcie, skládky, výsadbu trvalých porastov, práce a činnosti vykonané v ochrannom pásme je povinný odstrániť na vlastné náklady ten, kto ich bez súhlasu vykonal alebo dal vykonať.

Ochranné pásmo zariadení telekomunikačných sietí

Telekomunikačné vedenia a zariadenia sú chránené ochrannými pásmom v zmysle §68 zákona č.351/2011 o elektronických komunikáciach:

1) Každý je povinný počínať si tak, aby svojou činnosťou nepoškodzoval vedenia a nerušil prevádzku sietí alebo služieb a neoprávnene nezasahoval do siete a do poskytovania služieb, inak zodpovedá za škodu, ktorú tým podniku spôsobil.

2) Vlastník a užívateľ nehnuteľnosti je povinný dbať, aby pri užívaní nehnuteľnosti nepoškodzoval siete a zariadenia a nerušil prevádzku vedení, najmä nadzemných a podzemných káblových vedení.

3) Podnik je povinný udržiavať porasty na pozemkoch v ochrannom pásme tak, aby neohrozovali bezpečnosť a spoľahlivosť vedenia.

4) Na ochranu vedení sa zriaďuje ochranné pásmo. Ochranné pásmo vzniká dňom nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o umiestnení stavby alebo dňom doručenia ohlásenia drobnej stavby.

5) Ochranné pásmo vedenia je široké 0, 5 m od osi jeho trasy po oboch stranách a prebieha po celej dĺžke jeho trasy. Hĺbka a výška ochranného pásma je 2 m od úrovne zeme, ak ide o podzemné vedenie a v okruhu 2 m, ak ide o nadzemné vedenie.

6) V ochrannom pásme je zakázané

a) umiestňovať stavby, zariadenia a porasty, vykonávať zemné práce, ktoré by mohli ohroziť vedenie alebo bezpečnú prevádzku siete,

b) vykonávať prevádzkové činnosti spojené s používaním strojov a zariadení, ktoré rušia prevádzku sietí, pridružených prostriedkov a služieb.

Ochranné pásmo zariadení plynárenských sietí

Ochranné pásmo plynárenských zariadení je uvedené v zákone č.251/2012 §79

(1) Ochranné pásma sa zriaďujú na ochranu plynárenských zariadení a priamych plynovodov.

(2) Ochranné pásmo na účely tohto zákona je priestor v bezprostrednej blízkosti priameho plynovodu alebo plynárenského zariadenia vymedzený vodorovnou vzdialenosťou od osi priameho plynovodu alebo od pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia meraný kolmo na os plynovodu alebo na hranu pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia.

Vzdialenosť na každú stranu od osi plynovodu alebo od pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia je

- a) 4 m pre plynovod s menovitou svetlosťou do 200 mm,
- b) 8 m pre plynovod s menovitou svetlosťou od 201 mm do 500 mm,
- c) 12 m pre plynovod s menovitou svetlosťou od 501 mm do 700 mm,
- d) 50 m pre plynovod s menovitou svetlosťou nad 700 mm,
- e) 1 m pre plynovod, ktorým sa rozvádza plyn na zastavanom území obce s prevádzkovaným tlakom nižším ako 0,4 MPa,
- f) 8 m pre technologické objekty,
- g) 150 m pre sondy,
- h) 50 m pre iné plynárenské zariadenia zásobníka a ťažobnej siete neuvedené v písmenách a) až g).

(3) Technologické objekty na účely tohto zákona sú regulačné stanice, filtračné stanice, armatúrne uzly, zariadenia protikoróznej ochrany, trasové ohrevy plynu a telekomunikačné zariadenia.

(4) Vlastníci pozemkov, ktoré sa nachádzajú v lesných priesekoch, cez ktoré sú vedené plynárenské zariadenia prevádzkované s tlakom nad 0,4 MPa, sú povinní umožniť prevádzkovateľovi siete a prevádzkovateľovi ťažobnej siete zachovať voľné pásy v šírke 2 m na obe strany od osi plynovodu distribučnej siete a ťažobnej siete a v šírke 5 m na obe strany od osi plynovodu prepravnej siete a plynovodu, ktorý je súčasťou zásobníka.

(5) Zriaďovať stavby v ochrannom pásme plynárenského zariadenia možno iba po predchádzajúcom súhlase prevádzkovateľa siete. Súhlas prevádzkovateľa siete na zriadenie stavby v ochrannom pásme plynárenského zariadenia je dokladom pre územné konanie a stavebné konanie.

Ochranné pásma vodárenských a kanalizačných zariadení

Na ochranu verejných vodovodov a verejných kanalizácií pred poškodením sa vymedzuje podľa § 19 zákona č. 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z.z. o regulácii v sieťových odvetviach pásma ochrany :

- 1,5m na obidve strany od vonkajšieho obrysu potrubia pri verejnom vodovode a verejnej kanalizácii do priemeru 500mm,
- 2,5m pri priemere nad 500mm.

V pásme ochrany je zakázané

- a) vykonávať zemné práce, umiestňovať stavby, konštrukcie alebo iné podobné zariadenia alebo vykonávať činnosti, ktoré obmedzujú prístup k verejnému vodovodu alebo verejnej kanalizácii alebo ktoré by mohli ohroziť ich technický stav,
- b) vysádzať trvalé porasty,
- c) umiestňovať skládky,
- d) vykonávať terénne úpravy.

Ochranné pásma produktovodu

Ochranné pásma potrubí na prepravu pohonných látok alebo na prepravu ropy upravuje zákon č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene niektorých zákonov nasledovne (§§ 86 a 87):

§86

(1) Ochranné pásma potrubia je na účely tohto zákona priestor v blízkosti potrubia, ktorý je určený na zabezpečenie plynulej prevádzky potrubia a na zabezpečenie bezpečnosti osôb a majetku. Vlastníci a užívatelia nehnuteľností v ochrannom pásme sú povinní zdržať sa všetkého, čo by mohlo poškodiť potrubie a ohroziť plynulosť a bezpečnosť prevádzky.

(2) Ochranné pásma potrubia, okrem ochranného pásma potrubia na prepravu ropy z miesta ťažby do miesta spracovania, je vymedzené zvislými plochami vedenými vo vodorovnej vzdialenosti 300 m po oboch stranách od osi potrubia.

(3) Ochranné pásma potrubia na prepravu ropy z miesta ťažby do miesta spracovania je vymedzené zvislými plochami vedenými vo vodorovnej vzdialenosti 100 m po oboch stranách od osi potrubia.

§87

(1) V ochrannom pásme potrubia je zakázané zriaďovať objekty osobitnej dôležitosti, ťažné jamy prieskumných a ťažobných podnikov a odvaly.

(2) V ochrannom pásme potrubia, okrem ochranného pásma potrubia na prepravu ropy z miesta ťažby do miesta spracovania, je zakázané do vzdialenosti

- a) 200 m od osi potrubia stavať na vodnom toku mosty a vodné diela,
- b) 150 m od osi potrubia pozdĺž potrubia súvisle zastavovať pozemky, stavať ďalšie dôležité objekty a budovať železničné trate,
- c) 100 m od osi potrubia stavať akékoľvek stavby,

- d) 50 m od osi potrubia stavať kanalizačnú sieť,
 - e) 20 m od osi potrubia stavať potrubie na prepravu iných látok okrem horľavých látok I. a II. triedy,
 - f) 10 m od osi potrubia vykonávať činnosti, najmä výkopy, sondy, odpratávanie a navrhovanie zeminy a vysádzanie stromov, ktoré by mohli ohroziť bezpečnosť potrubia a plynulosť prevádzky.
- (3) Zriaďovať stavby a vykonávať udržiavacie práce na stavbe v ochrannom pásme potrubia možno iba po predchádzajúcom súhlase prevádzkovateľa potrubia a vlastníka pozemku, na ktorom je alebo má byť stavba postavená. Súhlas prevádzkovateľa potrubia a vlastníka pozemku, na ktorom je alebo má byť stavba postavená, na zriadenie stavby v ochrannom pásme potrubia je dokladom pre územné konanie a stavebné konanie; vykonávať iné činnosti podľa odseku 2 v ochrannom pásme potrubia môžu osoby iba so súhlasom prevádzkovateľa potrubia a za podmienok určených prevádzkovateľom potrubia vrátane primeraných podmienok na zaistenie bezpečnosti potrubia.
- (4) Elektrické vedenie možno zriaďovať najmenej v takej vzdialenosti od potrubia, aby sa zachovali ochranné pásma podľa § 43.
- (5) Vykonávať činnosti v ochrannom pásme potrubia na prepravu ropy z miesta ťažby do miesta spracovania môžu osoby iba so súhlasom prevádzkovateľa potrubia.

Ochranné pásmo vodných tokov

- V rámci priestorového usporiadania v zmysle ust. §49 ods. 2 zákona č.364/2004 Z.z. záväzne rešpektovať 10,0m pobrežný pozemok (ochranné pásmo hrádze) od vzdušnej päty hrádze Starej Žitavy, ktorá je vodohospodársky významným vodným tokom v správe SVP, š.p. Do vymedzeného pobrežného pozemku nie je možné umiestňovať vedenia a zariadenia technickej infraštruktúry, stavby trvalého charakteru vrátane pevného oplatenia a súvislú vzrastlú zeleň z dôvodu zabezpečenia prístupu mechanizácie správcu pre údržbu koryta a z dôvodu povodňovej prevencie.

Vodná nádrž slepčany

ochranné pásmo 10m od kóty maximálnej retenčnej hladiny - 165m.n.m.

Hydromelioračné zariadenia

Z dôvodu údržby koryt (zachovania ich projektovanej kapacity) je nutné rešpektovať obojstranné nezastavané 5,0m pobrežné pozemky od brehovej čiary všetkých odvodňovacích kanálov v katastri. Čo je podmienkou na zabezpečenie prístupu ťažkej mechanizácie správcu toku ku korytu.

Ochranné pásmo lesa

Ochranné pásmo lesa tvoria pozemky do vzdialenosti 50 m od hranice lesného pozemku. Na vydanie rozhodnutia o umiestnení stavby a o využití územia v ochrannom pásme lesa sa vyžaduje aj záväzné stanovisko orgánu štátnej správy lesného hospodárstva. Na udelenie záväzného stanoviska sa nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní. (§ 10 zo zákona č. 326/2005 Z.z)

Ochranna poľnohospodárskeho pôdneho fondu

V súvislosti s účinnosťou zákona č. 220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy je potrebné chrániť poľnohospodársku pôdu podľa kódu bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek uvedeného v osobitnom predpise (58/2013 Z.z.).

Podľa Z.z. 58/2013 sa za najkvalitnejšie poľnohospodárske pôdy v katastrálnom území Vieska nad Žitavou podľa kódu bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek (BPEJ) sa považujú: 0144002.

Ochrana prírody

V katastrálnom území platí prvý stupeň ochrany

§12 zákona č. 543/2002 Z.z. - Prvý stupeň ochrany

Na území Slovenskej republiky, ktorému sa neposkytuje územná ochrana podľa § 17 až 31, platí prvý stupeň ochrany, podľa ktorého sa vyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody na:

a) vykonávanie činnosti meniacej stav mokrade alebo koryto vodného toku, najmä na ich úpravu, zasypávanie, odvodňovanie, ťažbu trstia, rašeliny, bahna a riečneho materiálu, okrem vykonávania týchto činností v koryte vodného toku jeho správcom v súlade s osobitným predpisom,

b) rozšírenie nepôvodného druhu rastliny alebo živočícha za hranicami zastavaného územia obce s výnimkou druhov ustanovených všeobecne záväzným právnym predpisom, ktorý vydá ministerstvo po dohode s ministerstvom pôdohospodárstva, druhov uvedených v schválenom lesnom hospodárskom pláne alebo druhov pestovaných v poľnohospodárskych kultúrach,

c) umiestnenie výsadby drevín a ich druhové zloženie za hranicami zastavaného územia obce mimo ovocného sadu, vinice, chmeľnice a záhrady,

d) leteckú aplikáciu chemických látok a hnojív,

e) vypúšťanie vodnej nádrže alebo rybníka,

f) likvidáciu geologického diela alebo geologického objektu,

g) zasahovanie do biotopu európskeho významu alebo biotopu národného významu, ktorým sa môže biotop poškodiť alebo zničiť,

h) vyradenie ostatnej vodnej plochy a jej pridelenie do užívania na účely podnikania v osobitnom režime.

Chránený areál - arborétum mlyňany - IV. stupeň ochrany

Podľa zákona NR SR 543/2002 Z.z.:

§21

Chránený areál

(1) Lokalitu, spravidla s výmerou do 1 000 ha, na ktorej sú biotopy európskeho významu alebo biotopy národného významu alebo ktorá je biotopom druhu európskeho významu alebo biotopom druhu národného významu a kde priaznivý stav týchto biotopov závisí na obhospodarovaní človekom, môže krajský úrad vyhlásiť všeobecne záväznou vyhláškou za chránený areál.

(2) Za chránený areál možno vyhlásiť aj územie s trvalejším výskytom chránených druhov živočíchov, rastlín, nerastov a skamenelín, plochy slúžiacie na prírodovedecké účely a kultúrno-výchovné účely a niektoré časti prírody dotvorené ľudskou činnosťou.

(3) na území chráneného areálu platí tretí (§14), štvrtý (§15) alebo piaty (§16) stupeň ochrany.

(4) stupeň ochrany chráneného areálu, vymedzenie jeho hraníc a hraníc jeho ochranného pásma a podrobnosti o územnej ochrane chráneného areálu a jeho ochranného pásma vrátane ich územnej a časovej doby platnosti ustanoví krajský úrad všeobecne záväznou vyhláškou, ktorou sa chránený areál a jeho ochranné pásmo vyhlasuje.

§ 15

Štvrtý stupeň ochrany

(1) Na území, na ktorom platí štvrtý stupeň ochrany, je zakázané

a) vykonávať činnosti uvedené v § 14 ods. 1; § 13 ods. 3 a § 14 ods. 3 a 5 platia rovnako,

b) zriadiť poľovnícke zariadenie alebo rybochovné zariadenie,

c) umiestniť informačné, reklamné alebo propagačné zariadenie, ako aj akýkoľvek iný reklamný alebo propagačný pútač, alebo tabuľu,

d) aplikovať chemické látky a hnojivá,

e) rúbať dreviny okrem inváznych nepôvodných druhov drevín uvedených v zoznamoch podľa osobitných predpisov,

f) zbierať nerasty alebo skameneliny,

g) oplocovať pozemok okrem oplotenia lesnej škôlky, ovocného sadu a vinice,

h) umiestniť košiar, stavbu alebo iné zariadenie na ochranu hospodárskych zvierat,

- i) vykonávať geologické práce,
 - j) umiestniť zariadenie na vodnom toku alebo inej vodnej ploche neslúžiacej plavbe alebo správe vodného toku alebo vodného diela,
 - k) voľne pustiť psa okrem psa používaného na plnenie úloh podľa osobitných predpisov (služobný pes) a poľovného psa,
 - l) prikrmovať alebo vnaďiť zver.
- (2) Na území, na ktorom platí štvrtý stupeň ochrany, sa vyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody na
- a) vykonávanie činností uvedených v § 13 ods. 2 písm. a), c), i), j), l), o) a p) a § 14 ods. 2 písm. d), e) a h),
 - b) pasenie, napájanie, preháňanie a nocovanie hospodárskych zvierat na voľných ležoviskách, ako aj ich ustajnenie mimo stavieb alebo zariadení pri veľkosti stáda nad tridsať dobytčích jednotiek,
 - c) umiestnenie stavby,
 - d) chytanie, usmrtenie alebo lov živočíchov v mokradiach.
- (3) Zákaz podľa odseku 1 písm. h) neplatí a súhlas podľa odseku 2 písm. b) sa nevyžaduje na miestach, ktoré okresný úrad v sídle kraja vyhradí uverejnením zoznamu týchto miest na svojej úradnej tabuli, webovom sídle a na úradnej tabuli dotknutej obce.
- (4) Na vykonanie náhodnej ťažby na území, na ktorom platí štvrtý stupeň ochrany, sa vzťahujú ustanovenia § 14 ods. 6 až 8 rovnako.

§ 14

Tretí stupeň ochrany

- (1) Na území, na ktorom platí tretí stupeň ochrany, je zakázané
- a) vykonávať činnosti uvedené v § 13 ods. 1 písm. a); § 13 ods. 3 platí rovnako,
 - b) vchádzať alebo jazdiť na bicykli, trojkolke, kolobežke alebo na samovyvažovacom vozidle na pozemkoch za hranicami zastavaného územia obce mimo diaľnice, cesty, miestnej komunikácie a vyznačenej cyklotrasy; § 13 ods. 3 platí rovnako,
 - c) pohybovať sa mimo vyznačeného turistického chodníka alebo náučného chodníka za hranicami zastavaného územia obce,
 - d) táboriť, stanovať, bivakovať, jazdiť na koni, zakladať oheň mimo uzavretých stavieb, lyžovať, vykonávať horolezecký alebo skalolezecký výstup, skialpinizmus alebo iné športové aktivity za hranicami zastavaného územia obce,
 - e) organizovať verejné telovýchovné, športové a turistické podujatie, ako aj iné verejnosti prístupné spoločenské podujatie,
 - f) použiť zariadenie spôsobujúce svetelné a hlukové efekty, najmä ohňostroj, laserové zariadenie, reprodukovaniu hudby mimo uzavretých stavieb,
 - g) vysádzať alebo pestovať nepôvodné druhy rastlín alebo vypúšťať alebo chovať v zajatí nepôvodné druhy živočíchov mimo uzavretých stavieb,
 - h) zbierať rastliny vrátane ich plodov,
 - i) organizovať spoločné poľovačky,
 - j) vykonávať banskú činnosť a činnosť vykonávanú banským spôsobom,
 - k) rozorávať alebo inak odstraňovať existujúce trvalé trávne porasty,
 - l) používať iné spôsoby hospodárenia v lesoch ako prírode blízke hospodárenie.
- (2) Na území, na ktorom platí tretí stupeň ochrany, sa vyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody na
- d) let lietadlom alebo lietajúcim športovým zariadením, najmä klzákom, ktorých výška letu je menšia ako 300 m nad najvyššou prekážkou v okruhu 600 m od lietadla alebo lietajúceho športového zariadenia,
 - e) osvetlenie bežeckej trate, lyžiarskej trate a športového areálu mimo uzavretých stavieb,
 - h) vykonávanie terénnych úprav, najmä výkopov a násypov, ktorými dochádza k narušeniu pôdneho krytu alebo materskej horniny, ak sa na ich vykonanie nevyžaduje povolenie podľa osobitného predpisu,)

(6) Na území, na ktorom platí tretí stupeň ochrany, sa môže náhodná ťažba, pri ktorej hrozí negatívne ovplyvnenie predmetu ochrany územia, vykonať len v určenom rozsahu a za určených podmienok, ak tak rozhodol orgán ochrany prírody. Orgán ochrany prírody rozhodne o obmedzení alebo v prípade nevyhnutnosti zákaze vykonania náhodnej ťažby alebo určení podmienok jej vykonania v poraste, v ktorom sa náhodná ťažba plánuje vykonať alebo v ktorom sa jej vykonanie predpokladá, ak si to vyžaduje predmet ochrany dotknutého chráneného územia alebo jeho ochranného pásma.

(7) Orgán ochrany prírody oznámi začatie konania o obmedzení alebo zákaze vykonania náhodnej ťažby alebo určení podmienok jej vykonania na základe podnetu organizácie ochrany prírody. Ak náhodná ťažba bola ohlásená podľa osobitného predpisu, 56b) oznámi začatie konania najneskôr do 10 dní od jej ohlásenia. Orgán ochrany prírody súčasne s oznámením o začatí konania vydá predbežné opatrenie, ktorým náhodnú ťažbu obmedzí, v prípade nevyhnutnosti zakáže alebo určí podmienky jej vykonania; predbežné opatrenie stráca účinnosť dňom, keď rozhodnutie vo veci nadobudlo právoplatnosť.

(8) Náhodnú ťažbu, ktorou môže vzniknúť holina 57c) s výmerou viac ako 0,3 ha, možno na území, na ktorom platí tretí stupeň ochrany, vykonať len na základe súhlasného stanoviska organizácie ochrany prírody alebo v rozsahu a za podmienok určených v rozhodnutí podľa odseku 6. Organizácia ochrany prírody vydá súhlasné stanovisko k náhodnej ťažbe, ak jej vykonanie nie je v rozpore s predmetom ochrany dotknutého chráneného územia alebo jeho ochranného pásma, najneskôr do 10 dní od oznámenia náhodnej ťažby, 56b) inak predloží orgánu ochrany prírody podnet na začatie konania o obmedzení alebo zákaze vykonania náhodnej ťažby alebo určení podmienok jej vykonania podľa odseku 7.

13

Druhý stupeň ochrany

(1) Na území, na ktorom platí druhý stupeň ochrany, je zakázané

a) jazdiť a stáť s motorovým vozidlom motorovou trojkolkou, motorovou štvorkolkou, snežným skútrom alebo záprahovým vozidlom, najmä vozom, kočom alebo saňami, na pozemky za hranicami zastavaného územia obce mimo diaľnice, cesty a miestnej komunikácie, parkoviska, čerpacej stanice, garáže, továrenského, staničného alebo letištného priestoru,

(3) Zákaz podľa odseku 1 písm. a) a b) sa nevzťahuje na vjazd alebo státie vozidla

a) slúžiaceho na obhospodarovanie pozemku alebo patriaceho správcovi vodného toku alebo vlastníkovi, správcovi a nájomcovi pozemku, na ktorý sa vzťahuje tento zákaz,

b) na miesta, ktoré okresný úrad v sídle kraja vyhradí návštevným poriadkom národného parku a jeho ochranného pásma (§ 20) alebo uverejnením zoznamu týchto miest na svojej úradnej tabuli, webovom sídle a na úradnej tabuli dotknutej obce,

c) ak jeho vjazd alebo státie boli povolené podľa osobitného predpisu.

d) slúžiaceho na vykonávanie výskumu, ktorý je vykonávaný na základe požiadavky uplatnenej v záväznom stanovisku orgánu ochrany prírody [§ 9 ods. 1 písm. w)] v konaní podľa osobitného predpisu 56aa) v rozsahu, spôsobom a za podmienok uvedených v tomto stanovisku

(2) Na území, na ktorom platí druhý stupeň ochrany, sa vyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody na

a) umiestnenie výsadby drevín a ich druhové zloženie za hranicami zastavaného územia obce mimo ovocného sadu, vinice, chmeľnice a záhrady,

c) výstavbu lesných ciest a zväžnic, rekonštrukciu lesných ciest a zväžnic, ktorou sa menia ich technické parametre alebo účel využitia, a budovanie protipožiarnych rozčleňovacích pásov,

i) budovanie a vyznačenie turistického chodníka, náučného chodníka, bežeckej trasy, lyžiarskej trasy, cyklotrasy alebo mototrasy,

j) vykonávanie prípravy alebo výcviku ozbrojenými zbormi, ozbrojenými silami, Horskou záchrannou službou, Hasičským a záchranným zborom alebo zložkami integrovaného záchranného systému za hranicami zastavaného územia obce,

- l) umiestnenie prenosného zariadenia, ako je predajný stánok, prístrešok, konštrukcia alebo zariadenie na slávnostnú výzdobu a osvetlenie budov, scénickej stavby pre film alebo televíziu za hranicami zastavaného územia obce,
- o) vypúšťanie vodnej nádrže alebo rybníka,
- p) vypaľovanie bylín, stromov alebo krov.

Národné kultúrne pamiatky

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky v obci Vieska nad Žitavou eviduje v Ústrednom zozname pamiatkového fondu (ďalej len ÚZPF) nasledovné nehnuteľné národné kultúrne pamiatky:

- Arborétum, č. ÚZPF 1555/2, parcely č. 104, 105, 106.
- Kaštieľ č. ÚZPF 1555/1, parcela č. 104/2, neoklasicistický z roku 1895
- Socha, lev pravý, č. ÚZPF 1555/3
- Socha, lev ľavý, č. ÚZPF 1555/4

V bezprostrednom okolí nehnuteľnej kultúrnej pamiatky nevykonávať stavebnú činnosť ani inú činnosť, ktorá by mohla ohroziť pamiatkové hodnoty kultúrnej pamiatky. Bezprostredné okolie nehnuteľnej kultúrnej pamiatky je priestor v okruhu 10m od nehnuteľnej kultúrnej pamiatky, desať metrov sa počíta od obvodového plášťa stavby, ak nehnuteľnou kultúrnou pamiatkou je stavba, alebo od hranice pozemku ak nehnuteľnou kultúrnou pamiatkou je pozemok (§27 ods.2 pamiatkového zákona).

A.2.10.NÁVRH NA RIEŠENIE ZÁUJMOV OBRANY ŠTÁTU, CIVILNEJ OCHRANY, POŽIARNEJ OCHRANY A OCHRANY PRED POVODŇAMI

A.2.10.1. ZÁUJMY OBRANY ŠTÁTU

Do k.ú. Vieska nad Žitavou nezasahujú žiadne záujmové vojensko-obranné územia a ani tu nie sú žiadne územné požiadavky.

A.2.10.2. POŽIARNA OCHRANA:

V obci je vybudovaná požiarňa zbrojnica a obec má dobrovoľný hasičský zbor, ktorý má 34 členov a dobrovoľný hasičský zbor obce, ktorý má 9 členov. Obec disponuje hasičskou technikou:

- hasičský automobil IVECO DAILY CAS 15
- protipovodňový vozík
- striekačka PPS 12 -2ks

V obci sú vybudované uličné hydranty. V nových rozvojových lokalitách sa počíta s budovaním hydrantov. Prístup k požiarnej vode je možné riešiť aj úpravou brehu vodného toku. Všetky obytné ulice a miestne komunikácie sú riešené tak aby boli prístupné pre hasičskú automobilovú techniku a rýchlu lekársku pomoc. Vo voľnej krajine sa navrhuje využiť všetky disponibilné vodné toky a vodné nádrže.

A.2.10.3. CIVILNÁ OCHRANA OBYVATEĽSTVA:

Na základe Výpisu z Analýzy územia okresu Zlaté Moravce z hľadiska vzniku možných mimoriadnych udalostí č. OÚ-ZM-OKR-2014/00004 za zdroje ohrozenia obce Vieska nad Žitavou možno považovať :

- Ohrozenie vyplývajúce z umiestnenia jadrových zariadení,
- Ohrozenie cestnou dopravou
- Ohrozenie povodňami

Ohrozenie vyplývajúce z umiestnenia jadrových zariadení.

Ohrozenie územia obce Vieska nad Žitavou mimoriadnou udalosťou spojenou s únikom rádioaktívnych nebezpečných látok je ovplyvnené významným stacionárnym zdrojom. Jadrové zariadenie Atómová elektráreň Mochovce s prevádzkou 2 jadrových reaktorov, typu VVER 213 a inštalovaným výkonom 440 MW na jeden blok, sa nachádza v územnom obvode Okresného úradu Levice, v katastrálnom území obce Kalná nad Hronom, v bode vzdialenom vzdušnou čiarou 14 km od mesta Zlaté Moravce, predstavuje najzávažnejší možný zdroj ohrozenia pre obec z hľadiska rozsahu a dôsledkov. Uvedené jadrové zariadenie je trvalým zdrojom možnosti vzniku MU spojenej s možným únikom rádioaktívnych látok a ionizujúceho žiarenia do ovzdušia i vody s dlhodobým poškodením životného prostredia s nutnosťou realizovať ochranné opatrenia.

Oblasť ohrozenia sa pre prípad nehody alebo havárie jadrového zariadenia člení na:

- 16 sektorov s veľkosťou stredového uhla 22, 5 stupňa, pričom stred prvého sektora je orientovaný na sever,
- pásma B, ktoré je stanovené Rozhodnutím Úradu jadrového dozoru SR č. 101/2006 z 22.3. 2006 pre SE - EMO 1, 2 pričom veľkosť ohrozeného územia v tvare kruhu, o polomere 20 km so stredom medzi reaktormi prvého a druhého bloku okolo jadrového zariadenia.

Obec Vieska nad Žitavou sa nachádza v pásme B od jadrového zariadenia AE Mochovce, celkovo ohrozené územie predstavuje rozlohu 5,46 km², na ktorom žije približne 470 obyvateľov.

Ohrozenie cestnou dopravou

Územím obce Vieska nad Žitavou vedie št. cesta III. tr. č. 51116. V obci existuje predpoklad vzniku možného ohrozenia spojeného s únikom nebezpečných látok pri všetkých druhoch prepráv. Čas vzniku, typ ani podmienky takýchto udalostí nie je možné jednoznačne vopred stanoviť. Ohrozenie môže vzniknúť v okolí cestných komunikácií prechádzajúcich obcou a môže ohroziť ktorúkoľvek oblasť.

Ohrozenie povodňami:

Územím obce Vieska nad Žitavou preteká vodný tok Žitava, pričom sa za povodňou ohrozené územie považuje intravilán obce. Obec Vieska nad Žitavou vykonáva prenesený výkon štátnej správy na úseku ochrany pred povodňami a spracováva Povodňový plán záchranných prác obce.

V prípade povodní sú úlohy a povinnosti orgánov štátnej správy pri zabezpečovaní ochrany pred povodňami uvedené v povodňovom pláne obce č. 141/2011.

V k.ú. obce Vieska nad Žitavou boli spracované mapy povodňového ohrozenia a mapy povodňového rizika vodných tokov Slovenska. Podľa máp je v obci Vieska nad Žitavou povodňami ohrozených 67 obyvateľov. Na mapách sú znázornené záplavové územia pre povodeň s pravdepodobnosťou opakovania raz za 5, 10, 50, 100 a 1000 rokov. Tieto sú premietnuté aj do grafickej časti (viď v.č. 4 a 4a - Technická infraštruktúra - vodné hospodárstvo).

Vodný tok Žitava v obci Vieska nad Žitavou je súčasťou spracovaného plánu manažmentu povodňového rizika v rámci ktorého sú pre túto geografickú oblasť navrhované protipovodňové opatrenia, ktoré budú postupne realizované v závislosti od zabezpečenia finančných prostriedkov.

Predmetné územie spadá do povodia Váhu, čiastkového povodia 4-21-13 (Žitava po ústie), ID vodného toku Žitava 4-21-13-182. V obci Vieska nad Žitavou boli v minulosti vybudované protipovodňové opatrenia, ktoré sa javili počas povodní v predchádzajúcich rokoch ako nedostatočné (pozdĺž pravostrannej brehovej línie bola v minulosti vybudovaná zemná hrádza, ktorá je v súčasnosti poškodená a neplní účel protipovodňovej ochrany). Vodný tok Žitava je v predmetnom území

neupravený s hustým porastom drevín (krovín a stromov) a ich podrastom na oboch brehoch. Okrem mieste pôvodných druhov tu boli vysadené aj okrasné dreviny a vyskytujú sa tu aj invázne druhy rastlín.

Na základe výsledkov hydrotechnických výpočtov boli navrhnuté jednotlivé objekty protipovodňovej ochrany ako:

- Pravostranný ochranný múrik
- Ľavostranná ochranná hrádza
- Pravostranná ochranná hrádza č. 1, väčšia časť zasahuje do k.ú. Mlyňany
- Pravostranná ochranná hrádza č. 2, celá sa nachádza v k.ú. Mlyňany
- Úprava a opevnenie brehov č. 1, 2, 3
- Rekonštrukcia mostných opôr
- Odvedenie vnútorných vôd

Pravostranný ochranný múrik

Dĺžka pravostranného ochranného múrika je navrhovaná 571 m, pričom maximálna výška má byť 1,50 m a šírka koruny múrika 500 mm. Múrik má byť vybudovaný na pravom brehu toku rieky Žitava vo vzdialenosti cca 6 m od brehovej línie. Múrik má byť zviazaný do cestného telesa od premostenia na komunikácii III/1630 v obci Vieska nad Žitavou. Na konci úseku má múr zviazaný do existujúcej zemnej hrádze. Múrik je navrhnutý ako železobetónový múr založený do hĺbky priemerne 1200 mm opatrený kamenným lícom. Múrik bude križovať inžinierske siete - vodovodné potrubie, plynovod, telekomunikačné káble. Súčasťou SO 01 bude úprava odvodňovacieho rigolu s uzáverom. Na prechod cez múrik pre práce údržby a vstup do toku prevádzkovateľa je navrhnutý prejazd zo zemného násypu spevneného kamennou dlažbou uloženou na suchu. Sklon zjazdu je navrhnutý 1:8. Realizáciou tohto stavebného objektu dôjde k výrubu drevín skoro v celej jeho trase.

Ľavostranná ochranná hrádza

Dĺžka ľavostrannej ochrannej hrádze je navrhovaná 179 m, pričom maximálna výška má byť 1,50 m a šírka koruny hrádze 300 cm. Teleso sypanej zemnej hrádze má byť vybudované ako zemné homogénne so sklonom svahov 1:2. Opevnenie svahov a koruny hrádze má byť zatrávnením. Hrádza má byť zviazaná do cestného telesa od premostenia na komunikácii III/1630 v obci Vieska nad Žitavou. Na konci úseku má byť hrádza zviazaná do terénu. Z koruny hrádze je navrhnutý zjazd do toku pre vykonávanie údržby toku. Súčasťou tohto stavebného objektu je aj úprava existujúceho ľavostranného výustenia odvodňovacieho rigolu. Realizáciou tohto stavebného objektu dôjde k výrubu drevín.

Pravostranná ochranná hrádza č. 1

Dĺžka pravostrannej ochrannej hrádze č. 1 je navrhovaná 113,70 m, pričom maximálna výška má byť 1,00 m a šírka koruny hrádze 150 cm. Teleso sypanej zemnej hrádze má byť vybudované ako zemné homogénne so sklonom svahov 1:1,5. Opevnenie svahov a koruny hrádze má byť zatrávnením. Hrádza má byť zviazaná do existujúceho terénu. Realizáciou tohto stavebného objektu dôjde k výrubu drevín.

Pravostranná ochranná hrádza č. 2

Nachádza sa v k.ú. Mlyňany

Úprava a opevnenie brehov č. 1, 2, 3

Vzhľadom na trvalé poškodzovanie a ohrozovanie brehovej línie je na konkávných brehoch navrhnuté brehové opevnenie 0,5 m hrubou kamennou dlažbou z lomového kameňa 80 - 200 kg s vykľinovaním, ktorá je opretá do kamennej pätky so šírkou 1,0 m a hĺbkou 900 mm. Opevnenie je navrhnuté so sklonom návodného svahu 1:1,5. Realizáciou tohto stavebného objektu dôjde k výrubu drevín.

Rekonštrukcia mostných opôr

Vzhľadom na nevyhovujúci technický stav a nedostatočnú prietoknú kapacitu mostného objektu na komunikácii III/1630 v obci Vieska nad Žitavou, bude potrebné vykonať jeho celkovú rekonštrukciu. V rámci rekonštrukcie bude odstránená konštrukcia mosta vrátane mostných opôr. Súčasťou protipovodňových opatrení bude vybudovanie nových mostných opôr a vtokových krídiel so šírkou mostného poľa 19 m. Spodná hrana mostovky bude na úrovni 500 mm nad hladinu Q100. Realizáciou tohto stavebného objektu nedôjde k výrubu drevín

Odvedenie vnútorných vôd

Vzhľadom na priesakové pomery v podloží za navrhovaným Pravostranným ochranným múrikom, dĺžky 571 m bol navrhnutý odvodňovací drén s celkovou dĺžkou 416,60 m. Drén bude vybudovaný z drenážnych potrubí PVC DN 400 s vyústením do pravostranného odvodňovacieho rigolu vedúceho pozdĺž komunikácie III/1630 v obci Vieska nad Žitavou a následne priepustom do toku Žitava (súčasťou tohto stavebného objektu je aj úprava existujúceho pravostranného vyústenia odvodňovacieho rigolu). Na trase je navrhnutých 11 kontrolných revízných šacht. Na výtok do odvodňovacieho rigolu bude vybudovaná sútoková šachta so stavidlovým uzáverom. Realizáciou tohto stavebného objektu nedôjde k výrubu drevín.

Obec má sklad CO, ktorý sa nachádza v priestoroch obecného úradu, kryt CO vybudovaný nemá. Ukrytie obyvateľstva bude riešené pomocou jednoduchých úkrytov budovaných svojpomocne (JÚBS). JÚBS sa budú pre ukrytie riešiť v polozapustných, zapustených suterénoch prípadne na prízemí obytných domov a objektoch občianskej vybavenosti.

A.2.11. NÁVRH OCHRANY PRÍRODY A TVORBY KRAJINY

Ochranu prírody a krajiny upravuje zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších právnych predpisov a vyhláška MŽP SR č. 24/2003, ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny. V zmysle tohto zákona sa na území Slovenskej republiky rozlišuje päť stupňov územnej ochrany, pričom pre každý stupeň sa určujú činnosti, ktoré podliehajú súhlasu orgánov ochrany prírody, alebo sú v určitých územiach obmedzené alebo zakázané. Ďalej tento zákon upravuje druhovú ochranu, ochranu drevín, pôsobnosť orgánov štátnej správy a obcí, práva a povinnosti právnických a fyzických osôb a zodpovednosť za porušenie povinností na úseku ochrany prírody a krajiny.

Na celej ploche katastra z pohľadu zákona NR SR 543/2002 Z.z sa vzťahuje prvý stupeň územnej ochrany (§12). Nachádza sa tu chránený areál (Arborétum Mlyňany) navrhnutý na biocentrum regionálneho významu, biokoridor regionálneho významu rieky Žitava, biocentrum regionálneho významu vodná nádrž Slepčany.

Z hľadiska sústavy chránených území členských krajín Európskej únie sa priamo v katastrálnom území obce nenachádza ani nezasahuje územie osobitného významu, ktoré by bolo začlenené do Natury 2000.

V obci sa nachádza potenciálne hniezdo na hniezdenie Bociana Bieleho na podložke na samostatnom stĺpe pri hasičskej zbrojnici.

A.2.11.1. EKOLOGICKÁ STABILITA ÚZEMIA:

Bola určená v projekte Projekt pozemkových úprav - Miestneho územného systému ekologickej stability (REGIOPLÁN Nitra - EKO PED Žilina, apríl 2006). Hodnota koeficientu ekologickej stability bola klasifikovaná podľa dvoch postupov - podľa Miklósa (1986) a v zmysle metodických pokynov pre vypracovanie projektov regionálnych a miestnych ÚSES (Hrnčiarova, Izakovičová a kol. 2000). Podľa uvedených postupov bola ekologická stabilita vyhodnotená ako nestabilizovaná krajina (podľa Miklósa) resp. ako krajina s nízkym stupňom ekologickej stability (podľa metodiky ÚSES). Po uplatnení návrhov v rámci pozemkových úprav by bola táto hodnota zvýšená na stredný stupeň ekologickej stability.

Zlepšenie stavu je však podmienené zrealizovaním všetkých krajinno-ekologických návrhov v rámci spoločných zariadení a opatrení:

- Návrh cestnej siete
 - 8 spevnených účelových ciest
 - 4 účelových ciest so spevneným podkladom
 - 25 nespevnených účelových ciest
- Vodohospodárske a hydroekologické návrhy
 - Renaturácia vodných tokov
 - Hydromelioračné zariadenia - závlahy
 - Vybudovanie retenčnej plochy - suchého poldra
 - Rekonštrukcia priekopy popri ceste III/1630
- Protierózne a pôdoochranné opatrenia
 - Úprava veľkosti a tvaru pozemkov
 - Protierózne oševné postupy
 - Pásové striedanie plodín
 - Ochranné zatrávnenie
 - Vrstevníkové obrábanie pôdy (resp. bezorbové technológie)
 - Odvodňovacie priekopy realizovať tak aby splňali funkciu protieróznych prielohov
 - zlepšovanie vlastností pôdy
 - použitie umelých zábran voči vetru, výsadba vetrolamov
- Návrh poľnohospodárskeho využívania územia
 - dominantné využívanie ornej pôdy
 - vyššie zastúpenie trvalých trávnych porastov
 - Trvalé poľnohospodárske kultúry (vinohrady, záhrady) v oblasti Vinice je vhodné využívať intenzívnejšie
 - Zrekonštruovanie bývalého areálu PD
- Návrh nepoľnohospodárskeho využívania územia
 - zabezpečenie odkanalizovanie obce
 - rekonštrukcia miestnych komunikácií
 - podpora rozvoja ekologického cestovného ruchu
 - skvalitnenie občianskej vybavenosti a služieb
- Návrh na zlepšenie ekologickej kvality krajiny a kvality životného prostredia
 - návrh miestnych biocentier a biokoridorov
 - návrh plošných a líniových interakčných prvkov
 - doplnenie a rozšírenie porastov drevín a zlepšenie priestorovej štruktúry porastov
 - výsadba nových drevinných porastov
 - kosenie trávobylinných porastov
 - nahrádzanie nepôvodných, najmä inváznych druhov drevín domácimi druhmi.

A.2.11.2. PRVKY ÚSES

Prvky územného systému ekologickej stability nadregionálnej a regionálnej úrovne boli pre záujmové územie a jeho okolie vyčlenené v rámci Generelu nadregionálneho ÚSES Slovenska (Húsenicová a kol. (1991) a regionálneho ÚSES okresu Nitra (Aurex Bratislava 1993). V katastrálnom území obce Vieska nad Žitavou a jeho okolí boli vymedzené nasledovné prvky ÚSES nadregionálneho alebo regionálneho významu:

- regionálny biokoridor Žitava
- regionálne biocentrum Arborétum Žitava
- navrhované regionálne biocentrum VN Slepčany.

Ostatné regionálne a nadregionálne významné plošné a líniové prvky sú viazané najmä na okolité pohoria a sú vo vzdialenosti 10 km a viac od obce Vieska nad Žitavou.

Prehľad prvkov ÚSES (5)

Regionálne biocentrum

RBC1 – Arborétum Mlyňany

Najvýznamnejšie arborétum na Slovensku, rozsiahla zbierka drevín parkového charakteru, postupne budovaná od r. 1892. Arborétum založil Štefan Ambrózy-Migazzi, od počiatku sa na jeho budovaní podieľal Jozef Mišák. Budovanie arboréta bolo spočiatku zamerané na aklimatizáciu cudzokrajných drevín, najmä stálozelených, pochádzajúcim z oblasti Stredozemného mora, východnej Ázie a Severnej Ameriky. V r. 1951 bolo arborétum vyhlásené za prírodnú rezerváciu a od r. 1953 ho spravuje Slovenská akadémia vied. Arborétum bolo doplňované výmenou semien s botanickými záhradami a získavaním rastlín expedíciami, najmä do Číny a Kórei. Tak vznikla samostatná časť arboréta, delená na plochy, venované Japonsku, severnej, strednej a južnej Číne, Ďalekému východu, Kaukazu, Himalájam, strednej a prednej Ázii, neskôr Kórei. V r. 1975 bola založená 7,5 ha plocha severoamerickej dendroflóry. Arborétum má v súčasnosti 65 ha, pestuje sa tu asi 2500 druhov okrasných drevín (Bero et al., 1992).

Biocentrum je významné aj z hľadiska výskytu stavovcov – spolu s priľahlým lesným porastom tu bolo zistených 9 druhov stavovcov európskeho významu - kunka červenobruchá (*Bombina bombina*), rosníčka zelená (*Hyla arborea*), skokan štíhly (*Rana dalmatina*), jašterica bystrá (*Lacerta agilis*), muchárik bieločrý (*Ficedula albicollis*), strakoš červenochrbtý (*Lanius collurio*), podkovár malý (*Rhinolophus hipposideros*), netopier veľký (*Myotis myotis*), netopier hrdzavý (*Nyctalus noctula*). Ekosozologická hodnota územia je veľmi vysoká.

Biocentrum je vymedzené na ploche 55 ha, celé sa nachádza mimo obvodu pozemkových úprav v k.ú. Vieska nad Žitavou a Mlyňany.

Regionálne biocentrum navrhované

RBC-N1 – VN Slepčany

Vodná nádrž má na väčšine svojej dĺžky medzernaté, na pravom brehu až rozptýlené brehové porasty. Napriek tomu ich možno hodnotiť ako zachovalé, sú druhovo pomerne bohaté a zložené z pôvodných druhov rastlín. V stromovom poschodí prevláda vrba krehká (*Salix fragilis*), častá je aj vrba biela (*Salix alba*) a jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*). V krovinnom poschodí je popri ostružinách (*Rubus fruticosus* agg.) najčastejšou drevinou ruža šíповá (*Rosa canina* agg.) a vrba popolavá (*Salix cinerea*). V bylinnom poschodí sú najhojnejšími druhmi prhláva dvojdomá (*Urtica dioica*), trst' obyčajná (*Phragmites australis*), chlastnica trsteníkovitá (*Phalaris arundinacea*), pálka širokolistá (*Typha latifolia*), vrbovka chlpatá (*Epilobium hirsutum*), smlz chlpatý (*Calamagrostis epigejos*), metlica trsnatá (*Deschampsia caespitosa*). Odlišnú štruktúru má horný koniec nádrže, kde sú vyvinuté plošné porasty drevín charakteru lužného lesa s prirodzeným bylinným poschodím. V stromovom poschodí prevládajú tie isté druhy, v krovinnom má výrazné zastúpenie baza čierna (*Sambucus nigra*). V bylinnom poschodí sa popri dominantných druhoch prhláva dvojdomá (*Urtica dioica*) a ostrica oddialená (*Carex remota*) výraznejšie sa presadzujú aj vrbica vrboľistá (*Lythrum salicaria*), kuklík mestský (*Geum urbanum*) a trst' obyčajná (*Phragmites australis*).

Lokalita je významná ako biotop najmä pre vodné vtáctvo a obojživelníky – zistených tu bolo 7 európsky významných druhov: kunka červenobruchá (*Bombina bombina*), rosníčka zelená (*Hyla arborea*), bučičík močiarny (*Ixobrychus minutus*), bocian biely (*Ciconia ciconia*), kaňa močiarna (*Circus aeruginosus*), kalužiak močiarny (*Tringa glareola*), rybár čierny (*Chlidonias niger*).

Výmera vymedzeného biocentra je 50,0 ha, z toho 18,5 ha v rámci obvodu PPÚ Vieska nad Žitavou.

V oblasti vodnej nádrže sú evidované mokradňové spoločenstvá, ktoré potrebujú zabezpečiť dostatočnú ochranu. Vodná nádrž je zároveň významnou hniezdnou lokalitou. V oblasti vtoku

Čerešňového potoka do vodnej nádrže Slepčany je evidovaný prioritný biotop európskeho významu Ls 1.1 Vrbovo-topoľové nížinné lužné lesy.

RBC-N2 – Dolný Háj

Lesný porast, zložený z dvoch odlišných častí. V južnej prevláda dub cerový (*Quercus cerris*) v stromovom poschodí, vyskytuje sa tu aj agát biely (*Robinia pseudoacacia*). Krovinné poschodie je druhovo bohaté, najčastejšie sú v ňom zastúpené druhy zob vtáčí (*Ligustrum vulgare*) a baza čierna (*Sambucus nigra*), zo vzácnejších druhov bol zistený výskyt drieňa obyčajného (*Cornus mas*). V bylinnom poschodí dominujú brečtan popínavý (*Hedera helix*) a cesnačka lekárska (*Alliaria petiolata*). V severnej časti lesa prevláda agát biely (*Robinia pseudoacacia*) ako v stromovom, tak aj v krovinnom poschodí. V krovinnom poschodí je častý aj zob vtáčí (*Ligustrum vulgare*), bylinné poschodie je druhovo chudobné. Prevláda v ňom brečtan popínavý (*Hedera helix*), výrazné je aj zastúpenie nitrofilných druhov.

Biocentrum je významné aj z hľadiska výskytu stavovcov – v lesnom poraste a príľahlom areáli arboréta bolo zistených 9 druhov stavovcov európskeho významu (viď RBC1). Ekosozologická hodnota biocentra je preto veľmi vysoká.

Výmera vymedzeného biocentra je 17,2 ha, celé je situované v obvode PPÚ Vieska nad Žitavou.

V lesných porastoch sa nachádza potenciálny výskyt biotopu európskeho významu Ls 3.4 Dubovo-cerové lesy. Kvalitu a stav tohto biotopu hlavne v severnej časti porastu negatívne ovplyvňuje prítomnosť a šírenie agáta bieleho.

Regionálny biokoridor

RBK1 Žitava

Koryto je prevažne prirodzené, v niektorých úsekoch v susedstve dediny, resp. v nej je upravené. Drevinné brehové porasty väčšinou dobre vyvinuté, zapojené, s výnimkou úseku nad obcou, kde boli drevinné brehové porasty odstránené. Stromové poschodie je tvorené najmä vrbou krehkou (*Salix fragilis*), jelšou lepkavou (*Alnus glutinosa*), častý je však aj nepôvodný agát biely (*Robinia pseudoacacia*) a vyskytuje sa aj javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*). Poniže obce prevládajú krížence euroamerických topoľov (*Populus x canadensis*). V krovinnom poschodí je častým druhom baza čierna (*Sambucus nigra*), pomerne často sa vyskytuje aj chmeľ obyčajný (*Humulus lupulus*).

V bylinnom poschodí je hojná prhláva dvojdomá (*Urtica dioica*), časté sú aj hluchavka škvrnitá (*Lamium maculatum*), pivojka plotná (*Calystegia sepium*), brečtan popínavý (*Hedera helix*), iskerník plazivý (*Ranunculus repens*), mrvica lesná (*Brachypodium sylvaticum*).

Biokoridor je zároveň významným biotopom živočíšstva so zisteným výskytom 5 druhov stavovcov európskeho významu: kunka červenobruchá (*Bombina bombina*), skokan štíhly (*Rana dalmatina*), jašterica bystrá (*Lacerta agilis*), bocian biely (*Ciconia ciconia*) a rybárik riečny (*Alcedo atthis*).

Výmera biokoridoru v rámci obvodu pozemkových úprav je 1,70 ha.

Juhozápadne od zastavaného územia obce sa nachádza pôvodný úsek vodného toku Žitava s prirodzeným brehovým porastom, ktorý spĺňa kritériá na zaradenie k prioritnému biotopu európskeho významu Ls 1.1 Vrbovo-topoľové nížinné lužné lesy.

Miestne biocentrá navrhované

MBC-N1 Pri železnici

Opustená záhrada a sad pri bývalom železničiarском domčeku. Medza a remízka. V stromovom poschodí sú zastúpené najmä ovocné dreviny – čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*) a orech kráľovský (*Juglans regia*), v krovinnom poschodí prevláda baza čierna (*Sambucus nigra*), častá je aj slivka trnková (*Prunus spinosa*). Bylinné poschodie je ruderalizované. Potrebná je výsadba drevín a odstránenie smetí. Výmera navrhovaného biocentra je 0,7 ha. (železničné pozemky).

MBC-N2 – Rameno Žitavy

Meander rieky Žitavy so súvislým drevinným brehovým porastom a nezapojeným plošným porastom v meandri. Zo stromov sú najčastejšie euroamerické krížence topoľa (*Populus x canadensis*), v

krovinnom poschodí sú to najmä baza čierna (*Sambucus nigra*) a nepôvodný javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*). V bylinnom poschodí prevláda prhláva dvojdomá (*Urtica dioica*), častý je aj lipkavec obyčajný (*Galium aparine*).

Rameno rieky je potrebné zachovať – navrhujeme zrušiť priepych koryta a priestor mimo brehových porastov ponechať na samovývoj (zarastanie vegetáciou lužných drevín).

Výmera vymedzeného biocentra je 1,9 ha, z toho 1,7 ha v obvode PPÚ Vieska nad Žitavou.

Miestne biokoridory navrhované

V území sme navrhli celkovo 8 nových biokoridorov miestneho významu. Sedem z nich sú novonavrhované porasty drevín, jeden síce existuje, avšak vyžaduje zlepšenie priestorovej štruktúry (MBK-N). Celková výmera navrhovaných biokoridorov je 8,46 ha, z toho 5,60 ha v rámci obvodu pozemkových úprav.

MBK-N1 – Melioračný kanál Močidlo

Lokalita prieskumu vegetácie č. 5. Ide o napriamený, rovný kanál s medzernatými až rozptýlenými drevinnými brehovými porastami. V stromovom poschodí prevažujú nepôvodné druhy javor cukrový (*Acer saccharinum*) a javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*), v krovinnom poschodí sú to ruža šípová (*Rosa canina* agg.) a nepôvodné druhy javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*) a svíb biely (*Swida alba*).

V bylinnom poschodí sú hojné pýr plazivý (*Agropyron repens*) a vysoké ostrice, časté sú aj prhláva dvojdomá (*Urtica dioica*), iskerník plazivý (*Ranunculus repens*), ostrica strstnatá (*Carex hirta*).

Vhodná je celková renaturácia kanála – rozšírenie pozemku kanála na min. 10 m, nahradenie nepôvodných druhov drevín pôvodnými a doplnenie porastu drevín. Výmera navrhovaného biokoridoru je 1,38 ha, z toho 1,02 ha v rámci obvodu PPÚ Vieska nad Žitavou.

MBK-N2

Navrhovaný líniový porast na hranici k.ú. Vieska – Mlyňany za nádržou VN Slepčany. Výsadba domácich druhov drevín, vhodný je dvojvrstevnatý porast stromov a krov s protieróznou a ekostabilizačnou funkciou. Šírka porastu min. 10 m, z toho 5 m v rámci obvodu PPÚ Vieska nad Žitavou. Výmera biokoridoru 0,25 ha, z toho 0,13 v rámci obvodu PPÚ.

MBK-N3

Navrhovaný líniový porast na hranici k.ú. Vieska – Mlyňany od nádrže, okrajom Mlyňan až k rieke Žitave. Parametre ako v prípade MBK-N2 (intravilán riešiť v rámci priestorových možností). Výmera biokoridoru 1,96 ha, z toho 0,99 v rámci obvodu PPÚ.

MBK-N4

Navrhovaný líniový porast na hranici k.ú. Vieska – Slepčany od VN Slepčany k železnici, ceste II/511 a kanálu Močidlo. Parametre ako v prípade MBK-N2, výmera biokoridoru 1,01 ha - z toho 0,38 v rámci obvodu PPÚ.

MBK-N5

Líniový porast na hranici k.ú. Vieska – Slepčany od rieky Žitava k nefunkčnému melioračnému kanálu pod Vinicami. Na časti úseku je existujúca medza drevín. Parametre ako v prípade MBK-N2, výmera biokoridoru 0,55 ha - z toho 0,28 v rámci obvodu PPÚ.

MBK-N6

Líniové porasty a vinice na okraji plošného interakčného prvku Vinice. V rámci navrhovaného biokoridoru už časť porastov existuje – zarastajúce okraje sádov a vinohradov, časť je potrebné vytvoriť popri navrhovanej účelovej ceste a na okraji vinohradov v k.ú. Slepčany. Výmera biokoridoru 2,06 ha, z toho 1,87 ha v rámci obvodu PPÚ.

MBK-N7

Navrhovaný líniový porast popri navrhovanej spevnenej účelovej ceste do Červeného Hrádku. Parametre ako v prípade MBK-N2, výmera biokoridoru 0,57 ha. Potrebné bude zabezpečiť prístupy na pozemky za biokoridorom (medzernatý porast s prechodmi na pozemky). Celý biokoridor je situovaný v rámci obvodu PPÚ Vieska nad Žitavou.

MBK-N8

Navrhovaný líniový porast na hranici k.ú. Vieska – Mlyňany od cesty do Malých Vozokán smerom k remízke drevín na hranici katastrov. Parametre ako v prípade MBK-N2, výmera biokoridoru 0,70 ha - z toho 0,35 v rámci obvodu PPÚ.

Plošné interakčné prvky

V obvode PPÚ Vieska nad Žitavou sme vymedzili 1 existujúci (IPP1) a 14 navrhovaných plošných interakčných prvkov (IPP1-14).

Existujúcim interakčným prvkom je celá **oblasť Vinice** – rozsiahly priestor viníc, sádov, políčov, úhorov a remízok na svahoch medzi Vieskou nad Žitavou a Slepčanmi. Má pozitívny ekologický dosah na okolité poľnohospodársky využívané územie. Mozaikovitá štruktúra v poľnohospodárskej krajine sú významné najmä z hľadiska výskytu rôznych typov biotopov v území. Celá výmera vymedzeného priestoru dosahuje 62,1 ha, z toho 30,9 ha v rámci obvodu PPÚ. V návrhu sa uvažuje s lokalitou C určenej na bývanie, ktorá zasahuje do výmery IPP 1. Plocha tohot interakčného prvku sa znižuje o rozlohu Lokality C, teda o 3,0558ha. Nová výmera interakčného prvku v rámci katastrálneho územia Vieska nad Žitavou tak dosahuje 27,8ha.

Nové plošné interakčné prvky boli navrhované najmä v miestach križovania líniových interakčných prvkov. Celková výmera plošných interakčných prvkov v území je 2,3 ha, z toho 1,7 ha v rámci obvodu pozemkových úprav. Výmera interakčného prvku by mala dosahovať priemerne 0,2 ha.

Tvar a orientáciu plošných prvkov je vhodné prispôbiť hospodáreniu - orientovať ju tak, aby nebola prekážkou pri obrábaní pozemku. Najvhodnejšie je založenie plošných interakčných prvkov v miestach križovania existujúcich, resp. navrhovaných biokoridorov a líniových interakčných prvkov. Tvar interakčného prvku v takejto polohe je potom najvhodnejší trojuholníkový – jednoduchým rozšírením líniového porastu.

Pri vytváraní interakčných prvkov je možné postupovať rovnako ako pri zakladaní biocentier, hlavným rozdielom je veľkosť interakčných prvkov. Najjednoduchším spôsobom tvorby plošného interakčného prvku je založenie trvalých trávnych porastov, ktoré by boli pravidelne kosené minimálne niekoľko rokov.

Zároveň je vhodná výsadba skupinky, resp. skupiniek pôvodných drevín. Po niekoľkých rokoch je možné ponechať plochy samovývoju, prípadne časť naďalej kosiť.

Líniové interakčné prvky

V obvode PPÚ Vieska nad Žitavou vymedzili celkovo 12 existujúcich a 8 navrhovaných líniových interakčných prvkov. Existujúce prvky sú predovšetkým líniové porasty a aleje drevín popri cestách a v rámci poľnohospodárskych pozemkov. Nové líniové prvky navrhujeme najmä pozdĺž existujúcich a navrhovaných hraníc poľnohospodárskych pozemkov a poľných ciest v šírke 5 m. Celková výmera existujúcich líniových interakčných prvkov v území je 4,05 ha (2,17 v rámci obvodu PPÚ), navrhované prvky dosahujú výmeru 2,84 ha (2,72 ha v rámci obvodu PPÚ).

Líniové prvky plnia viacej funkcií – najmä ekologickú (zvýšenie ekologickej stability územia, vytvorenie siete bioticky pozitívnych prvkov v území) a pôdochrannú (ochrana pred vodnou a veternou eróziou). Niektoré majú aj hygienickú funkciu (izolácia intravilánu obce od intenzívne poľnohospodársky vyžívanej krajiny).

Zakladanie líniových interakčných prvkov by malo spočívať vo výsadbe prirodzených druhov drevín vo vymedzenom spone, v niekoľkoročnej starostlivosti a v zabezpečení drevín pred poškodením

(ohryzom, mrazom, vyschnutím a pod.). Ideálne je vytvorenie dvojvrstevnatého porastu – stromov a zapojených krovín.

Kód	Popis prvku MÚSES	Stav
Regionálne biocentrum		
RBC1	Arborétum Vieska nad Žitavou	existujúce
RBC-N1	Vodná nádrž Slepčany	navrhované
RBC-N2	lesné porasty Dolný Háj	navrhované
Regionálny biokoridor		
RBK 1	Rieka Žitava	existujúce
Miestne biocentrum		
MBC1	lesný porast Slepčanský háj	existujúce
MBC-N1	mimolesná vegetácia Pri železnici	navrhované
MBC-N2	Rameno Žitavy – lužný lesík	navrhované
Miestny biokoridor		
MBK-N1	kanál Močidlo – kanál s brehovými porastami	navrhované
MBK-N2	navrhovaný líniový porast na hranici k.ú. Vieska – Mlyňany	navrhované
MBK-N3	navrhovaný líniový porast na hranici k.ú. Vieska – Mlyňany	navrhované
MBK-N4	navrhovaný líniový porast na hranici k.ú. Vieska – Slepčany	navrhované
MBK-N5	líniový porast na hranici k.ú. Vieska – Slepčany, čiastočne existujúci	navrhované
MBK-N6	líniové porasty a vinice na okraji IPP 1	navrhované
MBK-N7	navrhovaný líniový porast popri navrhovanej účelovej ceste do Červeného Hrádku	navrhované
MBK-N8	navrhovaný líniový porast na hranici k.ú. Vieska – Mlyňany	navrhované
Interakčný prvok plošný		
IPP 1	Vinice – rozsiahly priestor viníc, sádov, políčk, úhorov a remízok na svahoch medzi Vieskou nad Žitavou a Slepčanmi	existujúce
IPP-N1	navrhovaný plošný porast na križovaní MBK-N3 a IPL2	navrhované
IPP-N2	navrhovaný plošný porast na križovaní MBK-N3 a IPL3	navrhované
IPP-N3	navrhovaný plošný porast na križovaní IPL-N2 a IPL-N3	navrhované
IPP-N4	navrhovaný plošný porast na križovaní MBK-N4 a IPL-N3	navrhované
IPP-N5	navrhovaný plošný porast medzi IPL3 a IPL4 (železnicou a cestou II/511)	navrhované
IPP-N6	navrhovaný plošný porast v rámci MBK-N3	navrhované
IPP-N7	navrhovaný plošný porast na križovaní IPL4 a IPL-N4	navrhované
IPP-N8	navrhovaný plošný porast na križovaní MBK-N1 a IPL-N4	navrhované
IPP-N9	navrhovaný plošný porast na križovaní MBK-N1 a IPL6	navrhované
IPP-N10	navrhovaný plošný porast na okraji IPL11	navrhované
IPP-N11	navrhovaný plošný porast na križovaní MBK-N7 a IPL-N5	navrhované
IPP-N12	navrhovaný plošný porast na križovaní IPL-N6 a IPL-N5	navrhované
IPP-N13	navrhovaný plošný porast na križovaní IPL-N5 a IPL-N7	navrhované
IPP-N14	čiastočne existujúci plošný porast na križovaní MBK-N8 a IPL-N8	navrhované
Interakčný prvok líniový		
IPL1	alej stromov popri poľnej ceste k VN Slepčany	existujúce
IPL2	medzernatá medza v lokalite Veľká pláň	existujúce
IPL3	alej popri železničnej trati	existujúce
IPL4	alej popri štátnej ceste II/511	existujúce
IPL5	krátka medza popri poľnej ceste k VN Slepčany	existujúce

Kód	Popis prvku MÚSES	Stav
IPL6	alej popri štátnej ceste do Viesky nad Žitavou	existujúce
IPL7	alej popri poľnej ceste	existujúce
IPL8	medza na okraji záhrad	existujúce
IPL9	medza popri ihrisku	existujúce
IPL10	alej a bývalý mlynský náhon	existujúce
IPL11	odvodňovací kanál od družstva	existujúce
IPL12	medza (zarastená cesta) popri plote arboréta	existujúce
IPL-N1	navrhovaná medza na hranici k.ú. Vieska a Malé Chrašťany	navrhované
IPL-N2	navrhovaná medza popri účelovej ceste – pokračovanie IPL1	navrhované
IPL-N3	navrhovaná medza popri účelovej ceste	navrhované
IPL-N4	navrhovaná medza na rozhraní poľnohospodárskych pozemkov	navrhované
IPL-N5	navrhovaná medza na hranici k.ú. Vieska-Červený Hrádok a Vieska – Malé Vozokany	navrhované
IPL-N6	navrhovaná medza na rozhraní poľnohospodárskych pozemkov	navrhované
IPL-N7	navrhovaná alej popri ceste Mlyňany – Malé Vozokany	navrhované
IPL-N8	navrhovaná medza na hranici k.ú. Vieska a Malé Vozokany	navrhované

Tab. 8 Zoznam prvkov miestneho územného systému ekologickej stability (5)

Do širšieho okolia posudzovaného územia nezasahujú žiadne lokality NATURA2000 (územia európskeho významu SKUEV a chránené vtáčie územia CHVU).

A.2.11.3. ZÁSADY TVORBY NIEKTORÝCH FUNKČNÝCH PLÔCH ZELENÉ:

Zeleň obce nie je možné riešiť bez súčasného riešenia okolitej krajiny. Je potrebné zaistiť väzbu obce na miesta v krajine, ktoré sú tradične vyhľadávané k rekreácii. Pri novej organizácii pôdneho fondu je mimo to potrebné rešpektovať pohľadové horizonty vlastnej obce. V týchto miestach, vytváraných terénymi zlomami, nechať alebo založiť novú zeleň. Zásadne by nemala byť stará zeleň odstránená skôr, než dôjde k výsadbe novej zelene a jej nárastu do biologickej a estetickéj funkčnosti. Vegetačné úpravy v obci by mali byť jednotné, mali by rešpektovať nielen architektúru, ale aj prirodzené danosti prostredia a okolitej krajiny. Výsadby v centre obce by mali byť jednoduché a účelné, tak aby údržba nebola príliš nákladná. Rovnako rastlinný materiál používame čo najjednoduchší. Najčastejšie sa používa orech, čerešňa, lipa, moruša a z okrasných drevín lipa, pagaštan a javor. Ako nevhodné sa javia výsadby živých plotov a dreviny v ktorých sa udržiava škodlivý hmyz, a ktoré sú hostiteľmi chorôb alebo škodcov ako napr. hloh, magnólia a dráč. Potreba plôch zelene na 1 obyvateľa je 2-4m².

❖ Zeleň cintorínov – vegetácia sa sústreďuje do obvodových a vnútorných výsadiieb. Obvodová býva izolačná a vnútorná estetická a doplnková zeleň. Využívame domáce druhy, z ktorých je tvorená kostra výsadiieb. Doplnkové dreviny môžu byť okrasného charakteru. Pre potrebné zapojenie cintorína do krajiny je nutné: vysadiť vysokou zeleňou všetky voľné miesta v areály cintorína, hlavne však v blízkosti vstupu, vysádzať krovitú zeleň miestneho pôvodu zvonka a popínavú zvnútra, uvoľniť výhľady do krajiny, vysádzať stromoradia pozdĺž spojovacej cesty s dedinou, zachovávať poriadok za cintorínskymi múrmi.

❖ Športové a detské ihrisko - okrem technických úprav je potrebné sústrediť sa na výsadbu zelene. Plocha ihrísk by mala byť čiastočne zatienená stromami, čiastočne na slnku, aby bola využiteľná za rôzneho počasia. Kombinácie krovín, stromov, popínavých drevín na pergolách môžu spríjemniť pobyt detí na ihrisku. Pri ihriskách prichádza do úvahy skupinová výsadba zelene vo vnútri i z vonka oplotenia, t.j. s ohľadom na zapojenie oploteného pozemku do krajiny. S ohľadom na čistotu hracích plôch prichádzajú do úvahy listnaté dreviny, ktoré pri prvých zimných mrazoch rýchlo a jednorazovo opadávajú. Plocha zelene na športových ihriskách by mala byť na 1 obyvateľa 5-10m².

❖ Parkové plochy plnia rekreačnú funkciu pre širšiu vrstvu obyvateľov. Je potrebné preto vytvoriť dostatok zákutí s lavičkami, aby sa rôzne vekové kategórie obyvateľov navzájom nevyrušovali. Výsadby zelene treba orientovať tak, aby vytvárali slnečné, ale aj zatienené miesta pre umiestnenie odpočinkových plôch.

❖ Sprievodná zeleň – v rámci hraníc majetkoprávneho usporiadania sa vegetačné úpravy navrhujú podľa platných noriem a predpisov pre vegetačné opevňovanie a brehovú porasty. Rozsah vegetačných úprav je obmedzený na min. mieru a to len v šírke 4m od brehovej čiary upravovaného toku. S prihliadnutím na údržbu by brehovú porasty mali byť navrhované len v prerušovaných lokálnych skupinách. Vzdialenosť výsadby drevinovej sprievodnej vegetácie od hranice lesných pozemkov nesmie byť menšia ako 1m pri kroch a 3m pri stromoch. Od opôr cestných alebo železničných mostov je vzdialenosť min 10m. základnými drevinami tvoriacich kostru porastov majú byť dreviny s hlbokou a bohatou koreňovou sústavou ako sú jelša, javor, jaseň a brest, ktoré najlepšie plnia funkciu ochrany lesov. Funkčne ale i esteticky dopĺňajúcimi sú dub, hrab, lipa, čremcha, vrbá a breza. Stromovité dreviny vysádzať prevažne do radov tak, aby vznikli bioskupiny rovnakých druhov, ktorým dávame prednosť pred jednotlivo zmiešaným porastom. Kry sa umiestňujú na okrajoch porastov, menej vo vnútri porastov v radových výstavbách. Topole vysádzať vždy spolu s inými listnáčmi – jelšou, lipou, javorom a brestom.

❖ Zeleň výrobných areálov – patrí sem zeleň vlastného závodu, zeleň pásma hygienickej ochrany, sprievodná radiálna zeleň a obvodová sídelná zeleň. Zeleň vlastného závodu – plocha zelene by mala tvoriť 15-30% celkovej plochy a mala by byť budovaná z najjednoduchších druhov. Mala by tvoriť 2/3 porastových plôch a 1/3 otvorených plôch. Odporúča sa použiť 1/3-1/2 introdukovaných drevín a 1/2-2/3 domácich drevín. Zeleň pásma hygienickej ochrany – tvorí obvodový plášť závodu a nemal by tvoriť pravidelný geometrický tvar. Pri lokalizácii závodu v zastavanom území sa odporúča zeleň pásma hygienickej ochrany vytvárať v rozpätí 50-150m, pričom tieto plochy môžu slúžiť ako rajónové parčíky prístupné verejnosti. Pomer otvorených a zatvorených plôch sa odporúča max. 1/3:2/3, drevinové porasty by mali byť redšie. Je potrebné sa vyhýbať tvorbe monokultúrnych zoskupení nad 0,5ha. Odporúča sa využiť aj exotické dreviny v asi ¼ plošného zastúpenia. Sprievodná radiálna zeleň – v zastavanom území sídla funkciu zastupujú prvky a štruktúra zelene všetkých kategórií, pričom jej plošné zastúpenie, kompozičná a drevinová štruktúra by mala byť volená aj z aspektu výskytu imisného zdroja. Obvodová sídelná zeleň – je logickým prepojením sprievodnej radiálnej zelene a odporúča sa ju vytvárať ako ochranný obvodový plášť okolo sídla na strane vetrom unášaných emisií v smere od závodu. Má viacúčelovú funkciu – ochrana proti imisiám, ale aj proti prašnosti z poľnohospodárskej krajiny, pričom šírka by mala byť max. 150m. izolačná zeleň výrobných areálov bude súčasťou výrobných areálov, t.j. bude vysadená na pozemkoch týchto areálov. Izolačná zeleň výrobných areálov musí byť súčasťou výrobných areálov, t.j. bude vysadená na pozemkoch týchto areálov.

❖ Polné parčíky – ide o prvok biologických alebo biotechnických krajinárskych úprav vytvorený na malej málo úrodnej alebo neplodnej súvislej ploche v poľnohospodárskej krajine, chudobnej na vysokú prirodzenú zeleň. Výsadbou poľných parčiek sa vytvoria príjemné mikroklimatické podmienky, najmä tieňa a ochladenia vzduchu, pri vhodnom režime využitia môžu poslúžiť aj ako biotop pre poľovnú i lesnú zver a bude mať významný úžitok v biologickej ochrane prostredia.

❖ Strediská poľnohospodárskej výroby – pre zapojenie do krajiny je potrebné: povysádzať alejami všetky prístupové cesty hlavne spojnice s dedinou, vysádzať alebo zjednocovať porasty pri blízkych vodných tokoch, vysádzať ponechané medze eventuálne hranice honov v blízkosti farmy, ponechať blízke remízky, vybudovať sady tam, kde je to z prevádzkových a hygienických dôvodov nutné, t.j. hlavne medzi obcou a poľnohospodárskym strediskom.

❖ Plocha náhradnej výsadby zelene – povinnosť uloženia náhradnej výsadby zelene stanovená v §48 ods1 543/2002 a platí pri každom povolení výrubu drevín orgánom ochrany prírody. Obce sú povinné viesť evidenciu pozemkov vhodných na náhradnú výsadbu pozemkov resp. vyčleniť podľa parc. čísel územie určené na evidenciu pozemkov, ktoré sú vhodné na náhradnú výsadbu v danom územnom obvode v zmysle §48, ods.3 zákona 543/2002.

A.2.11.4. PRINCÍPY VÝSADBY DREVÍN V ZÁUJMOVOM ÚZEMÍ

1. Pri následných výsadbách drevín (najmä stromov) na pozemkoch v riešeno území, s ohľadom na možný výskyt nepredvídateľných živelných okolností, navrhujeme vysádzať stromy, ktorých výška nepresahuje 6m a taktiež v dostatočnej vzdialenosti od stavieb, aby sa dreviny (stromy), nestali príčinou poškodenia stavby. Dreviny je tiež potrebné vysádzať v dostatočnej vzdialenosti od susedných pozemkov (oplotenia), aby sa dreviny (stromy, kroviny) v zmysle § 127 zákona č. 40/1964 Zb. (občiansky zákonník) nestali príčinou najmä susedských sporov. V prípade nerešpektovania tejto podmienky sa stavebník vystavuje zbytočnému riziku súdnych sporov v občianskom konaní. Nepripustiť menšiu vzdialenosť stromovej zelene od nadzemných stavieb ako 4 metre. Pri výbere drevín brať zreteľ aj na ich možnú alergénnosť. Vo výsadbách uprednostňovať druhy drevín odolných voči mrazom, extrémnemu suchu, s tvrdším nelámavým drevom, dobre ukotvené v pôdnom substráte, aby neprichádzalo k neželaným vývratom a s minimálnymi požiadavkami na ich údržbu.
 2. Pri vedení inžinierskych sietí v blízkosti koreňovej sústavy drevín je potrebné tieto opatriť neprerastavou geotextíliou, resp. vhodnou chráničkou, aby sa v budúcnosti vylúčil negatívny vplyv koreňovej sústavy drevín na inžinierske siete.
 3. Pri návrhoch nových obytných súborov zabezpečiť územnú rezervu pre funkčnú uličnú zeleň bez kolízie s podzemnými alebo vzdušnými koridormi inžinierskych sietí.
 4. Pri realizácii ekostabilizačných opatrení v zmysle návrhov krajinnoekologického plánu a výsadbe zelene v obci je treba okrem ekologického hľadiska brať do úvahy aj nemenj významné estetické aspekty. Plochy pre líniovú zeleň rezervovať aj v nových uliciach, ktoré investori zvyčajne projektujú s najnižšími prípustnými šírkami v snahe maximálne redukovať náklady na výstavbu.
 5. V prípade rezervovania priestoru na cestnú zeleň (miestne komunikácie, umiestňovať zeleň spôsobom aby nevytvárala riziko pre plynulosť a bezpečnosť cestnej premávky a s ohľadom na ochranné pásma inžinierskych sietí.
 6. Pri budúcich stavbách situovaných mimo zastavaného územia obce, oproti stavbám v z.ú. obce stanoviť vyšší podiel nezastavaných plôch venovaný sadovým úpravám v tzv. Koeficiente zastavanosti. Dodržanie koeficientu preukázať vždy v projektovej dokumentácii pre územné rozhodnutie a pre stavebné povolenie pre jednotlivé stavby
 7. Požiadavky na ekologickú stabilitu územia
- Na hranici medzi zástavbou a poľnohospodárskou pôdou vytvárať ochranné, pufrovacie zóny – vsakovacie pásy zachytávajúce emisie spôsobené veternou eróziou z polí.
 - Pri výsadbe drevín v krajine napr. V rámci náhradnej výsadby za realizované výrubu drevín v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny alebo pri dopĺňaní prvkov M-ÚSES uprednostniť také druhy, ktoré sú typické pre potenciálnu vegetáciu v riešenom území.

A.2.11.5. VODNÉ ZDROJE**Vodstvo**

Súčasný hydroekologický stav územia najmä z hľadiska plnenia hlavných hydroekologických funkcií krajiny a jej prvkov je nevyhovujúci - vyplýva to najmä z intenzívneho poľnohospodárskeho využitia územia a nevyhnutného stavu vodných tokov. Melioračnými a rekultivačnými opatreniami, ktoré boli v minulosti realizované aj v rámci k.ú. obce Vieska nad Žitavou, sa síce zvýšila poľnohospodárska produktivita územia, avšak za cenu zníženia diverzity krajiny, kvality ekosystémov vodných tokov a narušenia prirodzeného režimu obehu vody v krajine. Celkovo prišlo k zrýchleniu odtoku vôd z územia, k strate prirodzených interakčných väzieb vodných a príľahlých ekosystémov, ako aj k drénovaniu krajiny. Niva Žitavy v oblasti Viesky nad Žitavou je však typická sezónnym zamokrením a minimálnou funkčnosťou odvodňovacích kanálov.

Povrchové vody

Posudzované územie obce Vieska nad Žitavou patrí do povodia rieky Žitavy (číslo hydrologického poradia 4-22-03). Žitava patrí medzi vodohospodársky významné vodné toky a preteká priamo posudzovaným územím v smere sever-juh. Iné stále vodné toky územím nepretekajú – nachádza sa tu však vodná nádrž Slepčany, ktorá je vybudovaná na Čerešňovom potoku. Medzi umelé vodné toky patrí drobný vodný tok - kanál Močidlo a bezmenný prítok rieky Žitavy - melioračný kanál nachádzajúci sa južne od areálu PD, ktorý sa vlieva do Žitavy v k.ú. obce Slepčany. Funkčnosť vodných kanálov je v súčasnosti minimálna. Vodné toky sú v správe Slovenského vodohospodárskeho podniku, š.p., o.z. Povodie Váhu. Na vodných tokoch zabezpečuje podnik údržbu hrádzi a udržiavanie prietochového profilu.

V k.ú. obce Vieska nad Žitavou boli spracované mapy povodňového ohrozenia a mapy povodňového rizika vodných tokov Slovenska. Podľa máp je v obci Vieska nad Žitavou povodňami ohrozených 67 obyvateľov. Na mapách sú znázornené záplavové územia pre povodeň s pravdepodobnosťou opakovania raz za 5, 10, 50, 100 a 1000 rokov. Tieto sú premietnuté aj do grafickej časti prieskumov a rozborov (viď v.č. 7 Krajinná štruktúra s prvkami ÚSESU).

Obr. 11 Rieka Žitava

Rieka Žitava je tokom III. rádu - je stredne veľkou riekou s celkovou dĺžkou toku 99,3 km a plochou povodia 1243,7 km². Má rozvetvenú riečnu sieť, odvodňujúcu oblasť Trávnice a Pohronskeho Inovca. Vo Vieske nad Žitavou má plochu povodia 294,3 km² a dĺžku 31,3 km. Nad územím v oblasti Zlatých Moraviec je rieka upravená a obojstranne ohrádzaná na prietok Q100, v úseku Tesárske Mlyňany – Vráble je však upravená len

pomiestne v intravilánoch obcí – vrátane Viesky nad Žitavou. Ochrana obce pred povodňami je však nedostatočná a pravidelne dochádza k vybrežovaniu rieky a zaplavovaniu časti obce a okolitých polí.

Rieka Žitava má dažďovo-snehový režim odtoku s maximálnymi stavmi v marci, s vysokými prietokmi aj v mesiacoch február a apríl. Jesenné podružné maximum je málo výrazné. Najnižšie prietoky sú v septembri, nízke stavy sú v období júl – október.. Koeficient odtoku z povodia je cca 0,3, špecifický odtok z územia dosahuje 6-10 l.s-1.km-2. Dlhodobý priemerný ročný prietok Žitavy vo Vieske n.Ž. je 2,06 m³.s-1.

Vodný tok Žitava v obci Vieska nad Žitavou je súčasťou spracovaného plánu manažmentu povodňového rizika v rámci ktorého sú pre túto geografickú oblasť navrhované protipovodňové opatrenia, ktoré budú postupne realizované v závislosti od zabezpečenia finančných prostriedkov.

Čerešňový potok je pravostranným prítokom Žitavy z oblasti Tribeča. Je to tok IV. rádu s celkovou dĺžkou 24,0 km a plochou povodia 60,7 km². Na toku je priamo v posudzovanom území vybudovaná vodná nádrž Slepčany, určená na veľkoplošné závlahy.

VN Slepčany bola daná do užívania v r. 1986 za účelom zavlažovania poľnohospodárskej pôdy a zachytenia veľkých vôd v povodí. Celkový objem nádrže je 1,4 mil. m³, zásobný objem je 1,04 mil. m³, stály objem predstavuje 0,115 mil. m³. V

širšom okolí boli vybudované závlahové rozvody, ktoré sa však v súčasnosti nevyužívajú.

Rieka Žitava patrí medzi znečistené vodné toky (dôsledkom priemyselného a komunálneho znečistenia na hornom toku, ale aj absencie kanalizácie v okolitých obciach), zaraďovaná do III-IV. triedy kvality, pričom najhoršie hodnoty dosahuje v ukazovateľoch nutrientov, koliformných baktérií a mikropolutantov. Zhoršená kvalita vody je spôsobená najmä priemyselným a komunálnym znečistením v hornej časti povodia (mestská aglomerácia Zlaté Moravce, neexistencia kanalizácií v obciach), ako aj intenzívnym poľnohospodárskym využitím územia.

Kvalita malých vodných tokov (Čerešňový potok) a VN Slepčany sa pravidelne nevyhodnocuje, vzhľadom k vyššie uvedeným skutočnostiam však predpokladáme ich znečistenie a eutrofizáciu. (5)

Podzemné vody

Katastrálne územie patrí podľa hydrogeologickej rajonizácie územia Slovenska (Šuba a kol. 1989) do dvoch hlavných hydrogeologických rajónov:

- NQ 073 Neogén Žitavskej pahorkatiny
- N 058 – Neogén Hronskej pahorkatiny.

Celkovo je horninové prostredie v širšom území hydrogeologicky nepriaznivé – prevládajú málo priepustné až nepriepustné sedimenty (spraše, neogénne íly) nad priepustnejšími sedimentami (fluviálne štrky, neogénne štrky a piesky).

Neogénne sedimenty sú väčšinou hydrogeologicky nepriaznivé, nepriepustné, s výskytom zvodnených vrstiev pieskov až štrkov s artézskymi vodami. Hĺbka kolektorov je do 100-150 m, merná výdatnosť vrtov je najčastejšie v rozpätí 0,1 - 1 l.s-1. Výskyt artézskych kolektorov vôd je nerovnomerný, závisí od miestnych stratigrafických podmienok. Dopĺňanie artézskych vôd je najčastejšie z plytkých podzemných vôd kvartérnych náplavov a vodných tokov, menej zo zrážok.

V pahorkatine sa podzemné vody s voľnou hladinou vyskytujú len v priepustných neogénnych štrkopiesčitých horizontoch. Chemicky sa jedná pravdepodobne o vody s vysokým obsahom Fe a Mn, vysokou tvrdosťou a mineralizáciou okolo 500 mg.l-1. Významnejší kolektor predstavujú len neogénne štrkopiesky v okolí Nemčiňan, východne od posudzovaného územia.

Priaznivé hydrogeologické prostredie v posudzovanom území predstavujú len kvartérne náplavy rieky Žitava – tvorené sú na báze štrkopiesčitými sedimentmi s pokyvnými hlinami až ílmi. Celková hrúbka kolektora je do 5-7 m. Zdrojom podzemných vôd je rieka Žitava, jej prítoky a v blízkosti pohoria Tríbeč aj zrážkové vody a vody prestupujúce z mezozoických vrstiev pohoria. Podzemné vody riečnej nivy sú typické voľnou hladinou, s režimom závislým v pririečnej zóne prevažne na režime rieky.

Podľa režimu patria podzemné vody širšieho územia do prvého výškového stupňa (do 450-600 m n.m.), s najvyššími stavmi hladiny podzemných vôd a výdatnosťami prameňov koncom marca a začiatkom apríla, minimálnymi stavmi v septembri až novembri.

V rámci posudzovaného územia sa nenachádzajú využívané vodné zdroje ani vymedzené pásma hygienickej ochrany vodných zdrojov. Rieka Žitava a Čerešňový potok sú však zaradené medzi vodohospodársky významné toky podľa Vyhlášky MŽP SR č. 211/2005 Z.z. (5)

A.2.11.6. PÔDNE ZDROJE

Celková výmera katastrálneho územia je 5 464 988m². Túto plochu delíme na poľnohospodársku pôdu (3 674 929m²) a nepoľnohospodársku pôdu (1 268 428m²).

V súvislosti s účinnosťou zákona č. 220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy je potrebné chrániť poľnohospodársku pôdu podľa kódu bonitovanej pôdno-ekologickej jednotky od 1.-4. kvalitatívnej skupiny.

Najviac zastúpeným pôdnym typom v rámci katastrálneho územia Vieska nad Žitavou sú podľa mapovania BPEJ jednoznačne hnedozeme, potom fluvizeme a najmenej sú zastúpené regozeme a erodované hnedozeme.

Skupiny sú graficky znázornené vo výkrese č.8 „Krajinná štruktúra s prvkami ÚSES“.

V katastrálnom území sa nachádzajú nasledovné skupiny pôd:

Skupina kvality 3: 0144002, 0144202,

Skupina kvality 4: 0145002, 0145202, 0107003,

Skupina kvality 5: 0112003, 0151003,

Skupina kvality 6: 0147202, 0151203,

Skupina kvality 8: 0154672.

Podľa Z.z. 58/2013 patria podľa kódu bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek boli vyhodnotené najkvalitnejšie pôdy, ktoré podliehajú povinnosti platenia odvodu .

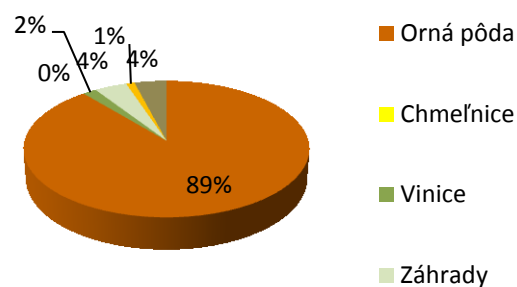
Za najkvalitnejšie poľnohospodárske pôdy v katastrálnom území Vieska nad Žitavou podľa kódu bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek (BPEJ) sa považujú: 0144002.

V západnej časti katastrálneho územia v lokalitách Nad Kamencom, Veľká Pláň a Dlhé boli vybudované hydromelioračné zariadenia - závlahy. Zdrojom vody je VN Slepčany. Závlahové rozvody sú vedené od závlahovej čerpacej stanice v k.ú. Slepčany cez uvedené lokality. Celková výmera zavlažovaného územia v k.ú. Vieska nad Žitavou bola cca 115ha - v súčasnosti však závlahy nie sú využívané (6).

Štruktúra poľnohospodárskej pôdy je nasledovná :

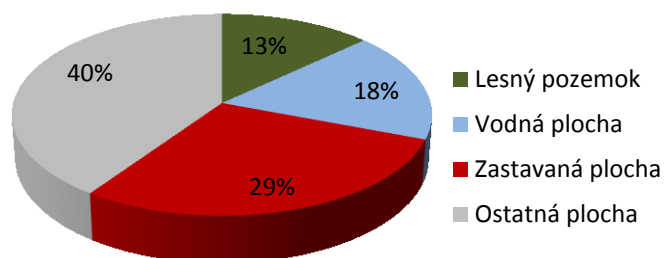
	(m2)
Orná pôda	3 674 929
Chmeľnica	0
Vinica	83 255
Záhrady	195 589
Ovocné sady	50 735
Trvalý trávnatý porast	192 052
Poľnohospodárska pôda spolu	4 196 560

Tab. 9 Štruktúra poľnohospodárskej pôdy

Graf 4 Percentuálne zastúpenie poľnohospodárskeho pôdneho fondu v obci Vieska nad Žitavou v roku 2018

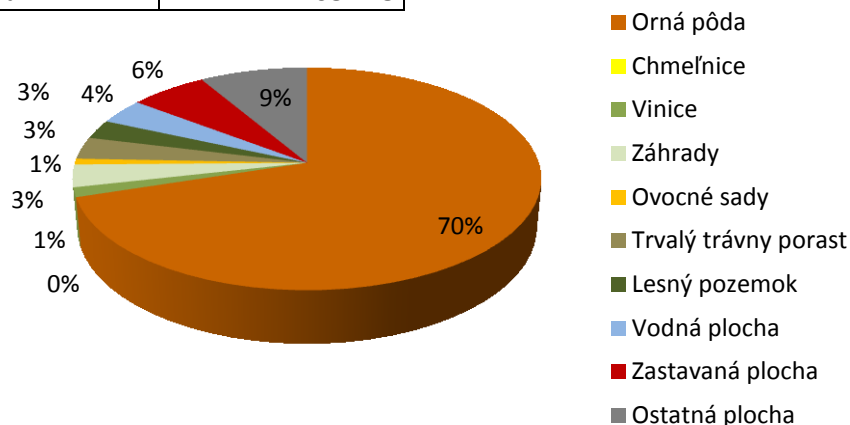
Štruktúra nepoľnohospodárskej pôdy je nasledovná :

Graf 5 Percentuálne zastúpenie nepoľnohospodárskeho pôdneho fondu v obci Vieska nad Žitavou v roku 2018

Druh pozemku	Spolu (m2)
Lesný pozemok	166 280
Zastavaná plocha	367 152
Vodné plochy	223 530
Ostatná plocha	511 466
Nepoľnoh.pôda spolu	1 268 428

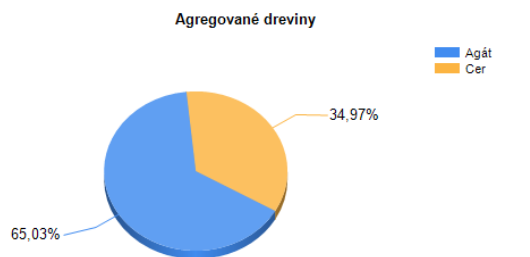
Tab. 10 Štruktúra nepoľnohospodárskej pôdy

Graf 6 Percentuálne zastúpenie pôdneho fondu v obci Vieska nad Žitavou v roku 2018

A.2.11.7. LESNÉ ZDROJE

Lesy v súčasnosti zaberajú 3,0 % a orná pôda tvorí 70% z plochy katastra. Lesné celky sú tvorené listnatými stromami - agátmi a dubom cerovým. Lesy nachádzajúce sa v katastrálnom území spadajú do kategórie lesov hospodárskych. Z hľadiska vekových tried je agát prevažne zastúpení vo vekovej kategórii 0-20 a dub cerový do vekovej kategórie 61-80 rokov. Predpokladaná zásoba dreva je 2274m³. Skladba lesov podľa druhov je znázornená v grafe: **Error! Reference source not found..**

Drevina	Výmera v ha	Percento
Agát	10,81	65,03 %
Cer	5,81	34,97 %
Spolu	16,63	100,00 %

Stav k: 29.05.2019

Graf 7 Drevinové zloženie lesných komplexov v k.ú. Vieska nad Žitavou

(zdroj <http://gis.nlcsk.org/lgis/>)**A.2.11.8. EKOSTABILIZAČNÉ OPATRENIA****Erózia a protierózne opatrenia**

Vodnou eróziou je ohrozená časť posudzovaného územia situovaná na stredne strmých a strmších svahoch Žitavskej a Hronskej pahorkatiny. Pôdy hnedozemného a regozemného typu dominujúce v pahorkatinnej časti územia sú na pôsobenie vodnej erózie náchylné.

V k.ú. obce Vieska nad Žitavou nie je reálne pôsobenie **veternej erózie** – na odlesnených pahorkatinných svahoch a plošinách prevládajú stredne ťažké hlinité pôdy, nenáchylné na odnos vetrom. Napriek tomu je však v suchých obdobiach typickým javom zvýšená prašnosť. (5)

V katastrálnom území sa nachádzajú nasledovné typy a subtypy pôd, ktoré sú ohrozované eróziou:

- V západnej časti katastra obce na málo členenej Žitavskej pahorkatine sú to **hnedozeme** a to:
 - hnedozeme modálne
 - hnedozeme modálne až erodované
- V juhovýchodnej a východnej časti územia na svahoch a chrbtoch Hronskej pahorkatiny sú to **hnedozeme** a špecifický pôdny typ - **regozem**:
 - Hnedozeme luvizemné - v oblasti Barcová - Za Dolným hájom
 - Hnedozeme erodované - na stredne strmých svahoch Hronskej pahorkatiny
 - Regozeme - na stredne strmých až strmých svahoch v oblasti Viníc a Dolného Hája

Náchylnosť územia na **vodnú eróziu** bola stanovená v rámci projektu pozemkových úprav pomocou tzv. univerzálnej rovnice výpočtu priemernej dlhodobej straty pôdy z erózie podľa amerických autorov Wischmeiera a Smitha (1978), kde bola aktuálna hodnota eróznej ohrozenosti pôdy vyjadrená v nasledujúcich kategóriách:

- **nepatrná** (do 1 t.ha-1.rok-1) - táto kategória erózie je zastúpená na veľkých plochách najmä v centrálnej časti územia na nive rieky Žitavy.
- **malá** (1-4 t.ha-1.rok-1) - táto kategória erózie sa vyskytuje takisto na veľkých plochách, a to najmä v západnej časti územia na plochom povrchu terasy Žitavy prekrytej sprašou. Menej sa vyskytuje na plošinách Hronskej pahorkatiny na východe územia. V týchto polohách nie je potrebné uvažovať o protieróznych opatreniach.
- **pomerne malá** (4-10 t.ha-1.rok-1) - táto kategória potenciálnej erózie je v území takisto dostatočne zastúpená - najmä na miernych svahoch Žitavskej a Hronskej pahorkatiny. Určujúcim predpokladom výskytu erózie je tu veľká dĺžka svahov v kombinácii s náchylnosťou pôd na eróziu. Pre plytké pôdy ide už o nadlimitnú hodnotu eróznej straty pôdy, preto je vhodné navrhovať v týchto polohách protierózne opatrenia.
- **stredná** (10-30 t.ha-1.rok-1) - táto kategória erózie je v území zastúpená už menej, a to na stredne strmých svahoch pahorkatiny využívaných ako orná pôda (svahy pri VN Slepčany, nad arborétom, polia v oblasti Viníc). Erózna strata pôdy je nadlimitná aj pre stredne hlboké pôdy – protierózne opatrenia sú v týchto polohách preto už potrebné.
- **pomerne veľká** (30-80 t.ha-1.rok-1) - táto kategória erózie sa vyskytuje v území len zriedkavo - na strmších svahoch pahorkatiny využívaných ako orná pôda, s veľkou neprerušenou dĺžkou svahov (malé plochy v lokalitách nad VN Slepčany a Vinice). V takomto území sú prejavy erózie už zrejmé (vyskytujú sa tu hnedozeme erodované a regozeme). Protierózne opatrenia sú v týchto polohách už potrebné (hodnota erózie je limitná aj pre hlboké pôdy) – jednak je vhodné skrátenie dĺžky svahov vhodným členením pozemkov, v strmších polohách sú potrebné aj iné opatrenia.
- **veľká** (80-150 t .ha-1.rok-1) - táto kategória sa vyskytuje len na jednej malej lokalite ornej pôdy v oblasti Pod Dolným Hájom. Protierózne opatrenia sú nevyhnutné, vhodná je aj zmena kultúry (TTP, sady, záhrady). (5)

Náchylnosť na **veternú eróziu** bola stanovená v rámci projektu pozemkových úprav. Z vypočítaných výsledkov vyplýva, že pôdy v posudzovanom území obvodu PPÚ Vieska nad Žitavou sú nenáchylné až málo náchylné na veternú eróziu, a to aj v prípade výskytu silných vetrov a presušenej pôdy. (5) Na základe uvedených výpočtov boli vymedzené nasledovné oblasti podľa náchylnosti na veternú eróziu:

- územie **nenáchylné** na veternú eróziu - stredne ťažké a ťažšie pôdy s vyšším obsahom ílovitých častíc, relatívne dobrou štruktúrou a vododržnosťou (so stredným obsahom humusu). Do tejto kategórie patrí väčšina pôd v území - pôdy fluvizeme modálne až glejové na väčšej časti nivy

Žitavy v k.ú., ako aj väčšina černoziemí a hnedozemí modálnych až erodovaných v pahorkatinnej časti katastra.

- územie **málo náchylné** na veternú eróziu - stredne ťažké až ľahšie pôdy so zvýšeným obsahom piesčitých častíc - do tejto kategórie patrí časť hnedozemí erodovaných a regozemí v oblasti Vinice (zvýšený obsah piesčitých častíc), čiastočne aj hnedozeme v oblasti Pod Šankami (nízky obsah prachovitých častíc a vyšší obsah piesčitých častíc). Podľa výpočtov tu dosahuje kritická rýchlosť vetra hodnotu 16-18 m.s-1 a index erodovateľnosti dosahuje pri suchej pôde a rýchlosti vetra 12 m.s-1 hodnotu 0,6-0,7.

Aktívne prejavy zosuvnej činnosti a výmoľovej erózie sa v posudzovanom území nevyskytujú. Náchylnosť územia na zosuvné procesy a výmoľovú eróziu bola v rámci pozemkových úprav rozdelená do troch stupňov:

- **nepatrná** – viazaná je na údolné nivy potokov s nulovou energiou reliéfu, ako aj mierne svahy a plošiny pahorkatinného územia. Celkovo v území prevažuje.
- **malá** - vyskytuje sa na stredne strmých svahoch sprašovej pahorkatiny a väčšine svahov s neogénnym podložíom (oblasť Arborétum – Dolný Háj – Vinice).
- **stredná** – vyskytuje sa ojedinelo na malej ploche v najstrmšej časti lokality Vinice. (5)

V súčasnosti nie sú na území vybudované žiadne účelové protierózne opatrenia a zariadenia. Čiastočný protierózny účinok majú súčasné líniové porasty s charakterom medzí.

Opatrenia na ochranu proti vodnej erózii

V projekte pozemkových úprav boli navrhnuté protierózne opatrenia na miestach kde hodnota potenciálnej erodovateľnosti pôdy pre ornú pôdu presahuje prípustnú hodnotu odosu pôdy. V k. ú. Vieska nad Žitavou k takýmto prípadom dochádza na viacerých lokalitách v rámci Žitavskej a Hronskej pahorkatiny (stredne strmé a strmšie svahy).

Organizačné opatrenia

- Úprava veľkosti a tvaru pozemku - je potrebná v pahorkatinnej časti územia. Poľnohospodárske pozemky členiť pri strednej sklonitosti územia (7-12°) ak dĺžka svahu presahuje 250-300m, výmera jednotlivých blokov ornej pôdy by nemala presiahnuť 20-25ha, v rovinatom území max. 30-40ha
- Protierózne oševné postupy - napr. oševný postup s vylúčením pestovania kukurice na erózne stredne až silno ohrozenej pôde
- Pásové striedanie plodín - môže byť použitý spolu s protieróznymi oševnými postupmi. Návrh konkrétnych postupov a navrhovaných širok vychádza z výpočtu prípustnej dĺžky svahov v návrhových areáloch.
- Ochranné zatrávnenie - pre pozemky veľmi silno ohrozenej pôdy. Takéto pozemky alternatívne využívať ako trvalý trávny porast, alebo prednostne na pestovanie viacročných krmovín.
- Zatrávnenie údolnice - ako opatrenie na spomalenie povrchového odtoku

Agrotechnické opatrenia

- Vrstenicové obrábanie pôdy
- Bezorbové technológie
- Mulčovanie povrchu pôdy

Technické protierózne opatrenia

Nie je potrebné v území realizovať, ale poľné cesty v pahorkatinnom území budovať, tak aby ich odvodňovacie priekopy spĺňali funkciu protieróznych priehonov.

Opatrenia na ochranu proti veternej erózii

Hoci posudzované územie nie je náchylné na výskyt veternej erózie, veľké bloky ornej pôdy sú v suchých a veterných obdobiach náchylné na zvýšenú prašnosť. Vhodné je preto uvažovať aj s opatreniami na zmiernenie účinku pôsobenia silných vetrov.

Takéto návrhy je možné zhrnúť do troch základných skupín:

- **organizačné opatrenia** – vhodné usporiadanie pozemkov (obdĺžnikový tvar, dlhšia strana pozemkov kolmo na smer prevládajúcich vetrov), pásové pestovanie plodín – striedanie odolných a menej odolných plodín
- **agrotechnické opatrenia** – zlepšovanie vlastností pôdy (zavlažovanie, zlepšovanie pôdnej štruktúry), využívanie bezorbových technológií
- **technické opatrenia** – použitie umelých zábran voči vetru, výsadba vetrolamov.

Organizačné opatrenia sú do určitej miery zapracované v rámci návrhu nového členenia poľnohospodárskych pozemkov, ktorý má čiastočne aj ochranný účinok proti prašnosti a veternej erózii (zmenšenie blokov pozemkov, návrh líniových interakčných prvkov). Najmä výsadba stromovej vegetácie so zapojeným krovinným podrastom môže do určitej miery pôsobiť aj ako vetrolamy. (5)

Podrobný návrh **protieróznych opatrení** by mal byť riešený v ďalších etapách projektu pozemkových úprav - Zásad pre umiestnenie nových pozemkov a Plánu verejných a spoločných zariadení a opatrení. (5)

A.2.12. NÁVRH VEREJNÉHO DOPRAVNÉHO A TECHNICKÉHO VYBAVENIA

A.2.12.1. CESTNÉ ŤAHY

Obec Vieska nad Žitavou je situovaná na regionálne významnej dopravnej trase Požitavím (je súčasťou severojužnej tzv. požitavskej rozvojovej osi). V katastrálnom území obce Vieska nad Žitavou sa nachádzajú cesty II/511 Nová Ves nad Žitavou - Tesáre nad Žitavou, III/1582 Mlyňany - Malé Vozokany a III/1630 križovatka s II/511 - križovatka s II/511.

Pre cesty II. a III. triedy navrhujeme nasledovné šírkové usporiadanie:

- V zastavanom území
Cesty III. triedy v kategórii MZ 8,5/50 vo funkčnej triede B3 v zmysle STN 73 6110
- Mimo zastavané územie
Cesta II. triedy v kategórii C 9,5/80
Cesta III. triedy v kategórii C 7,5/70 v zmysle STN 73 6110

Miestne komunikácie tvoria sieť spevnených a nespevnených obecných a účelových komunikácií. Pri rekonštrukčných prácach na existujúcich spevnených miestnych komunikáciách budovať cestné teleso aspoň v kategórii C3 5,5/50 pokiaľ to uličný koridor dovoľuje. V nových rozvojových lokalitách sa navrhujú komunikácie kategórie C3 6,5/50 s min. jednostranným chodníkom šírky 1,5m. Šírku uličného koridoru navrhovať min. šírky 10m a uvažovať v ňom s výsadbou funkčnej zelene.

Nespevnené poľné cesty tvoria v záujmovom území najpočetnejšiu a celkovo najvýznamnejšiu kategóriu cestnej siete. Ich kvalita je vo väčšine prípadov veľmi zlá a pri daždivom počasí prípadne topení snehu sú veľmi ťažko zjazdné, čoho dôsledkom sú hlboké vyjazdené koľaje, prípadne niekoľko koľají vedľa seba. Takéto cesty nielenže poškodzujú poľnohospodársku techniku, ale aj tiež prispievajú k devastácii poľnohospodárskej pôdy.

A.2.12.2. HLAVNÉ PEŠIE ŤAHY

Hlavné pešie ťahy pozdĺž hlavnej cesty sú riešené obojstranným resp. jednostranným chodníkom v celkovej dĺžke 2,4km. Časť chodníkov prešla rekonštrukciou a sú zo zámkovej dlažby, vrátane parkovacích plôch pred obchodom a viacúčelovým objektom. Väčšina chodníkov je však v pôvodnom nevyhovujúcom stave z dlažbových kociek. Je nutná rekonštrukcia týchto chodníkov tak ako aj

materiálovou skladbou tak aj úpravou šírkových parametrov. Pri rekonštrukcii chodníkov navrhovať teleso chodníka min. 1,5m šírky. Pri novovznikajúcich uliciach uvažovať s minimálne jednostranným chodníkom šírky 1,5m so skoseným obrubníkom pre príležitostné parkovanie.

A.2.12.3. ODVODNENIE

Odvádzanie dažďových vôd je riešené ochrannými technickými zariadeniami pre odvádzanie dažďových povrchových vôd pomocou udržiavaných betónových rigolov vedľa štátnej cesty. Popri miestnych komunikáciách sú vybudované rigoly resp. dažďové žlaby. Všetky dažďové vody z cestných komunikácií sú odvedené do rieky Žitavy. Celý systém rigolov prešiel v roku 2018 čiastočnou rekonštrukciou, takže sú zväčša v dobrom stave. Likvidácia dažďových vôd je teda dostačujúca, odvodňovacie rigoly majú dostatočnú kapacitu, avšak pre správne fungovanie je potrebné ich pravidelne udržiavať.

Obr. 13 Odvádzanie vôd pomocou žlabov

V nových rozvojových lokalitách

navrhujeme odvodnenie do vsakovacích rigolov.

A.2.12.4. HROMADNÁ DOPRAVA

Verejná doprava je zabezpečovaná Arriva Nitra, a.s, ktorá prevádzkuje 2 autobusové linky priamo do obce Vieska nad Žitavou s počtom 41 spojov prevažne s cieľovou stanicou v mestách Zlaté Moravce a Vráble. Jeden spoj má za cieľovú stanicu krajské mesto Nitra (Obrázok 14). V obci sa nachádzajú štyri zastávky verejnej autobusovej dopravy: Vieska nad Žitavou - rázcestie; Vieska nad Žitavou - most, Vieska nad Žitavou – Jednota a Vieska nad Žitavou - Arborétum. Špecifická je autobusová zastávka na rázcestí, ktorá je od obce vzdialená približne 1 km a na ktorej zastavujú aj iné autobusové spoje, ktoré nezachádzajú priamo do obce. (1)

Pokrytie obce autobusovými zastávkami bude postačujúce aj po vybudovaní nových lokalít. Nové autobusové zastávky sa v obci nenavrhujú.

Tab. 11 Dostupnosť obce Vieska nad Žitavou autobusovou dopravou

Prevádzkovateľ: Arriva Nitra, a.s.				
Linka		Počet odchodov z obce		
		Celkový počet	Pracovný deň	Sobota / Nedeľa
407409	Vieska nad Žitavou - Vráble	20	15	5
407409	Vieska nad Žitavou - Zlaté Moravce	20	14	6
407410	Vieska nad Žitavou - Nitra	1	1	0

A.2.12.5. STATICKÁ DOPRAVA

Parkovacie plochy sa nachádzajú hlavne v centre obce v blízkosti kultúrneho domu a obecného úradu, pri kostole a pri Arboréte Mlyňany.

Kapacita parkovacích plôch je nedostatočná pred kostolom a pri cintoríne predovšetkým v období dušičiek a pohrebných obradov. Z tohto dôvodu sa uvažuje s vybudovaním parkoviska (lokalita L) vedľa kostola, ktoré bude slúžiť pre návštevníkov kostola ako aj pre návštevníkov cintorína, ktorý sa nachádza hneď oproti. Parkovisko je uvažované pre cca 24 parkovacích miest

Garážovanie motorových vozidiel je riešené hlavne v súkromných garážach v rodinných domoch, alebo v samostatne stojacich garážach pri rodinných domoch. Firemné vozidlá sú garážované v areálových objektoch.

A.2.12.6. ŽELEZNIČNÁ DOPRAVA

Riešené územie nie je priamo napojené na európsky železničný systém. Katastrálnym územím obce prechádza jednokofajná, neelektrifikovaná železničná trať č. 151 Úľany nad Žitavou - Zlaté Moravce, ktorá prechádza západne od zastavaného územia obce vo vzdialenosti cca 750m. Využívaná je na prepravu tovaru a občanmi obce na osobnú dopravu najmä do blízkych miest Zlaté Moravce a Vráble. Železničné stanice sú situované mimo k.ú. v obciach Slepčany a Tesárske Mlyňany.

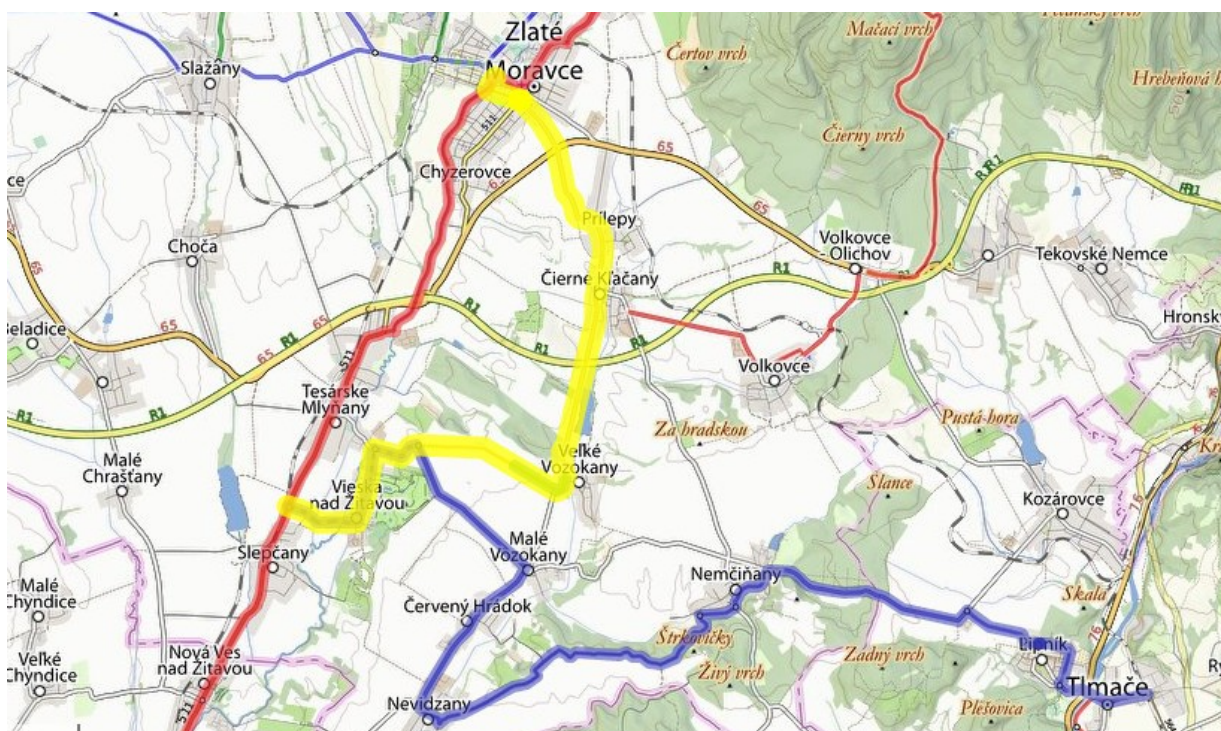
V návrhu sa neuvažuje so zmenou doterajšej železničnej dopravy.

A.2.12.7. LETECKÁ DOPRAVA

V obci sa nenachádza letisko ani doň nezasahujú žiadne ochranné pásma letiska, resp. prekážkové roviny letísk, heliportov, a leteckých zariadení, ktoré sa nachádzajú mimo riešeného územia.

A.2.12.8. CYKLISTICKÁ DOPRAVA

Cyklistická doprava je v obci málo využívaná, aj napriek tomu, že boli zriadené a vyznačené cykloturistické trasy - Požitavská cyklomagistrála a menej významná cykloturistická trasa Vieska nad Žitavou - Tlmače. V návrhu sa uvažuje aj s vybudovaním cykloturistickej trasy od centra obce k arborétu Mlyňany a pozdĺž areálu Arboréta Mlyňany do k.ú. Tesárske Mlyňany, ktorá sa následne napojí na cykloturistickú trasu Vieska nad Žitavou - Tlmače.

Obr. 14 Sieť cykloturistických trás v obci Vieska nad Žitavou (zdroj: <https://cyklotrasa.oma.sk>)

- významné cykloturistické trasy (podľa ÚPN-R NR ZaDč.1):
 - 045 Požitavská cyklomagistrála (Slepčany - Úľany nad Žitavou)
Farba: červená
Evidenčné číslo: 045
Dĺžka: 27,5 km
Prevýšenie: 109/149 m (pozor: uvádza sa v smere popisu trasy)
Povrch: asfalt, štrk, trávnatá hrádza

Charakteristika: Požitavská cyklomagistrála už je vyznačená v úseku od Veľkej Lehoty až po obec Slepčany. Jej pokračovanie vedie zo Slepčian južným smerom po cest 511 až za obec Nová Ves nad Žitavou. Za obcou odbáča na poľnú cestu po ktorej vedie k mestu Vráble, kde vychádza na hrádzu rieky Žitava. Po nej trasa pokračuje až k obci Úľany nad Žitavou, kde schádza do obce. Následne prechádza obcou až ku križovatke Ponitrianskou cyklomagistrálou, kde končí. (7).

- Ostatné cykloturistické trasy (Podľa ÚPN-R NR ZaD č.1)

- 2117 Vieska nad Žitavou - Tlmače

Farba: modrá

Evidenčné číslo: 2117 (v obci Vieska nad Žitavou je totožná s cyklotrasou 8119 - farba žlá)

Dĺžka: 21,9 km

Prevýšenie: 236/277 m (pozor: uvádza sa v smere popisu trasy)

Povrch: asfalt, štrk, lesná cesta

Charakteristika: Regionálna cykloturistická trasa prepájajúca Požitavie s Tlmačmi a napojením sa na trasy smerujúce na Štiavnické vrchy. Trasa prechádza po cestách III. triedy a poľných cestách (7).

V návrhu sa uvažuje s rozšírením cyklistickej dopravy:

1. Z centra obce smerom k hlavnému vstupu do arboréta Mlyňany
2. z centra obce odpojením sa z cyklotrasy 2117 s pokračovaním po obvode Arboréta Mlyňany a následným napojením na cyklotrasu 2117 na ceste III. triedy

A.2.12.9. VODNÉ HOSPODÁRSTVO

Zásobovanie pitnou vodou

V súčasnosti je obec zásobovaná pitnou vodou z vodného zdroja Gabčíkovo. Vodný zdroj Gabčíkovo, najvýznamnejší zdroj podzemnej vody v SR, sa nachádza v oblasti Žitného ostrova, ktorého kapacita je v súčasnosti 1 040 l/s-1. Súčasťou vodárenskej sústavy Gabčíkovo je diaľkový vodovod Nové Zámky – Vráble – Zlaté Moravce. Voda z vodného zdroja Gabčíkovo sa do diaľkového vodovodu dostáva čerpacou stanicou Gabčíkovo a výtlačným potrubím Gabčíkovo – Nové Zámky. Diaľkový vodovod prednostne zásobuje oblasť v 20km ochrannom pásme JE Mochovce pitnou vodou. Na zásobovanie pitnou vodou je napojených 95% domácností. Vodovod na území obce je vybudovaný v dĺžke 3 200 m. Vodovod je súčasťou skupinového vodovodu Zlaté Moravce - Vráble DN 500, ktorý prechádza východným okrajom k.ú. obce.

V návrhu je riešené zásobovanie vodou aj na nových rozvojových plochách. Navrhovaná vodovodná sieť bude napojená na existujúci vodovod a bude zokruhovaná pre vyrovnanosť vstupného tlaku. Meranie spotreby vody pre jednotlivé objekty bude na prípojkách vo vodomerných šachtách, ktoré budú vybudované podľa požiadavky prevádzkovateľa verejného vodovodu.

Vo vyšších stupňoch PD je potrebné na základe hydrotechnických výpočtov preukázať, že aj po napojení rozvojových lokalít, bude existujúca vodovodná sieť tlakovo a kapacitne vyhovovať na zvýšený odber pitnej vody. Následne bude možné zásobovať rozvojové lokality pitnou vodou len v rámci tlakových a kapacitných možností.

Ak má žiadateľ o pripojenie na verejný vodovod požiadavky, ktoré presahujú možnosti dodávky vody existujúcim verejným vodovodom, vlastník verejného vodovodu môže odmietnuť splnenie týchto požiadaviek. Ak to technické podmienky verejného vodovodu umožňujú, so súhlasom vlastníka verejného vodovodu si žiadateľ o pripojenie na verejný vodovod môže zabezpečiť vlastnými zariadeniami na vlastné náklady.

Tab. 12 Výpočet spotreby vody

Lokalita		Funkcia	počet b.j.	Qp (l/deň)	Qm (l/s)	Qh (l/s)	Qr (m3/rok)
A		Obytné územie	50	20927,125	0,3875394	0,697571	7638,400625
B		Obytné územie	25	10463,5625	0,1937697	0,348785	3819,200313
C		Obytné územie	18	7533,765	0,1395142	0,251126	2749,824225
D		Obytné územie	35	14648,9875	0,2712775	0,4883	5346,880438
E		Obytné územie	5	2092,7125	0,0387539	0,069757	763,8400625
F		Obytné územie	35	14648,9875	0,2712775	0,4883	5346,880438
G	*	Územie občianskej vybavenosti					
H	*	Rekreačné územia					
I	*	Rekreačné územia					
J	*	Rekreačné územia					
K	*	Územie verejnej technickej infraštruktúry - zariadenia odpadového hospodárstva					
L	**	Územie verejnej dopravnéj infraštruktúry					
spolu			168	70315,14	1,3021322	2,343838	25665,0261

* Nárast pitnej vody nie je možné v tomto štádiu jednoznačne určiť, pretože nie je dopredu známy druh prevádzky a počet zamestnancov

Potreba vody pre **základnú občiansku vybavenosť** je na základe nižšie urobených výpočtov:
Špecifická potreba vody pre základnú občiansku vybavenosť 25 l/os/deň
Predpokladaný nárast počtu obyvateľov 515obyv.
Priemerná potreba vody denná 12863,75l/deň
Priemerná potreba vody ročná 4695,26875m³/rok.

Kanalizácia

V obci nie je vybudovaná kanalizácia a čistička odpadových vôd. Iba pre obyvateľov bytového domu na zneškodňovanie komunálnych odpadových vôd slúži domová čistička odpadových vôd. Odvádzanie a čistenie odpadových vôd je preto pre obec problém, ktorý bude potrebné v budúcnosti riešiť. V súčasnosti sú objekty odkanalizované do žump.

Obec má vypracovanú dokumentáciu pre vybudovanie kanalizačnej siete - "Vieska nad Žitavou kanalizačná sieť" z augusta roku 2000. Kanalizačné potrubie je navrhované v celkovej dĺžke 4 678m z potrubia DN 300, PVC. V projekte sa uvažuje s napojením do ČOV Tesárske Mlyňany.

Takéto riešenie odkanalizovania obci je zastaralé a obec hľadá iný variant a tým je spoločná kanalizácia obcí Vieska nad Žitavou, Slepčany a Nová Ves nad Žitavou.

Z hľadiska hygienického i hľadiska ďalšieho rozvoja obce je stav odkanalizovania odpadových vôd z obce nevyhovujúci.

Odvádzanie dažďových vôd je riešené ochrannými technickými zariadeniami pre odvádzanie dažďových povrchových vôd pomocou udržiavaných rigolov vedľa štátnej cesty. Miestne komunikácie majú rigoly, miestami ale neudržiavané. Z tohto dôvodu dažďové vody vsakujú do zelených pásov vedľa komunikácie alebo sa priamo zhromažďujú na ceste a vytvárajú kaluže. Likvidácia dažďových vôd je v súčasnosti nedostatočná, lebo odvodňovacie priekopy nemajú dostatočnú kapacitu, nedostatočný rozsah a nie sú udržiavané.

Odvádzanie a čistenie odpadových vôd z rozvojových lokalít musí zohľadňovať požiadavky na čistenie vôd v zmysle zákona o vodách č.364/2004 Z.z. a NV SR č.269/2010 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd.

Dažďové vody zo striech objektov a pridružených spevnených plôch požadujeme odvádzať v rámci vlastného pozemku, prostredníctvom zberných nádrží v kombinácii so vsakovacím zariadením. V prípade odvádzania dažďových vôd cez vsakovacie zariadenia do podzemných vôd, je potrebné zrealizovať hydrogeologický prieskum, ktorý musí potvrdiť schopnosť vsakovania do podlažia. Pred vsakovacie zariadenia odporúčame osadiť zberné dažďové nádrže s využitím vôd na závlahy. Novonavrhované komunikácie požadujeme odvodniť do vsaku. Prípadný alternatívny spôsob odvodnenia komunikácii bude potrebné posúdiť a odsúhlasiť správcovi príslušného vodného toku.

Navrhujeme aby pri odvádzaní zrážkových vôd z rozsiahlejších parkovacích plôch boli osadené odlučovače ropných látok na vyústení vyčistených zrážkových vôd dosahovali hodnotu NEL do 0,1mg/l.

V oblasti vodného hospodárstva sú za verejnoprospešné stavby považované všetky inžinierske siete -vodovod, kanalizácia) aj s doplnkovými zariadeniami (hydranty, šachty,...), odvodňovacie priekopy, rigoly, potrubia.

A.2.12.10. PLYNOFIKÁCIA

Obec je napojená na zásobovanie plynom, pričom až 95% domácností má plynovú prípojku. . Dĺžka plynovodu v obci dosahuje 3 900 m. (1)

Prevádzkovateľom plynovodnej distribučnej siete (ďalej len "PDS") je SPP-distribúcia, a.s..

V riešenom území sa v súčasnosti nachádza PDS prevádzkovaná SPP-D:

- VTL PL "Tesárske Mlyňany - Mochovce" PN63 DN200 (OP 6,3MPa),
- VTL PR "Tesárske Mlyňany" PN63 DN50 (OP 6,3MPa),
- STL2 prepojovací PL "RS Tesárske Mlyňany - Slepčany" D160 (OP do 300kPa),
- STL2 prepojovací PL "Tesárske Mlyňany - Vieska nad Žitavou" D63 (OP do 300kPa) a
- STL2 PDS "Vieska nad Žitavou" (OP do 300kPa).

Plynovodná distribučná sieť je budovaná z materiálu oceľ a PE. Zdrojom zásobovania obce je VTL/STL2 RS "Tesárske Mlyňany" o výkone 3500m³/h (OP 6,3MPa/OP do 300kPa).

Územím prechádza aj produktovod (Slovnaft Kľačany).

Navrhujeme vybudovať plynovodnú sieť v jestvujúcich a rozvojových lokalitách.

Výpočet potreby plynu

Potreba plynu pre rozvojové lokality s obytnou funkciou je počítaná nasledovne:

hodinová potreba zemného plynu QH = NIBVxHQIBV

ročná potreba zemného plynu QR = NIBVxRQIBV

NIBV - počet odberateľov v kategórii domácnosť

HQIBV - max. hodinový odber - 1,4m³/hod

RQIBV - max. ročný odber - 2500m³/rok

Potreba plynu bola vypočítaná podľa usmernení Príručky SPP pre spracovateľov generelov a štúdií plynofikácie lokalít z r. 2004. Potreba plynu bola počítaná pre navrhované územia bývania. Celkový nárast spotreby plynu je 512500m³/rok.

Uskutočnením investičných opatrení na zníženie energetickej spotreby pri výrobe tepla a zvyšujúci sa podiel alternatívnych palív môže znížiť prírastok spotreby zemného plynu o 20-40%.

Tab. 13 **Potreba plynu**

Lokalita		Funkcia	počet b.j. /pracovníkov	Qh (m3/hod)	Qr (m3/rok)
A		Obytné územie	50	70	125000
B		Obytné územie	25	35	62500
C		Obytné územie	18	25,2	45000
D		Obytné územie	35	49	87500
E		Obytné územie	5	7	12500
F		Obytné územie	35	49	87500
G	*	Územie občianskej vybavenosti			
H	**	Rekreačné územia			
I	**	Rekreačné územia			
J	**	Rekreačné územia			
K	**	Územie verejnej technickej infraštruktúry - zariadenia odpadového hospodárstva			
L	**	Územie verejnej dopravnéj infraštruktúry			
spolu			168	235,2	420000

* sa nedá v tomto štádiu jednoznačne určiť, pretože nie je známy spôsob prevádzky a počet zamestnancov

** bez pripojenia na plynovod

A.2.12.11. ELEKTRIFIKÁCIA

Prevádzkovateľom elektrickej siete v obci je Západoslovenská energetika, a.s. Bratislava. Zásobovanie elektrickej energie je z linky Zlaté Moravce - Vráble z transformovne 110/22kV v Zlatých Moravciach o inštalovanom výkone 2 x 40 MVA. Táto linka prechádza stredom katastrálneho územia obce zo západnej strany k zastavanému územiu, mimo zastavaného územia obce. Zaťaženie je v súčasnosti 12MVA, z čoho vyplýva, že v rozvodni je dostatočná rezerva. Samotná obec je napojená na uvedenú linku v dvoch miestach a to pri Družstve a pri Mlyne. Vedenia sú realizované vzdušným káblovým vedením, ktoré pripájajú všetky trafostanice v k.ú obce. Sekundárna sieť NN je riešená vzdušným vedením na betónových stĺpoch. Stĺpy elektrického NN vedenia slúžia aj ako oporné stĺpy verejného osvetlenia obce.

Návrh rozvoja bývania, občianskej vybavenosti, rekreácie a odpadového hospodárstva stanovuje nové, vyššie energetické zásobovanie elektrickou energiou. Spotreba elektrickej energie je zobrazená v nasledovnej tabuľke.

Tab. 14 Spotreba elektrickej energie v navrhovaných lokalitách

Lokalita		Funkcia	počet b.j./m2 zastavanej plochy	Prírastok spotreby (kVa)	Napojenie z TS
A		Obytné územie	50	165	TSN1
B		Obytné územie	25	96,25	TSN1
C		Obytné územie	18	71,28	TS pri družstve
D		Obytné územie	35	127,05	TS pri družstve
E		Obytné územie	5	30,8	TS pri Mlyne
F		Obytné územie	35	119,35	TSN1
G	*	Územie občianskej vybavenosti	1	39,6	TS pri rieke Žitava

Lokalita		Funkcia	počet b.j./m2 zastavanej plochy	Prírastok spotreby (kVa)	Napojenie z TS
H	*	Rekreačné územia	1	19,8	TS pri rieke Žitava
I	**	Rekreačné územia			
J	*	Rekreačné územia	1	19,8	TS pri družstve
K	*	Územie verejnej technickej infraštruktúry - zariadenia odpadového hospodárstva	1	19,8	TS pri družstve
L	**	Územie verejnej dopravných infraštruktúry			
		Verejné osvetlenie	2	21,2619	
spolu				729,9919	

* Predpokladaný odber el. energie je len orientačný nakoľko presný typ prevádzky nie je v tejto dobe známy

** bez pripojenia na elektrickú energiu

Celkovo sú v obci vybudované 3 trafostanice (1x stĺpová, 2x stožiarová), okrem týchto trafostaníc je obec čiastočne napojená aj na trafostanicu v Tesárskych Mlyňanoch. Celkový inštalovaný príkon v trafostaniach je 660kVA a z toho je využiteľný výkon 528kVA. Vzhľadom na zvýšenú potrebu elektrickej energie v rozvojových lokalitách navrhujeme v lokalite F vybudovanie novej kioskovej trafostanice. Pri rozširovaní resp. rekonštrukcii existujúcich trafostaníc navrhujeme tieto vymeniť za trafostanice kioskové.

Tab. 15 **Prehľad trafostaníc (existujúce a navrhované)**

TS	Kapacita pôvodný Pi (kVA)	Rozšírenie navrhovaný Pi (kVA)	Typ	Stav
TS - pri Družstve	250	600	stožiarová	existujúca
TS - pri rieke Žitava	250	250	stožiarová	existujúca
TS - pri Mlyne	160	250	stĺpová	existujúca
TSN1	-	600	kiosková	navrhovaná
Spolu	660	1700		

Plánované vonkajšie zemné káblové rozvody NN budú urobené káblami AYKY príslušnej dimenzie. Rozvody budú uložené v zemi v káblových ryhách v zmysle STN 34 1050, priestorová úprava vedení bude urobená podľa STN 73 6005. V káblových rozvodoch budú vsadené plastové rozpojovacie a istiace skrine pre pripojenie káblových prípojek pre rodinné domy k plastovým elektromerovým rozvádzačom RE rodinných domov, ktoré budú osadené v oplotení rodinných domov.

V návrhu plánovanej výstavby je potrebné rešpektovať platné STN, súvisiace právne predpisy a ochranné pásma jednotlivých zariadení VN a NN v zmysle Z.z.70 o energetike §19. Trasy káblov budú vedené vo výkopoch v zemi v chodníkoch a v zeleni, pri križovaní komunikácií a iných podzemných inžinierskych sietí sa uložia do ochranných rúr.

V lokalite D a E navrhujeme preložiť vzdušné vedenie do zeme, v dopravných priestoroch miestnych komunikácií.

Verejné osvetlenie

Verejné osvetlenie v obci bolo rekonštruované v predchádzajúcich rokoch a v súčasnosti sa neuvažuje s jeho obnovou a rekonštrukciou.

V riešených lokalitách výstavby rodinných domov bude vybudované verejné osvetlenie pouličných priestorov. Ovládanie verejného osvetlenia bude riešené z nového rozvádzača verejného osvetlenia, ktorý bude napojený na impulz z jestvujúceho verejného osvetlenia obce. Káblové rozvody pre verejné osvetlenie bude riešené zemným káblom AYKY príslušnej dimenzie.

A.2.12.12. TELEKOMUNIKÁCIE

V obci je vybudovaná verejná telekomunikačná sieť, ktorej správcom je Slovak Telekom, a.s. Okrem toho je územie obce pokryté signálom mobilných operátorov Orange Slovensko, a.s., a Slovak Telekom, a.s., O2 Slovakia, s.r.o. a SWAN, a.s. Všetky spomínané spoločnosti poskytujú aj internetové pripojenie. Ďalšími poskytovateľmi internetového pripojenia sú Nevernet, s.r.o. (1)

Miestny rozhlas

V obci je vybudovaný miestny rozhlas – do budúcnosti sa uvažuje s jeho rekonštrukciou a modernizáciou káblového rozvodu. (1)

A.2.13. KONCEPCIA STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Rozvoj hospodárskej činnosti človeka priniesol aj v tomto území so sebou výrazné negatívne zmeny, ktoré vplývajú na životný priestor človeka a na kvalitu životného prostredia.

KÚ obce Vieska nad Žitavou nezostalo ušetrené pred poškodením zo strany pôsobenia poľnohospodárskej činnosti v minulosti. Vznikom JRD došlo k rozorávaniu medzí, sceľovaniu pozemkov, čím sa zrušila pôvodná prirodzená krajinná štruktúra a bola nahradená veľkoplošnými parcelami a vytvorila monokultúrnú poľnohospodársku krajinu.

V predmetnom území :

- sa neevidujú staré banské diela v zmysle § 35 ods.1 zákona č.44/1988,
- sa neevidujú objekty, na ktoré by sa vzťahovala ochrana ložísk nerastných surovín,
- nie je určené prieskumné územie pre vyhradený nerast
- nie sú zaregistrované zosuvy
- predmetné územie spadá do stredného radónového rizika

A.2.13.1. OVZDUŠIE

Obec Vieska nad Žitavou nepatrí medzi emisne zaťažené územia. V k.ú. sa nenachádzajú žiadne veľké zdroje znečistenia ovzdušia. Najbližšie významné zdroje znečistenia prostredia sa nachádzajú v mestách Vráble s Zlaté Moravce.

Líniovým zdrojom znečistenia ovzdušia je cesta II/511, koncentrácie škodlivín z dopravy nie sú sledované a pravdepodobne nedosahujú limitné hodnoty.

Kataster obce leží v ochrannom pásme JE Mochovce (pásmo 5-10 km), kde sa realizuje monitorovací program za účelom radiačnej kontroly (ovzdušie, voda, pôda, potravinový reťazec).

A.2.13.2. VEGETÁCIA

Katastrálne územie v súčasnosti predstavuje intenzívne využívanú poľnohospodársku krajinu, pričom poľnohospodársky je územie využívané z väčšej časti ako orná pôda.

Brehové porasty vodných tokov sú významným typom mimolesnej drevinnej vegetácie. Vyskytujú sa na nivách vodných tokov – rieky Žitava a jej prítokov. Žitava je na väčšine svojej dĺžky v území upravená, brehové porasty sú však väčšinou dobre vyvinuté, pokiaľ ide o ich šírku i pokryvnosť jednotlivých poschodí. Prevažujúcim druhom v stromovom poschodí je vrba krehká (*Salix fragilis*), časté sú aj jelša

lepkavá (*Alnus glutinosa*) a javor poľný (*Acer campestre*). Pomerne často sa vyskytujú aj nepôvodné druhy agát biely (*Robinia pseudoacacia*) a javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*). V krovinnom poschodí je častá baza čierna (*Sambucus nigra*), ostatné druhy sa vyskytujú zriedkavejšie. Dominantným druhom v bylinnom poschodí je prhľava dvojdomá (*Urtica dioica*), bylinné poschodie tvoria prevažne vlhkomilné druhy rastlín. Plošné porasty charakteru lužných lesov majú obdobné druhové zloženie ako brehové porasty.

Lesy sa vyskytujú prakticky iba v jednom lesnom komplexe Dolný háj, naväzujúcom na arborétum. Prevažujúcim druhom je dub cerový (*Quercus cerris*), veľmi častý je však aj nepôvodný agát biely (*Robinia pseudoacacia*). V krovinnom poschodí sú častými druhmi baza čierna (*Sambucus nigra*), zob vtáčí (*Ligustrum vulgare*), bršlen európsky (*Euonymus europaeus*) a hloh jednosemenný (*Crataegus monogyna* agg.). Najčastejšími druhmi v bylinnom poschodí sú brečtan popínavý (*Hedera helix*) a prhľava dvojdomá (*Urtica dioica*).

Remízky a skupinky drevín. V území sa vyskytujú aj menšie lesíky a remízky. Druhové zloženie týchto porastov do značnej miery závisí od veľkosti lesíka, jeho veku a spôsobu vzniku. V stromovom poschodí v tomto type porastov najčastejšie prevláda nepôvodný agát biely (*Robinia pseudoacacia*), ostatné druhy sú zriedkavé. V krovinnom poschodí sa popri agáte častejšie vyskytujú aj ruža šíповá (*Rosa canina* agg.) a slivka trnková (*Prunus spinosa*). Bylinné poschodie býva väčšinou druhovo chudobné. Medze sú ďalším významným typom mimolesnej drevinnej vegetácie. Druhové zloženie medzí je značne ovplyvnené ich šírkou a zapojenosťou drevinného porastu. Najčastejším druhom v stromovom poschodí medzí katastrálneho územia je agát biely (*Robinia pseudoacacia*), častejšie sa vyskytujú aj orech kráľovský (*Juglans regia*), čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*) a slivka domáca (*Prunus domestica*). V krovinnom poschodí sa uplatňujú najmä slivka trnková (*Prunus spinosa*), ruža šíповá (*Rosa canina* agg.) a baza čierna (*Sambucus nigra*). V bylinnom poschodí sú to najmä pýr plazivý (*Elytrigia repens*) a prhľava dvojdomá (*Urtica dioica*).

Opustené plochy, sukcesne zarastajúce. V území je táto jednotka zastúpená na viacerých miestach. Druhové zloženie závisí od spôsobu vzniku lokality a stanovištných podmienok. Stromy sú zriedkavé, v krovinnom poschodí sú najčastejšie slivka trnková (*Prunus spinosa*) a ruža šíповá (*Rosa canina* agg.). V bylinnom poschodí sa uplatňujú najmä lúčne druhy - bylinné poschodie má často teplomilný charakter, uplatňujú sa tu druhy ako lipkavec syridlový (*Galium verum*), repík lekársky (*Agrimonia eupatoria*), rebríček obyčajný (*Achillea millefolium*), pýr plazivý (*Elytrigia repens*).

Plošné porasty drevín predstavujú ďalšiu fázu zarastania opustených plôch v sukcesnom rade smerom k lesným porastom. V stromovom poschodí týchto porastov sa často uplatňujú dub cerový (*Quercus cerris*) a čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*). V krovinnom poschodí sú to najmä slivka trnková (*Prunus spinosa*), ruža šíповá (*Rosa canina* agg.) a hloh jednosemenný (*Crataegus monogyna* agg.).

Mozaikovo využívané plochy sa nachádzajú najmä v JV časti záujmového územia. Tvoria ich vinice, ovocné sady, malopošné polia a lúčne porasty spolu s porastami drevín. Uplatňujú sa ovocné dreviny čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*) a orech kráľovský (*Juglans regia*), ale pomerne častý je aj nepôvodný agát biely (*Robinia pseudoacacia*). V krovinnom poschodí boli zistené najmä ruža šíповá (*Rosa canina* agg.), vinič hrozňorodý (*Vitis vinifera*), chmeľ obyčajný (*Humulus lupulus*). Z bylín sú častými repík lekársky (*Agrimonia eupatoria*), rebríček obyčajný (*Achillea millefolium*) a smlz chľpkatý (*Calamagrostis epigejos*).

Záhrady. Kultivované plochy väčšinou v intraviláne obce, charakteristické sú striedaním záhonov s pestovanými prevažne jednoročnými druhmi plodín, trvalých alebo jednoročných okrasných rastlín a drevín, prevažne ovocných. (5)

A.2.13.3. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Zdrojom komunálneho odpadu v obci sú predovšetkým občania a podnikateľské subjekty, ktoré majú v obci prevádzkové priestory. Tuhý komunálny odpad z obydľí je zbieraný do vlastných nádob a odvášaný firmou Waste transport a.s. na skládku Mochovce každý nepárny týždeň. V obci funguje tzv. množstevný zber komunálneho odpadu na základe vysačky, resp. nálepky, ktorú si občania vopred kupujú, čo vie významne znížiť množstvo produkovaného zmesového odpadu.

V obci je zber separovaného zberu riešený nasledovne:

- Papier - Kontajner na papier je celoročne umiestnený vo dvore za kultúrnym domom alebo formou mobilného zberu, ktorý je vyhlásený v miestnom rozhlase,
- Sklo - Kontajnery na sklo sú celoročne umiestnené na vyhradených miestach v obci,
- Plasty - Zber a vývoz sa uskutočňuje jedenkrát mesačne podľa harmonogramu zberu. Odovzdáva sa v pridelených plastových vreciach, ktoré občania pripravujú pri svojej nehnuteľnosti,
- Kovy - Kontajner(7m³) pre kovový odpad je umiestnený vo dvore za kultúrnym domom,
- Elektroodpad - Vývoz elektroodpadu zabezpečuje obec minimálne 2x ročne. Miesto a termín vývozu oznámi obec vyvesením na úradnej tabuli a vyhlásením v miestnom rozhlase,
- Šatstvo a textil - Realizuje sa prostredníctvom špecializovaných kontajnerov umiestnených na vyhradených miestach v obci,
- Objemový odpad - Vývoz veľkoobjemového odpadu zabezpečuje obec 2x ročne. Miesto a termín realizácie oznámi obec vyvesením na úradnej tabuli a vyhlásením v miestnom rozhlase,
- Zmesový komunálny odpad - Zmesový komunálny odpad sa ukladá do kuka nádob 110l, ktoré majú občania pri svojich nehnuteľnostiach. Vývoz sa uskutočňuje nepárnu stredu,
- Použité tonery a cartridge - V priestoroch obecného úradu je umiestnený zberný box, do ktorého sa môžu vhadzovať použité tonery a cartridge. Do zberného boxu sa vkladajú v airbagu (vzduchový obal), igelitovom vrecku alebo inak zabalené, aby nedošlo k ich poškodeniu,
- Biologicky rozložiteľný odpad - v domácnostiach je riešené domáce kompostovanie. Zo školskej jedálne sa biologicky rozložiteľný odpad zbiera do odpadových nádob a vyváža sa 1x mesačne,
- Odpady s obsahom škodlivín - vývoz zabezpečuje obec 2x ročne,
- Drobný stavebný odpad - zbiera sa do odpadových nádob a vyváža 2x ročne,
- Batéria a akumulátory - 1x ročne.

Pri riešení problematiky zneškodňovania komunálnych odpadov z územia obce je potrebné vychádzať z okresnej koncepcie odpadového hospodárstva. Základom pri riešení situácie s komunálnymi odpadmi je v prvom rade obmedzenie vzniku odpadov, realizácia kompostovania komunálnych odpadov biologického pôvodu, zvyšovanie využívania odpadov ako druhotných surovín, likvidácia a sanácia divokých skládok v obci a realizácia projektu zberu separovaného a nebezpečného odpadu.

V obci sa nenachádzajú divoké skládky odpadu.

Obce majú povinnosť separovať opotrebené batérie a akumulátory, odpadné oleje, objemové odpady a drobné stavebné odpady, oddelené vytriedené odpady z domácností s obsahom škodlivín, elektroodpady z domácností a biologicky rozložiteľné odpady podľa §39 ods. 14 zákona 223/2001 Z.z. o odpadoch, ktorý nadobúda účinnosť 1.januára 2010 sú obce povinné zaviesť separovaný zber papiera, plastov, kovov, skla a biologicky rozložiteľných odpadov.

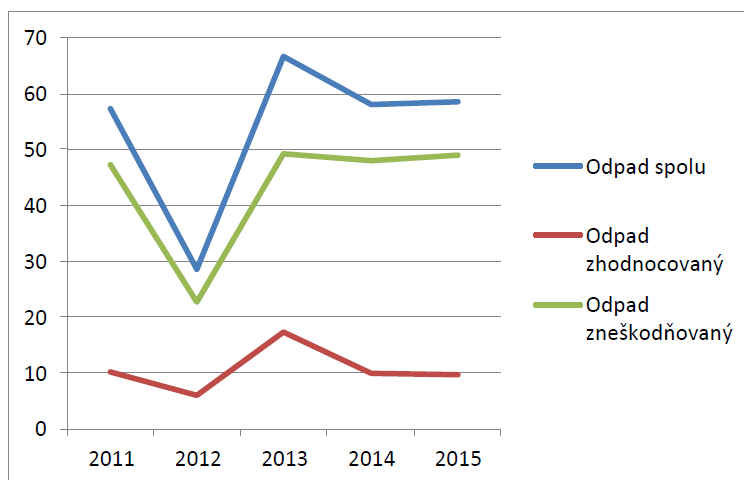
Podľa § 18 ods. 3 písm. m zákona 223/2001 Z.z. o odpadoch, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2006 sa zakazuje zneškodňovať biologicky rozložiteľný odpad zo záhrad a parkov vrátane odpadov z cintorínov a z ďalšej zelene na pozemkoch právnických osôb, fyzických osôb a občianskych združení, ak sú súčasťou komunálneho odpadu.

V obci nie je v súčasnosti vybudovaný zberný dvor a kompostovisko. Obec má v pláne vybudovanie obecného kompostoviska v južnej časti k.ú. obce Vieska nad Žitavou.

Obec má spracovaný program odpadového hospodárstva (ďalej len POH) "Program obce Vieska nad Žitavou: na roky 2016-2020". Spracovateľ POH je Odpadový hospodár s.r.o.

Trend vývoja nakladania s odpadmi za roky 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015
Odpad spolu	57,21	28,58	66,645	57,99	58,42
Odpad zhodnocovaný	10,08	5,88	17,335	9,97	9,56
Odpad zneškodňovaný	47,13	22,7	49,31	48,02	48,86

Graf 8 zdroj (8), údaje o množstve v tonách

Podľa uvedeného grafu vidno, že odpad zneškodňovaný v rokoch 2011-2015 prevyšoval zhodnocovaný odpad. Do budúcnosti sa nepredpokladá, že dôjde k výraznému zníženiu produkcie odpadu. Možno však predpokladať, že bude dochádzať k znižovaniu skládkovania odpadu a zvyšovaniu zhodnocovania odpadu.

Ciele Programu obce do roku 2020 sú zamerané na (8):

1. zníženie množstva vzniku komunálnych odpadov, osobitne na zníženie zmesového komunálneho odpadu,

a) Znižovanie celkového množstva vzniku komunálnych odpadov sa neočakáva, no očakáva sa čiastočné zníženie množstva zmesového komunálneho odpadu, nakoľko sa kladie väčší dôraz na triedenie odpadov a ich zhodnocovanie a aj kvôli tomu, že sa kladie dôraz na predchádzanie vzniku biologicky rozložiteľných odpadov.

2. zvýšenie podielu triedeného zberu,

a) Do roku 2020 zvýšiť prípravu na opätovné použitie a recykláciu odpadu z domácností ako papier, kov, plasty a sklo a podľa možností z iných zdrojov, pokiaľ tieto zdroje obsahujú podobný odpad ako odpad z domácností, najmenej na 50 % podľa hmotnosť takéhoto odpadu vzniknutého v predchádzajúcom kalendárnom roku,

b) Zvýšenie podielu triedeného zberu biologicky rozložiteľných odpadov,

c) Zvýšenie podielu triedeného zberu stavebných odpadov na úroveň 70 % podľa hmotnosť.

3. znižovanie množstva biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu ukladaného na skládky odpadov,

a) Zníženie množstva skládkovaného biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu do konca roku 2020 na 35 % z celkového množstva biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu vzniknutého v roku 1995,

b) Zákaz skládkovania akéhokoľvek biologicky rozložiteľného odpadu – vrátane papiera, či lepenky.

4. zvýšenie zhodnotenia komunálneho odpadu,

a) Do roku 2020 zvýšiť prípravu na opätovné použitie a recykláciu odpadu z domácnosti ako papier, kov, plasty a sklo a podľa možnosť z iných zdrojov, pokiaľ tieto zdroje obsahujú podobný odpad ako odpad z domácností, najmenej na 50 % podľa hmotnosť takéhoto odpadu vzniknutého v predchádzajúcom kalendárnom roku,

A.2.13.4. HLUK A VIBRÁCIE

Za najväčšie zdroje hluku možno považovať predovšetkým cestnú a železničnú dopravu. Vzhľadom na situovanie zastavaného územia voči železničnej trati a cestám II. triedy možno konštatovať, že hlučnosť z nich nemá negatívny vplyv na obytnú zónu. Cesta III. triedy, ktorá prechádza zastavaným územím, vzhľadom na nízku frekvenciu má minimálny vplyv na obytnú zónu.

A.2.14. VYMEDZENIE A VYZNAČENIE PRIESKUMNÝCH ÚZEMÍ, CHRÁNENÝCH LOŽISKOVÝCH ÚZEMÍ A DOBÝVACÍCH PRIESTOROV

V riešenom katastri sa:

- neeviduje ložisko nevyhradeného nerastu
- neevidujú staré banské diela v zmysle §35 ods.1, zákona č.44/1988
- nie je určené prieskumné územie pre vyhradený nerast
- nie sú zaevidované zosuvy

Za nerasty sa podľa zákona č. 4/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení zákona SNR č. 498/1991 Zb. považujú tuhé, kvapalné a plynné časti zemskej kôry. Zásoby nerastných surovín významnejšieho charakteru sa v katastri obce nenachádzajú.

Nenavrhujú sa žiadne priestory pre ťažbu surovín.

A.2.15. VYMEDZENIE PLÔCH VYŽADUJÚCICH ZVÝŠENÚ OCHRANU

A.2.15.1. ZÁPLAVOVÉ ÚZEMIA

V k.ú. obce Vieska nad Žitavou boli spracované mapy povodňového ohrozenia a mapy povodňového rizika vodných tokov Slovenska. Podľa máp je v obci Vieska nad Žitavou povodňami ohrozených 67 obyvateľov. Na mapách sú znázornené záplavové územia pre povodeň s pravdepodobnosťou opakovania raz za 5, 10, 50, 100 a 1000 rokov. Tieto sú premietnuté aj do grafickej časti (viď v.č. 4 a 4a - Technická infraštruktúra - vodné hospodárstvo).

Vodný tok Žitava v obci Vieska nad Žitavou je súčasťou spracovaného plánu manažmentu povodňového rizika v rámci ktorého sú pre túto geografickú oblasť navrhované protipovodňové opatrenia (bližšie viď. stať ohrozenie povodňami).

A.2.15.2. ÚZEMIA ZNEHODNOTENÉ ŤAŽBOU

V k.ú. obce Vieska nad Žitavou sa nenachádzajú územia znehodnotené ťažbou

A.2.15.3. ZOSUVNÉ ÚZEMIA

V k.ú. obce Vieska nad Žitavou sa nenachádzajú zosuvné územia

A.2.15.4. KULTÚRNE DEDIČSTVO

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky v obci Vieska nad Žitavou eviduje v Ústrednom zozname pamiatkového fondu (ďalej len ÚZPF) nasledovné nehnuteľné národné kultúrne pamiatky:

- Arborétum, č. ÚZPF 1555/2, parcely č. 104, 105, 106.
- Kaštieľ č. ÚZPF 1555/1, parcela č. 104/2, neoklasicistický z roku 1895
- Socha, lev pravý, č. ÚZPF 1555/3

- Socha, lev ľavý, č. ÚZPF 1555/4

Medzi ďalšie pamiatky možno zaradiť:

- Kostol sv. Juraja

Objekty uvedené v Súpise pamiatok na Slovensku, ako i iné objekty s kultúrno-historickou hodnotou (vrátane drobnej architektúry) môže obec chrániť ako miestne pamätihodnosti vytvorením a odborným vedením evidencie pamätihodností v zmysle §14 ods. 4 pamiatkového zákona. Sem možno zaradiť okrem nehnuteľných a hnutelných vecí aj kombinované diela prírody a človeka, historické udalosti, názvy ulíc, zemepisné a katastrálne názvy, ktoré sa viažu k histórii a osobnostiam obce. Základom tejto dokumentácie by mala byť dôkladná fotodokumentácia a základný opis obsahujúci umiestnenie, lokalizáciu, rozmery, techniku, materiál, prípadne iné známe skutočnosti. Bližšie informácie o vedení dokumentácie sú uvedené na www.culture.gov.sk. Vytvorený zoznam evidovaných pamätihodností obce, obec predloží na odborné a dokumentačné účely krajskému pamiatkovému úradu, ak ide o nehnuteľné veci predloží zoznam aj stavebnému úradu.

Je potrebné určiť možné objekty, ktoré obec môže vyhlásiť za pamätihodnosti obce v zmysle platnej legislatívy a Metodickéj príručky pre vedenie Evidencie pamätihodností.

A.2.15.5. KONFLIKTNÉ UZLY

Konfliktné uzly, strety vybraných stresových faktorov s prvkami ochrany prírody:

KU 1 - konfliktný uzol na miestnej úrovni - jedná sa o stret mostného telesa s vodným tokom Žitava (vodný tok je súčasťou biokoridoru RBk1) - brehy vodného toku revitalizovať, zvýšiť podiel ekologicky stabilných prvkov, výsadba drevín a krov po stranách toku

KU 2 - konfliktný uzol na miestnej úrovni - jedná sa o stret mostného telesa s vodným kanálom Močidlo (vodný kanál je navrhovaný na biokoridor MBk-N1) - brehy vodného toku revitalizovať, zvýšiť podiel ekologicky stabilných prvkov, výsadba drevín a krov po stranách toku

KU 3 - konfliktný uzol na miestnej úrovni - jedná sa o stret železničnej trate s navrhovaným biocentrom MBC-N1.

A.2.16. VYHODNOTENIE PERSPEKTÍVNEHO POUŽITIA POĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDY A LESNEJ PÔDY

A.2.16.1. VYHODNOTENIE PERSPEKTÍVNEHO POUŽITIA POĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDY NA NEPOĽNOHOSPODÁRSKE ÚČELY

V zmysle §12 ods. 1 písmeno a, b Zakona č. 220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy, poľnohospodársku pôdu možno použiť na stavebné účely a iné nepoľnohospodárske účely len v nevyhnutných prípadoch a v odôvodnenom rozsahu. .

Navrh obsahuje 12 navrhovaných rozvojových lokalít (A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L) pričom 9 lokalít (A,B,C,E,F, I,J,K,L) sa nachádza mimo hraníc zastavaného územia. Lokality A,B a L len čiastočne.

V rámci spracovania projektu PPÚ a MÚSES boli na poľnohospodárskej pôde navrhnuté plochy pre účelovú ochrannú a poľnohospodársku zeleň. Z celkovej plochy sa na poľnohospodárskej pôde nachádza 0,9ha tejto zelne. Na pozemku je účelová ochranná poľnohospodárska a ekologická zeleň proti erozívnych opatrení a opatrení na zabezpečenie ekologickej stability územia. Podľa vyhlášky č. 508/2004 Z.z. prílohy č.8 súčasťou poľnohospodárskeho druhu pozemku sú remízky nízkej a vysokej zelene, ktoré slúžia ako účelová ochranná, poľnohospodárska zeleň na ochranu pred eróziou a na zabezpečenie ekologickej stability územia.

Obec sa rozvíja všetkými smermi. Prioritou návrhu je využitie predovšetkým plôch v zastavanom území obce, následne je predpoklad na zaberanie plôch na menej kvalitných pôdach. Územný plán uvažuje o etapovitom zaberaní jednotlivých lokalít, ale v tabuľkovej a textovej časti je uvedený sumárny počet vzhľadom na to, že nie je možné jednoznačne predpokladať vývoj.

Tab. 16 Prehľad navrhovaných lokalít

Lokalita číslo	funkčné využitie	Výmera lokality celkom v ha	Predpokladaná výmera poľnohospodárskej pôdy			Užívateľ poľnohospodárskej pôdy	Vybudované hydromelioračné zariadenia	Najkvalitnejšie pôdy podľa Z.z.58/2013	Alternatíva	Nepoľnohospodárska pôda
			Celkom v ha	z toho						
				Kód BPEJ /skup. kvality/	Výmera v ha					
A	Obytné územie	4,5758	4,41	0145002/4	2,52			nie		
				0145202/4	0,1202			nie		
				0151003/5	1,1207			nie		
				0151203/6	0,6503			nie		
B	Obytné územie	2,3883	2,34	0151003/5	1,38			nie		
				0147202/6	0,9572			nie		
C	Obytné územie	3,0558	2,8534	0147202/6	2,8534			nie		
D	Obytné územie	3,1528	2,788	0107003/4	1,8102					
				0112003/5	0,9778					
E	Obytné územie	0,86	0,86	0107003/4	0,86					
F	Obytné územie	0,4271	0,4271	0147202/6	0,4271			nie		
G	Územie občianskej vybavenosti	0,1904	0,0504	záhrady	0,0504			nie		
H	Rekreačné územia	0,4636	0,3066	záhrady	0,3066			nie		

Lokalita číslo	funkčné využitie	Výmera lokality celkom v ha	Predpokladaná výmera poľnohospodárskej pôdy			Užívateľ poľnohospodárskej pôdy	Vybudované hydromelioračné zariadenia	Najkvalitnejšie pôdy podľa Z.z.58/2013	Alternatíva	Nepoľnohospodárska pôda
			Celkom v ha	z toho						
				Kód BPEJ /skup. kvality/	Výmera v ha					
										0,157
I	Rekreačné územia	2,2686								2,2686
J	Rekreačné územia	11,8723	11,4874	0112003/5	4,0122			nie		
				0151203/6	6,5717			nie		
				0145202/4	0,7658			nie		
				0147202/6	0,1377			nie		
										0,3849
K	Územie verejnej technickej infraštruktúry - zariadenia odpadového hospodárstva	0,5585	0,4878	0107003/4	0,4878			nie		
										0,0707
L	Územie verejnej dopravnjej infraštruktúry	0,0762	0,0552	0147202/6	0,0552			nie		0,021
	účelová ochranná poľnohospodárska a ekologická zeleň	0,9			0,9					
		29,8894	26,0687		26,0687					3,82

A.2.16.2. NÁVRH VYŇATIA LESNÝCH POZEMKOV Z PLNENIA FUNKCIE LESA

V návrhu nedochádza k záberu lesných pozemkov.

A.2.17. HODNOTENIE NAVRHOVANÉHO RIEŠENIA

Návrh rozvoja je spracovaný tak, aby nedochádzalo k negatívnym vplyvom, ktoré by mohli mať za následok zhoršenie života obyvateľov obce. V súlade s cieľmi územného plánovania v zmysle stavebného zákona Územný plán obce Vieska nad Žitavou utvára predpoklady na zabezpečenie trvalého súladu všetkých prírodných, civilizačných a kultúrnych hodnôt v riešenom území, najmä so zreteľom na starostlivosť o životné prostredie a jeho ochranu. Návrh rešpektuje všetky ochranné pásma a obmedzenia technickej a dopravnej infraštruktúry, dbá na ochranu prírody a krajiny a v návrhu hľadá riešenia na podporu a zvýšenie ekologickej stability územia.

Nová bytová výstavba je riešená formou bývania v rodinných domoch (lokality A, B, C, D, E) a bytových domoch (lokalita F). V nových rozvojových lokalitách je navrhované bývanie pre cca 515 obyvateľov. S rozvojom občianskej vybavenosti sa počíta v rozvojovej lokalite G a tiež doplnkovo v rodinných a bytových domoch. Pre obyvateľov obce sú vyčlenené rozvojové lokality I a J pre šport a rekreáciu vo voľnej prírode a lokalita H pre rozvoj obce v zastavanom území. S vybudovaním zberného dvora a obecného kompostoviska sa počíta v lokalite K. V lokalite L sa uvažuje s vybudovaním parkoviska vedľa kostola, ktoré bude slúžiť pre návštevníkov kostola ako aj návštevníkov cintorína.

V oblasti technickej infraštruktúry sa všetky rozvojové lokality napojili optimálne na existujúce siete vodovodu, kanalizácie, plynu, električky a telefónnych sietí. Do budúcnosti je potrebné vytvárať priaznivé podmienky pre intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov v systémovej energetike.

V oblasti dopravy sa určili existujúce cestné komunikácie, chodníky na rekonštrukciu, zároveň budovanie nových ciest a chodníkov s odvodnením v rozvojových lokalitách, taktiež návrh nových parkovísk.

Návrh územného plánu obce z hľadiska dlhodobého rozvoja a formovania sídelnej štruktúry vytvára optimálne podmienky pre trvalo udržateľný rozvoj a kvalitný život vo vidieckom sídle.

Zoznam literatúry

1. Ing. Tomáš Kozolka, doc. Ing. Mária Fáziková, CSc. *Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vieska nad Žitavou*. 2016.
2. Prognostický ústav SAV, INFOSTAT - Výskumné demografické centrum, Katedra humánnej geografie a demografie Prírodovedeckej fakulty UK. *Prognóza vývoja rodín a domácností na Slovensku do roku 2030*. Bratislava, október 2014.
3. <http://www.obec-vieskanadzitavou.sk>. [Online]
4. s.r.o., AŽ PROJEKT. *VYTVORENIE PODMIENOK PRE STANOVENIE ZÁSAD A PRAVIDIE LÚZEMNÉHO PLÁNOVANIA*. 2013.
5. REGIOPLÁN Nitra-EKOPED Žilina;. *Projekt pozemkových úprav v k.ú. nad Žitavou, Miestny územný systém ekologickej stability v obvode projektu pozemkových úprav*. Nitra, apríl 2006.
6. Regioplán Nitra - ENVI-GEOS, s.r.o. Nitra. *Všeobecné zásady funkčného usporiadania územia v obvode projektu pozemkových úprav*. apríl 2016.
7. <http://nr.cykloportal.sk>. [Online]
8. Odpadový hospodár, s.r.o. *Program odpadového hospodárstva Program obce Vieska nad Žitavou na roky 2016-2020*.
9. Vladimír Kmeť, Mária Beneová. *Požitavím od prameňa rieky Žitavy po jej ústie*. Nitra, 2018.
10. Encyklopedický ústav SAV. *Vlastivedný slovník obcí na Slovensku*. Bratislava, 1978.
11. Dr. Štefan Rakovský a kol. *Zlaté Moravce a okolie*. Bratislava, 1969.
12. sodbtn.sk. [Online]
13. datacube.statistics.sk. [Online]
14. staremapy.sk. [Online]
15. Inštitút environmentálnej politiky. *Ako menej skládkovať*. január 2018.
16. Jaroslava Ruttkayová, Matej Ruttkay. *Horné požitavie - svedectvo archeológie*. Nitra, 2015.
17. Odpadový hospodár,. *Program odpadového hospodárstva obce Vieska nad Žitavou 2016-2020*.
18. *Atlas krajiny Slovenskej republiky*. 2002.
19. Ruttkayová J., Ruttkay M. *Horné požitavie - svedectvo archeológie*. Nitra, 2015.
20. súvisiace zákony SR a STN